

JOSEF FERENC

PAMĚTNÍ DESKY JIHOMORAVSKÝCH ŽELEZNIČÁŘŮ

PAMĚTNÍ DESKY JIHOMORAVSKÝCH ŽELEZNIČÁŘŮ

Josef Ferenc

Hloubkaři

Útoky spojeneckého stíhacího letectva na pozemní cíle za druhé světové války

Muzeum Chodsko v Domažlicích

SUDOP BRNO

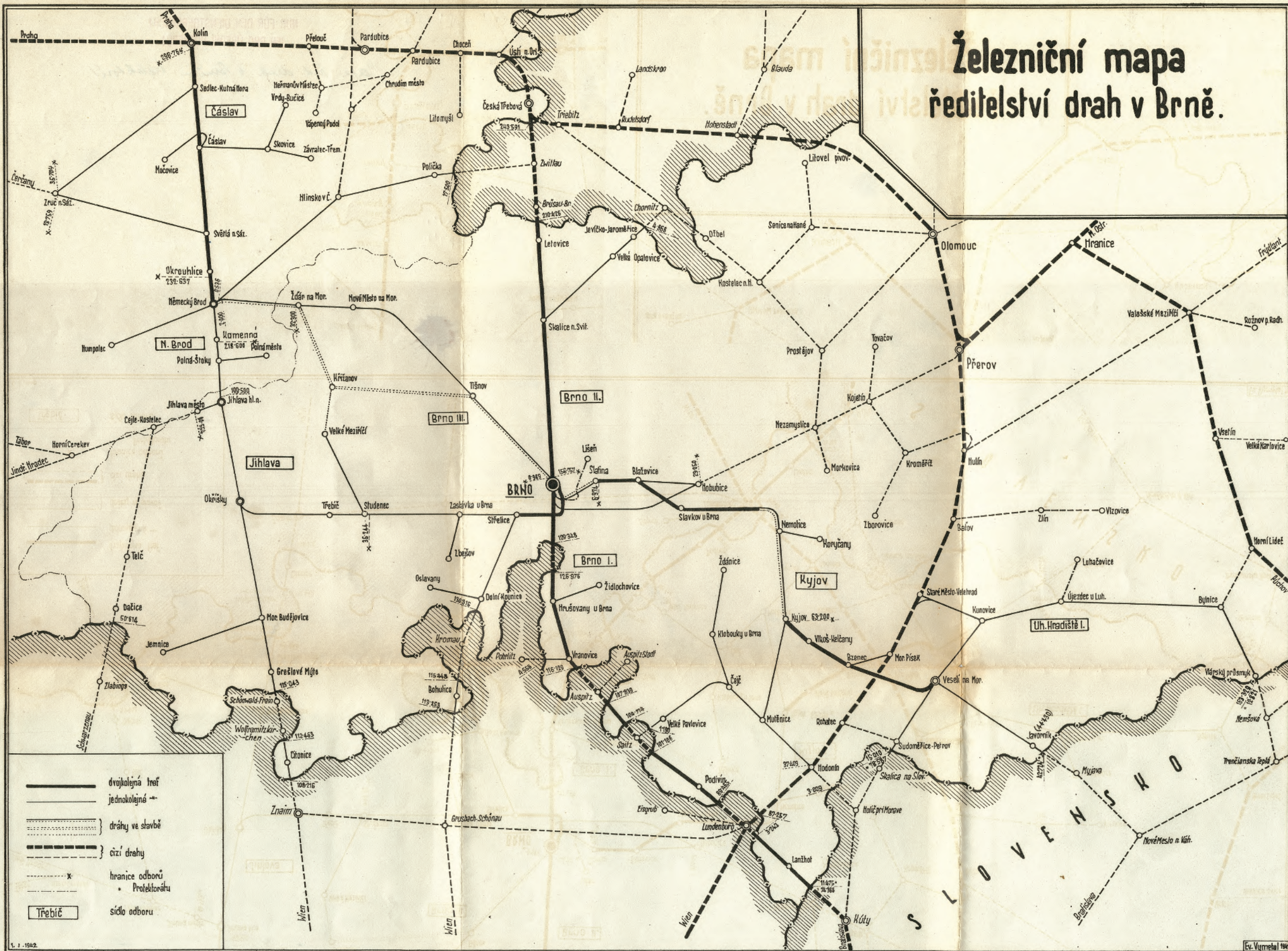
MUZEUM
CHEB

9 788026 316534

B | R | N | O

Železniční mapa ředitelství drah v Brně.

**Pamětní desky jihomoravských železničářů
1939–1945**

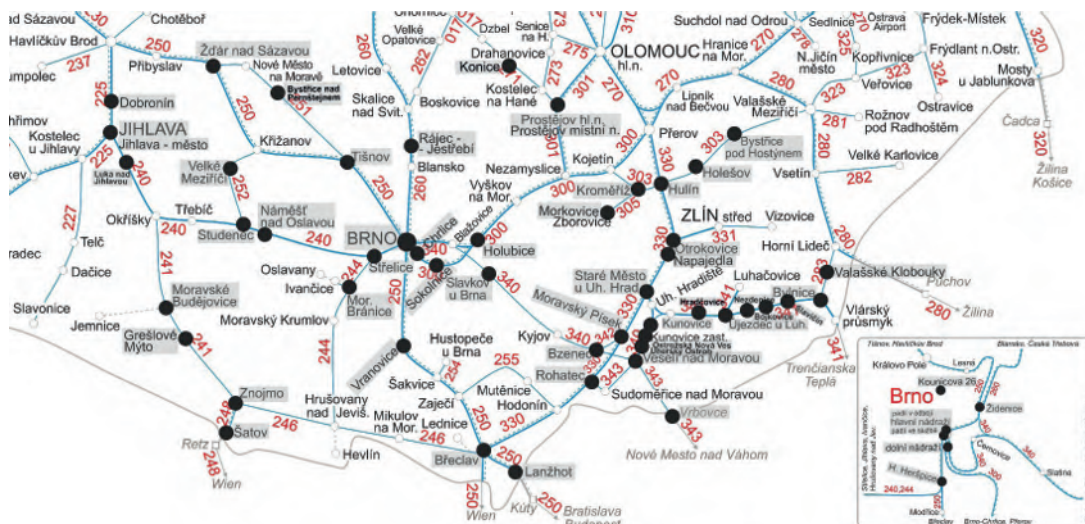
Vydal: SUDOP BRNO, spol. s r.o. projektová, inženýrská
a dodavatelská společnost pro dopravní stavby ke 30.
výročí založení společnosti

Brno 2022

Pamětní desky jihomoravských železničářů 1939–1945

Josef Ferenc

Paní Anně Ryšánkové

Prosíme čtenáře této knihy, jež mohou doplnit údaje o jihomoravských železničářích, kteří padli v boji za svobodu naší vlasti v letech 1939 až 1945, aby své informace zaslali na adresu:

Ing. Josef Ferenc, SUDOP BRNO, spol. s r.o., Kounicova 26, 611 36 BRNO.

Vážení čtenáři,

otevíváte první stránky knihy, které měly původně spatřit světlo světa již před více než třiceti lety.

Rozhodli jsme se tehdy, mladí a nadšení, odhrnout závoj tajemství před jmény vytesanými do mramorů a žul, kolem kterých jsme nejen my, ale i všichni ostatní chodili a téměř je nevnímali.

Říkali jsme si: „I kdyby kolemjdoucímu ulpěl pohled na tyto desky, viděl by pouze jména.“

Rozhodli jsme se proto vypátrat osudy těchto jmen, abychom my, stejně jako ti, co přijdou po nás, poznali jejich příběhy a vcítili se do doby, ve které žili a umírali.

Není to obvyklá historická kniha, ani učebnice. Je to souhrn výpovědí těch, co si ještě pamatovali tváře těchto lidí, jejich gesta, a vyprávěli nám, co pro ně tito blízcí příbuzní, přátelé nebo spolupracovníci a v neposlední řadě také kolegové železničáři znamenali. Jakou bolest cítili, když je ztratili, a jak jim jejich ztráta změnila život.

Některé z těchto příběhů jsou tak živé, že téměř uvidíte, jak se před vámi odehrávají, a mnohdy vám z nich bude i běhat mráz po zádech.

Rukopis knihy byl pokládán mnoho desítek let za ztracený, ale díky **Jaroslavu Strachovi**, který jej našel, můžete, vážení čtenáři, číst stránky publikace, kterou právě otevíváte.

Nesmazatelný podíl na vydání této knihy má také **Libor Poláček**, který nikdy neztrácel naději na její vydání.

Věřím, že tato kniha bude pro vás obohacím.

Josef Ferenc

Úvodem

Tato kniha mohla vzniknout díky jihomoravské železničářské mládeži, jež se v polovině osmdesátých let minulého století zapojila do plnění cílů Mezinárodní mládežnické štafety Paměť, věnované 40. výročí ukončení 2. světové války a osvobození národů od fašismu. Právě železnice byla v období okupace jedním z nejdůležitějších míst střetu nacistické mašinérie s odhodláním českého národa nikdy se nesmířit s potupnou porobou. Velká část českých železničářů se zapojila do sabotážních i odbojových akcí. Bylo to důležité, neboť němečtí fašisté počítali právě se železniční sítí v srdci Evropy jako s významným nástrojem pro naplnění svých agresivně světovládných vojenských plánů. A každé narušení provozu jim činilo velké problémy. Okupanti a jejich represivní složky vynaložili velké úsilí na likvidaci železničního odboje, ale nikdy se jim nepodařilo odpor železničářů zlomit. Přes projevenou brutalitu a krutost nastupovali na místa padlých a umučených noví odbojáři, bohatší o zkušenosti svých padlých druhů. Celkem 184 jmen železničářů bylo v době našeho pátrání na pamětních deskách na nádražích a zastávkách po celém Jihomoravském kraji, kde tehdy působil Provozní oddíl ČSD v Brně. A mladí lidé se rozhodli vypátrat osudy těchto našich odbojářů a vydat svědectví o létech jejich vzdoru a statečného odboje v souborné publikaci.

Prvním úkolem více než dvouleté pátrací akce, kterou jsme nazvali „Pamětní desky jihomoravských železničářů 1939–1945“, bylo získat ucelený seznam všech padlých odbojářů a rozdělit je mezi jednotlivé skupiny mladých lidí, kteří se do této činnosti zapojili. Na pátrající čekalo mnoho dojíždění, ale i četné další problémy. Věděli jsme, že hledání nebude jednoduché, ale všechny potíže jsme neočekávali. Například že se už tehdy, před sedmatřiceti lety, nikde ve stanici nenajde žádný žijící spolupracovník padlých, a dokonce o nich nikdo nebude vědět sebemenší informaci.

Archiv PO ČSD nám u některých jmen dal vstupní informace o bydlišti, datu zatčení, případně o manželce nebo dětech. Jenže ulice se tehdy (ostatně stejně jako dnes) jmenovaly jinak, pozůstali se většinou odstěhovali a vyměnilo se i osazenstvo v domě nebo v sousedství. Pátrání se stávalo téměř detektivním, kdy jsme sledovali mnoho klamných stop. Pomohli nám na poštách, národních výborech, matrikách, pomáhala nám rovněž tehdejší Veřejná bezpečnost. Nakonec jsme v mnoha případech museli jezdit za pamětníky mnohem dál, než jsme si původně mysleli. Naše cesty vedly po celých Čechách a Moravě a často i na Slo-

vensko. Mnohdy i tam jsme se dozvěděli smutnou zprávu, že nikdo z příbuzných už nežije. Vždyť od událostí těch let nás dělilo více než 40 let. Zůstávala další jména, o kterých jsme kromě písmen vytesaných do kamenné pamětní desky nevěděli nic a vyčerpali jsme všechny možné prameny informací. Pomalu však přicházely i úspěchy. Na stole štábu akce přibývalo fotografií, dokumentů a svědeckých výpovědí. Zajímavé je, že dokonce také u pátrajících, kteří neměli úspěch, nadšení pro věc rostlo a se stále větším odhodláním se pouštěli do další práce. Tak se postupně ze štábu vytvořila nadšená parta, odhodlaná splnit vytčený úkol.

Na začátku prosince 1984 jsme uspořádali výstavu dosud získaných materiálů v budově Provozního oddílu ČSD na Kounicově ulici. Prostřednictvím rozhlasu i tisku jsme na ni pozvali všechny pamětníky, aby nám pomohli v pátrání. Přišli. A přinášeli fotografie, vzpomínky, celé zpracované materiály. Naše zápisníky se plnily novými adresami a telefonními čísly. Krátce po výstavě nám dokonce poslali uniformu železničáře z období okupace. Výstavu navštívilo mnoho pracovníků ČSD a dalších zájemců, mezi nimi i četní zástupci odborných institucí. Právě tato výstava se tak pro nás stala významnou vzpruhou a přinesla motivaci v pátrání a v mnoha směrech nám pomohla.

Pátrání pokračovalo a přiblížily se květnové dny roku 1985 a s nimi 40. výročí osvobození Československa. Naše pátrání vyvrcholilo na další výstavě, konané 6. až 9. 5. 1985 opět v budově Provozního oddílu. Z panelů a vitrín bylo možno se dočíst mnoho a mnoho o tom, co to znamenalo postavit se fašistické zvěři. Byl to živý styk s historií. Nebyl to jen novinový článek nebo stránka v učebnici dějepisu. Tady se nám s naléhavostí nabízela otázka, co já... Jak bych se zachoval na místě toho padlého, umučeného? Dokázal bych tak jako on riskovat zatčení nebo život a postavit se proti zvěři nacistické moci? Když vím z rozhlasu, z tehdejších kinožurnálů, že údajně „slavný a neporazitelný“ německý wehrmacht vítězí na všech frontách, když vidím kolem sebe, jak zatýkají jednoho železničáře za druhým, o nichž už nikdo nic víc neslyšel. Když osobně potkávám denně českého konfidenta, nebo německé slídily, kteří mají všechny ty odbojáře na svědomí. Manželky a děti zatčených zůstaly bez prostředků, mnohdy se musely vystěhovat. To všechno vím, a přesto jdu sypat cukr do cisteren benzínu, řezat tlakové hadice nebo utáhnout ojnicí ložisko parní lokomotivy, která nese velké bílé „V“ na znamení vítězství Německa. Naskytá se otázka, co je to vlastenectví, kde jsou hranice hrdinství. A co já? Jaký jsem já v porovnání s těmito železničáři, o jejichž osudech dnes již vypovídají jen zažloutlé fotografie a dokumenty, ale bez nichž bychom dnes možná nežili tak, jak žijeme?

Naše pátrání vyvrcholilo. Úkolem štábu akce, který po celou dobu pátrání sídlil v železniční projekční kanceláři SUDOP BRNO, nyní bylo pracné třídění informací a sestavování rukopisu knihy. Dodatečné pátrání, dny strávené ve fotokomorách a za psacími stoly a telefonem. Tato námaha se ale vyplatila. Vzhledem k mnoha okolnostem sice těmito stránkami listujete až dnes, čtete ovšem knihu, která je souborným svědectvím. Není a z objektivních důvodů ani nemůže být úplná. Časové období čtyřiceti a dnes vlastně dokonce už více než sedmi

desítek let je přeci jen velmi dlouhé na to, abychom dosáhli úplného úspěchu. Naším heslem bylo: „Jsme poslední, kdo toto dílo ještě může sepsat. Nikdo po nás už víc nezjistí. Je naší povinností navždy uchovat v paměti nesmrtelný hrdinský odkaz železničních odbojářů.“

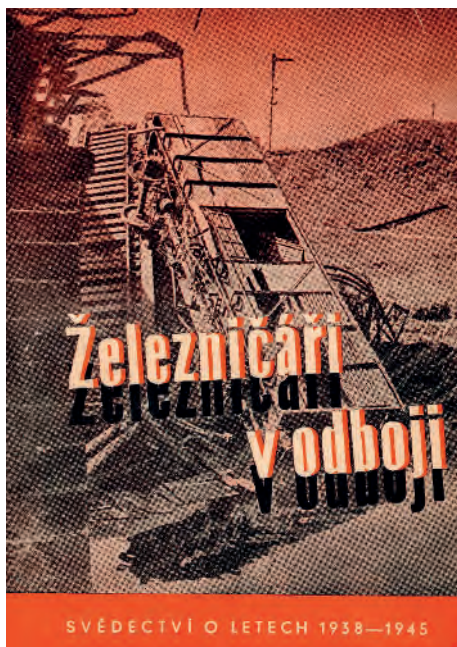
Snad jsme do značné míry nakonec i uspěli a památce umučených železničářů tím vzdali naši úctu. Přesto ale prosíme všechny, kteří by nám mohli říci cokoli, o čem v této knize nepíšeme, aby nás kontaktovali a pomohli nám doplnit tuto publikaci, jejíž stránky jsou vlastně stále otevřené. Nové či doplňující informace budeme prezentovat na webových stránkách věnovaných problematice protifašistického odboje na železnici Jihomoravského kraje.

Josef Ferenc a 50 pátračů a dalších jejich pomocníků

ŽELEZNIČÁŘI V ODBOJI

Zpracováno na základě knihy:

Železničáři v odboji: svědectví o účasti železničářů z oblasti ředitelství státních drah Brno v boji národa proti nacismu a fašismu v letech 1938–1945 od autorů Stanislava Krajíčka a Jaroslava Pecla. Vydalo Ředitelství státních drah v roce 1947 v Brně.

Železničáři jako celek byli vždy oporou československé státnosti. Byli hrdi na svou profesi a byli si vědomi důležitosti železniční dopravy. Už když se chýlilo k mnichovské zradě, v období henleinovské zpupnosti přispěli strojvedoucí na trati Brno–Břeclav k odhalení nepřátelské tajné vysílačky na hřbitově v Břeclavi. Strojvůdce Stanislav Bartošek, budoucí člen odbojové organizace „Stráž národa“, spolu s vojenským velitelstvím v Břeclavi pomohl likvidovat tuto henleinovskou vysílačku v hrobce Soukupovy rodiny.

Na Ředitelství drah v Brně budoucí členové Železniční tajné organizace rozvázejí zbraně do pohraničí pro železničáře ve stanicích a tvoří se jednotky Stráže obrany státu – SOS. Jedním z iniciátorů je vedoucí aktivní kontroly František Ryšánek.

Už před mnichovskou zradou bylo jasné, že pohraničí bude odtrženo. Železničáři odváželi z těchto oblastí dobré lokomotivy a náhradní díly do Brna. Na důležité vnitrostátní spoje se postupně nasazovali strojvedoucí a topiči odhodlaní vlastenci. Lidé nepevní a Němci byli nasazováni do posunu a na podružné tratě. Toto organizovali na Ředitelství Dr. Rameš, Antonín Smutný, v depu v Horních Heršpicích dělmistr Soudek i Stanislav Bartošek. Události 15. března 1939 a zábor našeho území železničáři očekávali a dobře se připravili na nové německé velení. Všechny důležité osobní a provozní spisy byly likvidovány.

V březnu 1939 povahy lidí krystalizovaly. Železničáři, kteří za léta služby sjezdili tisíce kilometrů a navzájem se dobře znali, věděli, na koho bude v příštích těžkých letech spolehnouti a na koho ne. Formovaly se první odbojové skupiny. V lokomotivním depu Horní Heršpice zformoval Josef Vaněk odbojovou skupinu „Stráž národa“, někdy nazývanou „Národní stráž“. Členy této skupiny bylo 29 železničářů, mezi nimi Stanislav Bartošek, František Havránek, Jaroslav Servis, František Martiník, Josef Křivánek, Josef Soudek, Josef Fakeš, Ing. Císař, Jan Blahušek, Antonín Smutný, strojvedoucí Bařek a jiní. Skupina prováděla veškeré sabotáže na lokomotivách, vojenských transportech, tlakových hadicích a sabotovala provoz nejrůznějšími způsoby. Byla hlavním článkem na převážení ohrožených lidí z protektorátu, nejdříve přes Bohumín do Polska, později na Slovensko, kde spolupracovali se skupinou „jihomoravského Čedoku“. Skupině se podařilo zaměstnat i některé studenty vysokých škol s falešným datem nástupu před 17. 11. 1939 a tak je zachránit před totálním nasazením do Německa. Tuto činnost díky dobré konspiraci pod neustálým tlakem německých zaměstnanců i českých zrádců prováděla skupina až do osvobození. Jedinými ztrátami byli strojvedoucí Jaroslav Servis, který padl na sklonku války na lokomotivě zabit hloubkovými letci, a inspektor Smutný, který byl zatčen se skupinou „Železniční tajná organizace“.

Železniční tajná organizace se začala formovat v červnu 1939. Později byla napojena na vojenské vedení národního odboje v Brně s generálem Vsetičkou, majorem Podsedníkem, Dokoupilem, Navrátilem, nadprap. Velimským, Fictumem a jinými. Železniční tajná organizace jim předávala zprávy o pohybech německých vojsk, dodávala plány vojenských objektů, vleček, mostů, vojenské jízdní řády a zprávy o vojenských opatřeních na železnici vůbec. Byly přepravovány ruční granáty, pistole, pušky i kulomety, které dodávali členové odboje brněnské Zbrojovky, npor. Fictum, Inž. Příbyl, Elsner a jiní.

Skupina měla spojení s pražským centrem železničního odboje vedeného Aloisem Tomasem, předsedou nemocenské pojišťovny ČSD. Bylo vypracováno a připraveno obsazení hlavního nádraží v Brně, topíren a návěstních dílen. Tuto činnost organizoval František Ryšánek. Skupina rozšiřovala ilegální tiskoviny, ilegální časopis Obrany národa „Náš odboj“. František Pillmayer řídil spolehlivý útěk ohrožených členů odboje za hranice, Jan Bezděk byl pověřen zakládáním organizace i v jiných uzlech. V čele Železniční tajné organizace byl Oldřich Wilka z účtárny ředitelství v Brně. Dalšími členy vedení byli Ryšánek, Smutný, Bezděk, Vlk, Blažek, Beneš, Řehák, Dufek, Kibinger, Pillmayer, Strnad, Procházka, Vymětal a Blecha, který dopravoval letáky a brožury z Prahy do Brna. Z Olomouce to byl Dušek, z Hranic Pavelka, kteří obstarávali hlavně přepravu granátů. Kromě jmenovaných pomáhalo této organizaci mnoho dalších železničních zaměstnanců.

Po zatčení vojenského vedení národního odboje v Brně v roce 1939 byla zatčena i část členů Železniční tajné organizace, kteří po věznění v Brně, Bratislavě a Dietzu byli souzeni lidovým soudem ve Frankfurtu nad Mohanem s ostatními členy národního odboje z Brna v říjnu 1942. Na smrt byli odsouzeni a potom popraveni Tomas z Prahy, Wilka, Ryšánek, Be-

neš, Smutný, Bezděk a Vlk, všichni z Brna. Do káznice byli odsouzeni Blažek, Blecha, Brabec, Dufek, Dušek, Kubinger, Pavelka, Řehák, z nichž mnozí se již bohužel nevrátili.

Pillmayer a Strnad byli posláni do koncentračního tábora. Keclíkovi, Procházkovi, Šlanecarovi a Králíkovi se podařilo tvrdým zapíráním po šesti měsících dostat z drápů gestapa. Ostatní spolupracovníci nebyli zatčeni jen proto, že statečným chováním zatčených nebyla prozrazena jejich spoluúčast.

Někteří zbylí členové Železniční tajné organizace byli základem nové železniční odbojové skupiny, a to Josef Bauer a Gustav Procházka. Vznikla skupina ŽOSB, v některých pramenech uváděná jako GED. Vozovému úředníku Václavu Frýbortovi se podařilo navázat v roce 1941 spojení se skupinou „NEMO“. Tuto skupinu vedl Drahomír Vomáčka, povoláním neželezničář, zahradník, s krycím jménem „Ing. Hron“. Členy skupiny bylo 6 skladištních zaměstnanců a 6 zaměstnanců odboru pro udržování trati. Tato skupina prováděla zejména řezání tlakových hadic. Napojením na Václava Frýborta se stalo, že tento železniční pych nebyl nikam hlášen. Skupina se v době stanného práva rozpadla, „Ing. Hron“ byl zatčen, později zastřelen. Ostatní členové se zachránili dobrovolnou přihláškou na práce do Německa. Po stanných právech 1941–1942 se situace poněkud uklidnila a skupina ŽOSB se na hlavním nádraží v Brně konstituovala. Pracovala konspirativně ve čtyřech skupinkách a její činnost byla všestranná. Od činnosti zpravodajské, přes sabotáže a narušování dopravy, po přípravu branného odporu. Pracovala ve složení: František Krčál – velitel, Jaroslav Benešovský – vedoucí 1. skupinky a zástupce velitele; Petr Doležal, Rudolf Svoboda, Josef Olša, Boh. Kolář – členové 1. skupinky. Václav Frýbort – vedoucí 2. skupinky; Rudolf Mrázek, Alois Dvořáček a Antonín Lukášek – členové 2. skupinky. Třetí skupinku vedl Hugo Pernička s jedním členem Františkem Zykou a 4. skupinku vedl Josef Bauer ve složení: Alois Wražina, František Šiler, Bedřich Kloupar, Anna Řezáčová.

Tato skupina měla rozsáhlá spojení. Jaroslav Benešovský byl napojen přes Řehůrka na vedení Obrany národa, přes štkpt. Matouška na Miliční sbor 8, Pplk. Jindru a NRA. Jaroslav Benešovský jako náměstek přednosty Brna hl. n. byl pro tato spojení nejméně nápadný. Václav Frýbort měl spojení na skupinu „NEMO“, na Národní radu československou a skupinu „Kořán“, součást komunistického „Předvoje“, kterou vedl Vladimír Tišnovský a jejímž členem byl i litograf tiskárny ředitelství, později umučený František Čech. Josef Bauer měl spojení na další skupinu KSČ Setba a velitel František Krčál měl spojení přes Šmída na HK – 17. Dobrá konspirace uchránila ŽOSB až do osvobození. Jediným, kdo se nedožil osvobození, byl Rudolf Mrázek, který byl zabit při náletu na nádraží 12. dubna 1945.

Obrovskou sabotážní práci odvedla sabotážní skupina Františka Váni v Brně na Dolním nádraží. Němci dobře věděli, jakou cenu mělo pro vojenskou dopravu toto nádraží, a proto nešetřili ani na lidech, ani na penězích, aby odhalili sebemenší odbojovou činnost. Dolní nádraží bylo po celou dobu okupace velmi pečlivě střeženo gestapem, oddílem SD, německou kriminální policií a mnoha německými špicly a konfidenty. Přesto se sabotážníkům podařilo

během celé války provést celou řadu sabotážních činů, které nebyly odhaleny díky organizaci a vedení četníků, odborníků v této oblasti. Skupina pracovala ve složení: štábní kapitán četnictva Pavel Balůsek, Josef Krejčí, Karel Lajfr, František Petružela, strojuvůdci František Krejčíř, Václav Oulehla, topiči František Grégr, Jan Havlíček, Florián Rampouch, Jan Slaný, Jan Sojka, Vladimír Souchop a Antonín Štěpán, zaměstnanci posunu Jan Bundálek, Otakar Freml, Jan Gramer, Jan Rybníkář, Ludvík Sláma, František Slaný, výhybkář František Vyroubalík, výpravčí Josef Haupt, vozdozorce Bedřich Neruda a z kancelářů Zdeňka Křížová a Rudolf Svítal.

Práci skupiny poznala nacistická wehrmacht většinou až na frontě. Ogumované, osolené či ocukrované cisterny benzínu, nenápadné, často zásadně poškozené motory letadel dopravovaných ve vojenských transportech. Někdy benzin cestou odkapal, a tak nad prázdnými cisternami mohli na frontě Němci jen nadávat. Skupina pomáhala k útěku z transportů, poškozovala vozy, sabotovala dopravu a konala další a další práci pro konečnou porážku fašistického Německa.

Podobné odbojové skupiny jako v brněnském uzlu vznikaly na celé železnici. Na Horní Vláře, trati z Veselí nad Moravou do Trenčianské Teplé, se železničáři se slováckou krví okamžitě po 15. březnu 1939 začali organizovat. Skupina se scházela v kancelářích přednostů po celé trati. Získávali zbraně, shromažďovali pohonné hmoty a připravovali ozbrojené vystoupení. O schůzce odbojářů v Pitíně se však kvůli konfidentovi dozvěděl gestapo a 6. května 1940 byla celá skupina zatčena: pitínský přednosta Klein, nezdenický přednosta Novák, přednosta ŽSt Ostrožská Nová Ves Pazlar, z Uherského Ostrohu Ladislav Kalina, Jaroslav Hrabák a Jan Křivák. Konce války a osvobození se dočkal jen traťmistr Hrabák. Všichni ostatní byli mučeni a popraveni.

Do služeb odboje se zařadili i železničáři Miroslav Svržek (Mládek) a František Vašíček (Fedá). Miroslav Svržek pracoval jako člen ilegální složky KSČ ve Žďánicích. Kolportoval ilegální Rudé právo po celé Moravě tak obratně, že ani zasvěcení brněnští odbojáři netušili, kdo tuto práci koná.

V květnu 1943 doporučil František Vašíček „Mládka“ skupině Miliční sbor 8, jejímž velitelem byl kapitán Matoušek, známý pod krycím jménem Emil. Tato skupina se zabývala zpravodajskou činností pro štáb maršála Koněva. Měla vlastní radiotelegrafické spojení s Moskvou, dodávala podrobné a přesné zprávy o umístění a výkonnosti německého válečného průmyslu. Pro štáb armády maršála Malinovského obstarávala před zahájením hlavního útoku na město Brno plán rozmístění německé obrany. Kurýrní služby vykonával nenápadný železničář Miroslav Svržek, člen Národní revoluční armády – NRA číslo 194.

Maruška Kudeříková, dcera železničního zaměstnance, národní hrdinka, přední představitelka Komunistického svazu mlade generace, Svazu mladých, objížděla při své práci „trojky“ po celé Moravě až do Čech a sbírala články pro ilegální Rudé právo. Její památka zůstane navždy v paměti celého našeho národa.

Jan Marek, vozový disponent Impregny v Bystřici pod Hostýnem, zorganizoval na Bystřicku rozsáhlou Tajnou vojenskou a civilní organizaci – TVCO, která měla spojení na stejné organizace v dalších okresech. Skupina připravovala povstání, organizovala útoky vězňů z transportů a spolupracovala s partyzánskou skupinou Jana Žižky.

Spolupráce s partyzány byla mezi železničáři samozřejmostí. V Morkovicích pomáhal přednosta stanice Alois Zavadil partyzánské skupině „Olga“ při vypouštění cisteren s pohonnými hmotami a byl za to popraven. Členem této skupiny byl i staniční zřízenec Procházka. Jan Dolejší z Jihlavy byl členem partyzánské skupiny Lenka – jih. Adolf Marek, výpravčí vlaků v ŽSt Hradčovice, společně s elévem Nejezchlebou a výhybkářem Ančičem spolupracovali s partyzánskou skupinou poručíků Dimitrova a Nikolajse. Získávali pro partyzány zbraně a organizovali ilegální národní výbory v Hradčovicích, Veletinách a na Lhotce. Mnozí a mnozí další železničáři přiložili ruku k dílu, když bylo potřeba pomoci partyzánům.

Široce organizovanou skupinu v Prostějově vedli Karel Pacola a jeho přítel Josef Klecl, přednosta místního nádraží. Sami tiskli ilegální letáky a rozšiřovali je po celé Moravě. Oba po zatčení mlčeli a neřekli ani slůvko, které by mohlo prozradit stopu.

Stanice Lanžhot byla za okupace přechodovou stanicí mezi protektorátem a Slovenskem. Milník na cestě uprchlíků i ilegální pošty. Do ilegální práce se zapojil přednosta stanice Břetislav Sova, vrchní oficiál Jaroslav Střemcha a provozní dozorce Jaroslav Pyskatý. Žádný z nich se nedožil osvobození. Prošli peklem nacistických mučiren a zahynuli v koncentračních táborech.

Osvobozovací boje si mezi železničáři vyžádaly také mnoho obětí. Antonín Bláha padl jako člen povstalecké hlídky ve Žďáře nad Sázavou, Cyril Bystřický zahynul při odminovávání mostu v Lanžhotě, Ludvíka Mazucha umučili ustupující Němci v Rohatci, Josef Mlčák padl při osvobozování Hulína. Ustupující Němci zastřelili i Bohumila Staňka na hradle v Troubsku a Stanislava Fialu v Bystřici nad Pernštejnem za účast v revoluční ozbrojené hlídce. Tragédie revolučního národního výboru ve Velkém Meziříčí, Němci krvavě vyvražděného, postihla i tři železničáře: Ladislava Eliáše, Raimunda Škodu a Josefa Hlaváče.

Mnoho železničářů položilo život ve službě při bombardování železničních objektů a mnoho strojvůdců a jejich pomocníků nalezlo smrt při náletech hloubkových letců „kotlařů“, kteří měli za cíl prostřelit kotle parních lokomotiv.

Celkem na železnici padlo za oběť okupantům 181 železničářů v obvodu Provozního oddílu ČSD v Brně. O mnoha jejich osudech se můžete dočíst na stránkách naší knihy.

*Pamětní deska na hlavním schodišti Provozního oddílu ČSD Brno, dnes
Správy železnic, Kounicova 26*

Bohumil Baštář

Narozen: 28. 11. 1888 ve Zbýšově

Inspektor st. drah, zaměstnán na Ředitelství drah v Brně, odd.
7 – komerční

Zatčen: 9. 10. 1941

Vězněn: Kounicovy koleje, Mauthausen

Zemřel: 23. 1. 1942 na krvácení do mozku v koncentračním táboře
Mauthausen

Manželka: Marie, *10. 2. 1891, rozená Záhorovská,

Syn: Miroslav, *1920

Bohumil Baštář, jeden z mnoha železničních odbojářů, kteří za svou ilegální činnost zaplatili daň nejvyšší. Kde se vzalo to odhodlání, vůle a statečnost při zapojení do ilegální činnosti, tváří v tvář skutečnosti trudné okupace, kdy denně chodili kolem vlajek s hákovými kříži v ulicích s dvojjazyčnými nápisy, na každém kroku poslouchající nabubřelé zprávy o skvělých vítězstvích nacistického wehrmachtu na všech frontách. Je těžké pro toho, kdo tu dobu neprožil, si jen představit, natož pak pochopit situaci našich hrdinů, kterých bylo mezi železničáři nepočítaně. Zkusme se přenést do té doby přes osudy těch, kteří padli.

Prvním z uvedených na pamětní desce Provozního oddílu ČSD v Brně je Bohumil Baštář. Syn výhybkáře, který po skončení základní školy vystudoval osmileté gymnázium na dnešní třídě Kapitána Jaroše v Brně. Po vzoru svého otce zasvětil svůj život železnici. Nejdříve nastoupil na Vlárském průsmyku k rakouským státním drahám jako staniční zaměstnanec. Poté odešel k akciové společnosti pěti malodrah se sídlem v Brně jako výpravčí, později pracoval jako přednosta v Luhačovicích. Tam se oženil. S manželkou přečkal první světovou válku a v roce 1920 se jim narodil syn Miroslav. V roce 1923 odešel s rodinou do Brna k ČSD a sloužil nejdříve v Brně na hlavním nádraží v oddělení spěšnin. Po dvou letech odešel na Ředitelství drah, kde pracoval v komerčním oddělení. Bydlel s rodinou v ulici Na vyhlídce 7, dnes Nerudova 7.

S okupací zahajuje Bohumil Baštář ilegální činnost, o které se nikomu, ani rodině nesvěřil. Proto dnes víme jen málo. Měl spojení s pplk. Balabánem, zpravodajským důstojníkem Ministerstva národní obrany londýnské vlády, který u něho několikrát přespál. Pracoval ve skupině vedené Ing. V. Burešem, jejíž činnost byla zaměřena na informační a destrukční práci zaměstnanců železnic.

Už v době mobilizace rozvážela tato skupina úředníkům ČSD zbraně. Bohumil Baštář pracoval hlavně jako zpravodaj. Prostřednictvím svých spolupracovníků získával informace týkající se vojenských přesunů německé branné moci. Zjištěné zprávy byly posílány přes ilegální železniční síť na Slovensko a do Bělehradu, kde byla stálá mise londýnské vlády.

Bohumil Baštář byl zatčen dne 9. října 1941 společně s učitelem Berkou z Králova Pole, se kterým pracoval ve skupině. Vyslýchán a vězněn byl v Brně v Kounicových kolejích. Na bývalé právnické fakultě v Brně byl postaven před soud, kde mu ovšem pro nedostatek

důkazů nebyla dokázána činnost. Brzy nato byl odvezen do Mauthausenu jako podezřelý z účasti na odboji s tím, že jeho návrat je nežádoucí. Tam také na následky týrání do deseti dnů zemřel. V poslední zprávě o úmrtí sami Němci uvádějí, že zemřel na krvácení do mozku.

Zemřel přesně týden před vyvrcholením první velké porážky fašistického Německa v bitvě u Moskvy. Začíná rozhodující obrat ve válce. Kolik ještě obětí z řad našich vojáků i odbojářů si vyžádá tato válka?

Jan Bezděk

Narozen: 15. 12. 1907 v Martinicích u Holešova

Adjunkt státních drah, zaměstnán na Ředitelství drah v Brně, odd. 1

Zatčen: 16. 2. 1940

Vězněn: Sušilovy koleje, Kounicovy koleje, Dietz, Vratislav, Frankfurt nad Mohanem

Zemřel: popraven 18. 3. 1943 ve Frankfurtu nad Mohanem ve věku 36 let (synu Milanovi bylo 5,5 roku, synu Janovi 6 měsíců)

Manželka: Ludmila Bezděková

In memoriam: 27. 10. 1945 jmenován vrchním adjunktem státních drah, 28. 10. 1947 vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Jaký byl životní příběh železničáře, vlastence Jana Bezděka?

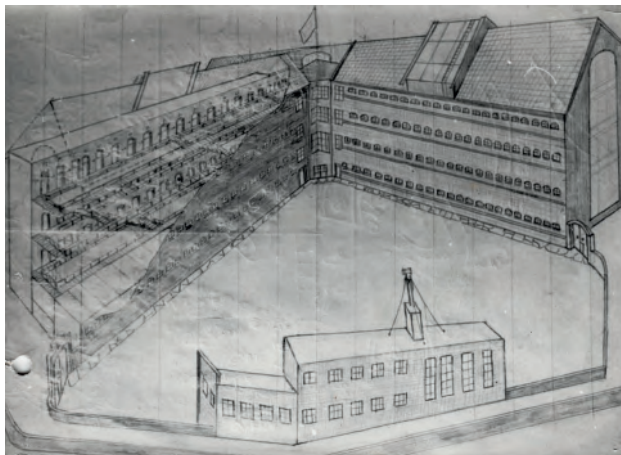
Ze vzpomínek manželky a syna Jana se před námi vykresluje postava vesnického kluka z Martinic, jehož rodiče vlastnili malé hospodářství. S bratrem a sestrou musel také přikládat ruku k dílu, aby rodinu hospodářství užívalo. Bratr Jana Bezděka později zemřel na TBC. Sestra se usadila v Martinicích, Jan Bezděk dokázal svou pílí vystudovat strojařinu na brněnské technice. Po vojenské službě v Hranicích, kde opět osvědčil svoji pílí, smysl pro povinnost a obětavost, nastoupil u Ředitelství drah v Brně ve funkci adjunkta.

Okupace Československa nacistickým Německem tak jako mnohé jiné na brněnském Ředitelství Jana Bezděka nezlomila. Jeho vlastenecký cit mu nedovolil neprotivit se fašistům. Se stínem gestapa za zády, s rizikem, že může zničit svou mladou rodinu, se zapojuje do práce skupiny v rámci železniční tajné organizace, která v aparátu zajišťovala falešné doklady a pasy. Doma samozřejmě nikdo o jeho ilegální práci nevěděl, přesto akce gestapa byla nečekaně rychlá.

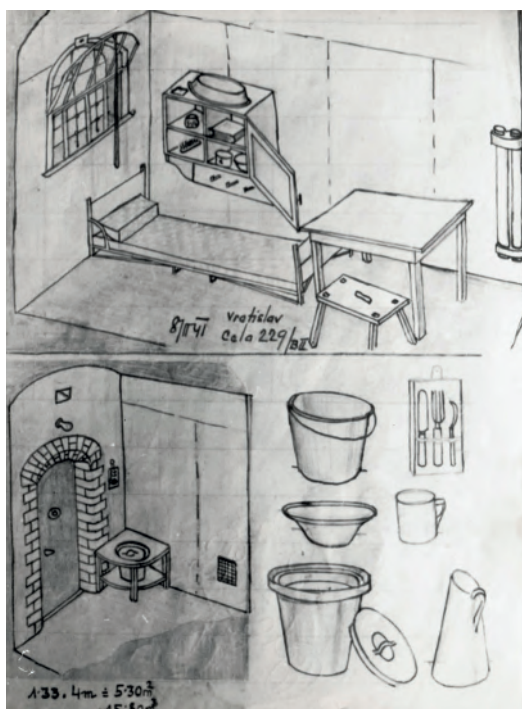
Ani ve vězení neztrácí sílu a víru ve vítězství. V dopisech popisuje podmínky ve věznicích, spoluvězně, vyšetřovatele aj. Hodně kreslí. Jeho technické kresby ho udržují v přijatelném psychickém stavu. Na nákrese věznice nebo vězeňské cely ukazuje podmínky života v nacistických věznicích. Svým synům vyřezal z kartáčku na zuby křížky s věnováním, které jdou

zaklesnout do sebe. Nabádá je k soudržnosti. Nakreslil dětem také celou řadu komických obrázků.

Přes stálý optimismus byl 18. března 1943 popraven ve Frankfurtu nad Mohanem. Takový byl životní příběh člověka, vlastence, železničáře Jana Bezděka. Byl vzácným a obětavým pracovníkem, který v době fašistické okupace věděl, kde je jeho místo, který se nedovedl a nechtěl smířit s vládou fašismu a násilí v naší zemi.

Kresby Jana Bezděka

František Čech

Narozen: 11. 9. 1901 v Gleggnitz, pol. okres Neuenkirchen, 60 km na jih od Vídně

Dělník, litograf tiskárny Ředitelství drah v Brně, odd. II/6

Zatčen: 13. 3. 1945

Vězněn: Kounicovy koleje

Zemřel: za nevyjasněných okolností 29. 3. 1945

Manželka: Julie Čechová

Dcera: Marie Čechová

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939 dne 13. dubna 1946 a 5. května 1949 pamětním odznakem II. národního odboje „Za věrnost“

Dne 27. 10. 1945 jmenován vrchním provozním dozorcem.

František Čech pracoval ilegálně v odbojové skupině „Kořán“ od roku 1944. Tato skupina se zúčastnila hnutí „Předvoj“ a jejím velitelem byl Ing. Vladimír Tišnovský. Ve skupině pracoval František Čech pod krycím jménem Čupr. Jako litograf tiskl v tiskárně Ředitelství pro skupinu letáky. Pomáhal také s jejich rozšiřováním. Využíval toho, že jezdil po domech opravovat různé věci, například rádia. Doma o své práci nehovořil, rodina už před válkou byla zvyklá, že býval málo doma.

Vzpomíná dcera Marie:

„V úterý 13. března 1945 mi táta telefonoval do práce, že přijde domů později. Čekali jsme ho však marně a druhý den se přišli ptát z litografie, proč pan Čech nepřišel do práce. Celý týden jsme neměli žádných zpráv a v pondělí následujícího týdne přišlo k nám domů gestapo. Na druhý den jsem musela odnést na právnickou fakultu, kde gestapo sídlilo, naše rádio. Tam jsem se také dozvěděla, že otec je vězněn v Kounicových kolejích. Dostala jsem povolení donést mu jednou za čtrnáct dnů balíček s jídlem a každý pátek prádlo. Balíčky jsem tam nesla dvakrát a pokaždé mne vrátili. Pouze prádlo přijali. Každý týden jsem chodila s dopisy na poštu do Žabovřesk, pokaždé mi ho však vrátili s tím, že táta nemá povolenou korespondenci. Takže jsme o něm od jeho zatčení nevěděly vůbec nic.

Až 13. dubna, měsíc po zatčení, jsem byla předvolána na českou kriminální policii a tam mi oznámili, že táta zemřel. Nic víc. A odevzdali mi všechny tátovy věci, kromě aktovky. Byly to kůže na boty, krabička plnicích per a ½ kg mýdla. Až po válce, 19. července 1945, jsme se dozvěděli, že ten den už možná 14 dní nežil.“

Alfonz Hanzelka

Narozen: 2. 8. 1896 ve Frýdku

Oficiál státních drah st. IIIa, Ředitelství, odd. IV

Zatčen: jako rukojmí 9. 9. 1939 – 25. 2. 1940

za ilegální činnost 2. 7. 1942

Vězněn: poprvé Špilberk, podruhé Kounicovy koleje, pokoj č. 27a, 16. 10. 1942 převezen do Osvětimi – blok 16, „český blok“ a blokmarodka

Zemřel: 9. 11. 1942 za nejasných okolností

Manželka: Marie Jedličková, rozvedli se

Dcera: Dana Válková

In memoriam: vyznamenán 27. 10. 1945 čs. válečným křížem 1939

Co dnes, po více než sedmdesáti letech od skončení 2. světové války, víme o bojích jednoho z milionů padlých této strašné války, bojovníkovi za svobodu, vlastenci, železničáři Alfonzu Hanzelkovi?

Je toho jen málo. Zásady ilegální práce a padlí spolubojovníci střeží navždy tajemství.

K jeho prvnímu zatčení a věznění došlo v souvislosti s nařízením, že všichni funkcionáři Sokola se musí dostavit na registraci na policejní ředitelství v Brně. Jako jednatel sokolské župy Jana Máchala v Brně 1 se k registraci dostavil 9. 9. 1939 a okamžitě byl zadržen jako rukojmí. Následoval necelý půlrok věznění v kasematech Špilberku. Po propuštění nastoupil zpět k ČMD. Z vlastní zkušenosti věděl, co to je fašismus, a proto neváhal vstoupit do ilegální činnosti. Už v červnu 1940 však začal tušit sledování gestapem a začal se skrývat. Doktor Fridrich z Frýdku mu vystavoval neschopenku a ukrýval ho na chatě v Beskydech na Bystřičce. Přišlo však jaro 1942 a s ním atentát na Heydricha. Byla vyhlášena registrace občanů, ke které se musel Alfonz Hanzelka dostavit 2. července 1942. Byl okamžitě zatčen a uvězněn v Kounicových kolejích na pokoj č. 27a.

Jeho bývalá manželka i dcera, tehdy 14letá studentka, byly několikrát předvolávány k výslechu. Už se s ním nikdy osobně nesetkaly. Jen několikrát ho zahlédly v okně a mohly mu posílat nějaké peníze a jídlo. Po třech měsících věznění v Kounicových kolejích je 16. října 1942 převezen do osvětimského koncentračního tábora, kde po třech týdnech, 9. listopadu 1942, umírá.

O osvětimském věznění víme od jeho spoluvězně Ludvíka Kubíčka, že všichni z českého bloku těžce pracovali na stavbě silnice. Alfonze Hanzelku tato práce velmi vysilovala, a proto byl přemístěn na blok č. 20, jakousi marodku. Ještě večer před smrtí Ludvík Kubíček Alfonze Hanzelku navštívil. Žádné mimořádné obtíže toho večera neměl. Přiklání se k názoru, že zemřel zřejmě na fenolovou injekci.

Tolik tedy víme o osudu železničáře a vlastence Alfonze Hanzelky. Díváme se do jeho tváře na fotografii z doby před zatčením i z Osvětimi, prohlížíme strohé, německy psané

úmrtí oznámení s hákovým křížem, pohlednici psanou dceři z Kounicových kolejí, jeho jméno na seznamu špilberských vězňů. Vše ostatní halí tajemství času. Čest jeho památce!

Stanislav Jelínek

Narozen: 31. 10. 1900 v Brně

Asistent st. IIIa, Ředitelství drah, odd. II

Zatčen: 2x – poprvé 1939, propuštěn

– podruhé ve službě v říjnu 1941

Vězněn: Kounicovy koleje, cela č. 94, později č. 56

Zemřel: popraven na základě rozsudku stanného soudu 28. 6. 1942

Manželka: Amálie Jelínková, *6. 10. 1906

Synové: Stanislav a Jiří

Stanislav Jelínek bydlel se svou rodinou ve staniční budově ŽSt Chrlice a pracoval na brněnském Ředitelství drah. Po vypuknutí druhé světové války spolupracoval se strojvedoucími, kteří převáželi politicky činné osobnosti a naše dobrovolníky do zahraničí. Víc o jeho činnosti nevěděla ani jeho manželka. Byl zatčen dvakrát. Poprvé v roce 1939. Když u něho nic nenašli, byl propuštěn. Podruhé byl zatčen ve službě v říjnu 1941 pro pořízení seznamu spolehlivých strojvedoucích. Tento čin spadal v době heydrichiády pod vyhlášení stanného práva – ukrývání partyzánů, parašutistů a pomáhání jim přes hranice. Po zatčení byl vězněn v Kounicových kolejích celkem devět měsíců. Nejdříve v cele č. 94 a později v cele č. 56, kde byl vězněn spolu s páterem Heřmanem Tylem, Oldřichem Příbylem, plk. Jaroslavem Klímou

a pojišťovacím tajemníkem z Telče Pospíchálem. O životě ve vězení v Kounicových kolejích se dozvídáme z dopisů J. H. Tyla a plk. Klímy, které napsali pisatelé paní Jelínkové krátce po válce.

Oba spoluvězni se shodují v tom, že Stanislav Jelínek byl dobrým Čechem a vlastencem a byl vždy ochoten pro osvobození podniknout vše i za cenu života. Plk. Klíma píše, že naposledy mluvil se Stanislavem Jelínkem asi v polovině června 1942 v 8 hodin v cele č. 56. V 9 hodin byl Stanislav Jelínek odveden ke stannému soudu a více se do cely nevrátil. Dva dny před tím se totéž stalo i s pojišťovacím tajemníkem Pospíchálem. Věci Stanislava Jelínka téhož dne odebrali gestapáci. Pouze dva své prsteny a dopisy od ženy předtím předal Stanislav Jelínek svým spoluvěznům, aby je jakkoli předali jeho ženě. J. H. Tyl píše: „Byl jedním z Čechů, jakých je velmi málo. Byl při výsleších velmi týrán a nejkrásnějším dokladem čistoty jeho charakteru, z něhož ani nejbrutálnějším způsobem nemohli ze Standy vytlouci udání svých spolupracovníků v odboji, jsou tyto dva prsteny, na nichž jsou četné stopy po pendrecích, když se snažil alespoň rukama chránit hlavu před bestialitou komisařů a jejich pochopů. Ty prsteny Vám musím pomoci sehnat, ježto jsou nejen památkou na milovaného otce a manžela, ale i dokumentem pro budoucnost českého národa.“

Bohužel, najít prsteny se nepodařilo. Zůstaly někde na válečné zpáteční cestě mezi kápem Hatoněm, který byl strojníkem v Kounicových kolejích, nebo topičem – civilním zaměstnancem Kounicových kolejí, panem Mrázkem, který se po věznici mohl volně pohybovat a znal i seznamy popravených, či mezi dalšími neznámými posly.

Paní Jelínková trpělivě celou válku čekala na svého muže, neboť od Němců nedostala žádný rozsudek smrti. Do vězení v Kounicových kolejích mu nosila prádlo a hygienické potřeby, ale někdy nevzali prádlo, jen pastu na zuby nebo mýdlo. Za celou dobu věznění manžela od něho dostala asi čtyři korespondenční lístky. Potom se v novinách dočetla, že poslední neděli za heydrichiády popravili v Kounicových kolejích čtyři vězně. Nic víc. Jen nejistota a marná naděje. Až po válce se od spoluvěznů dozvěděla pravdu o svém muži – statečném železničáři – Stanislavu Jelínkovi.

Jaroslav Koudela

Narozen: 9. 4. 1897 v Bohdalově

Zemřel: 28. 6. 1942 v Kounicových kolejích v Brně, popraven za účast na sabotážních akcích Obrany národa

In memoriam: čs. válečný kříž 1939

Adam Kříž

Narozen: 25. 2. 1892 v Malenovicích u Gottwaldova

Inspektor státních drah, zaměstnán na Ředitelství drah v Brně, jako legionář penzionován, poté technický úředník továrny K. Mertl Kroměříž

Zatčen: 5. 10. 1944, při zatýkání neúspěšný pokus o útěk – postřelen do nohy

Vězněn: Kounicovy koleje v Brně, koncentrační tábor Flossenbürg

Zemřel: při transportu z Flossenbürgu do Norimberka na následky injekce skvrnitého tyfu 14. 3. 1945

Manželka: původem Ruska

Dcery: Lýdie

Naděžda, *1926

In memoriam: jmenován vrchním inspektorem st. drah

Za všech okolností vlastenec, Čech a zapálený bojovník. To byl Adam Kříž. Nejmladší ze šesti dětí, jeho tatínek byl ředitelem školy. Všichni jeho sourozenci byli učitelé, on ne. Vystudoval strojní průmyslovku nejdřív v Přerově, potom v Brně. Po studiích si odbyl službu v c. k. armádě a už se schylovalo k první světové válce. Mnoho lidí narukovalo sloužit císaři pánu na základě mobilizačního rozkazu. On ne. Přes Varšavu s několika druhy utíká do Ruska. Tam se setkává s T. G. Masarykem i s pozdějším generálem Syrovým a aktivně se účastní zakládání Československých legií. Do vlasti se dostává zpět přes Vladivostok až po šesti letech v roce 1920 s konvojem legionářů na americké lodi Prezident Grant. Během těchto šesti let se také oženil. Po návratu do vlasti odešel z armády a nastoupil ke dráze v Nových Zámcích jako výpravčí. Tam se mu také narodila dcera Lýdie. Potom se přestěhoval i s rodinou do Hrušovan u Brna. Pracoval opět na nádraží a v roce 1926 se mu narodila druhá dcera Naděžda. Později přešel do Brna na Ředitelství drah, kde pracoval jako inspektor v odd. VIII. Po příchodu německých okupantů byli všichni legionáři penzionováni, mezi nimi i Adam Kříž. Za pomoci známého legionáře se dostal do Kroměříže do továrny K. Mertl (továrna na zámky a nástroje, poté Pal Magneton). Majitel továrny byl Němec a velmi často cestoval. Adam Kříž byl jeho zástupce a v době jeho nepřítomnosti továrnu vedl.

Již v Brně pracoval v odboji, což potvrzuje Jan Bezděk, jeho spolupracovník na Ředitelství. V Kroměříži navázal spojení s partyzánskou skupinou Jana Žižky z Trocnova, kde byl pravděpodobně zástupcem velitele některé skupiny a pracoval pod krycím jménem Mirek. Vzhledem k tomu, že ředitel brněnské Zbrojovky Pavlíček byl Adamův spolužák ze studií, dařilo se Adamu Křížovi zásobovat partyzány zbraněmi i potravinami.

Bohužel se mezi partyzány dostali tři konfidenti a od té doby byl Adam Kříž stále sledován. On sám tušil, že je sledován, a mohl se sám zachránit, kdyby přešel k partyzánům, ale kvůli rodině to neučinil. Mezitím gestapo za pomoci konfidentů připravilo rozsáhlý zátah

po celé republice na 5. října 1944. Pro Adama Kříže si přišli v 5.00 hodin ráno. Protože v tu dobu zrovna zastupoval šéfa podniku, chtěl jít do továrny předat písemnosti. Spoléhal na to, že by se mu mohlo podařit uniknout. V továrně totiž existovala tajná chodba do polí. Při předávání věcí se snažil utéci. U vchodu do tajné chodby však zakopl o desku a gestapáci ho postřelili do nohy. Byl převezen do Brna na Kounicovy koleje. Vyslýchána byla i celá jeho rodina, která zůstala bez prostředků až do konce války a přežila jen díky dělníkům Mertlový továrny, kteří jim celou válku nosili peníze.

Dne 6. ledna 1945 byl Adam Kříž převezen do koncentračního tábora Flossenbürg a od té doby od něho neměla rodina žádných zpráv. Až koncem června 1945 k nim přišel farář Vincenc Říha z Poličky, jediný spoluvězeň Adama Kříže, který přežil a přinesl svědectví:

„Ve Flossenbürgu jsme pracovali v kamenolomu. Bylo to strašné. Adam byl slabý po poranění nohy, ale psychicky byl na tom snad nejlíp ze všech vězňů. Věčné výslechy, těžká práce. Kolikrát ho přinesli v bezvědomí, ale neprozradil vůbec nic. Psychicky ho nezlomili. V těchto mukách ještě dodával vězňům duševní oporu a odvahu.

10. března 1945 Němci celý tábor naložili do vlaku s tím, že nás vezou do Norimberku k soudu. Než nastoupili všichni do vlaku, dostal každý nějakou injekci. Už cestou jsme dostali vysoké horečky. Zjistili jsme, že nám napíchali skvrnitý tyfus. V Norimberku nás naházeli na hromady do dřevěných baráků a nechali pomalu umírat. Adam zemřel 14. března 1945. Po příchodu Američanů se američtí doktoři snažili ještě živé zachránit, ale podařilo se jim zachránit nás jen několik. I mne. Abych mohl podat svědectví nejen o smrti Adama Kříže, ale i ostatních a o hrůzných podmínkách ve Flossenbürgu.“

Josef Pazdera

Narozen: 20. 3. 1900

Vrchní oficiál

Zatčen: 16. 10. 1941 gestapem ve svém bytě

Odsouzen: 30. 6. 1942 německým soudem k trestu smrti jako člen skupiny Obrana národa

Zemřel: 1. 7. 1942 popraven v Kounicových kolejích

Manželka: Miloslava

In memoriam: čs. válečný kříž 1939

Miloslav Petrů

Narozen: 10. 9. 1887 ve Dvoře Králové nad Labem

Pracovník Ředitelství drah v Brně

Zatčen: 22. 10. 1941 v kanceláři ve službě

Vězněn: Kounicovy koleje v Brně

Zemřel: 27. 11. 1941 Kounicovy koleje

Syn: Ing. Vladimír Petrů, *1924

Vzpomíná syn Ing. Vladimír Petrů:

„Otec se narodil jako šestý ze sedmi dětí ve Dvoře Králové nad Labem 10. září 1887. Za první světové války prodělal anabázi jako ruský legionář přes Sibiř až do Vladivostoku. Po cestě se v Irkutsku oženil a po návratu v ČSR se usadil v roce 1919 v Košicích, odkud nás vyhnali v r. 1938 Maďaři. O rok později jsme byli Hlinkovci vyhnáni z Tatranské Lomnice do Brna. Celou uvedenou dobu pracoval u ČSD, byl výborným šachistou a v Košicích hrál loutkové divadlo v Sokole. V době jeho zatčení jsem byl totálně nasazen, takže jen vím, že otec byl umučen v Kounicových kolejích.“

Po návratu z nucených prací se Vladimír Petrů neshledal ani s matkou, ani s majetkem rodiny, takže po otci nemá žádnou památku, ani jeho fotografii.

Jak dále pátrat po osudu železničáře Miloslava Petrů? Nalezli jsme pouze stručnou výpověď spoluvězně z Kounicových kolejí, ze které vyplývá, že Miloslav Petrů byl nelidsky mučen při výsleších a trýzněním byl dohnán k sebevraždě skokem do světlíku.

František Ryšánek

Narozen: 14. 3. 1899

Inspektor státních drah, vedoucí aktivní kontroly I. oddělení
Ředitelství drah v Brně

Zatčen: 7. 12. 1939 při návratu ze služební cesty z Prahy na hlavním
nádraží v Brně

Vězněn: Sušilovy koleje, Kounicovy koleje, nemocnice na Žlutém
kopci, Breslau, Mírov, Breslau, Mírov, převážen přes Brno (1 noc na
Cejl) a Vídeň do Dietz/Lahn, Frankfurt nad Mohanem

Zemřel: souzen a popraven 10. 2. 1943 ve Frankfurtu nad Mohanem
– Preungesheim

Manželka: Anna Ryšánková

Syn: Ivo

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Odbojová činnost Františka Ryšánka začíná vlastně již v období Mnichova, kdy ho pověřil tehdejší přednosta oddělení I, vrchní rada Josef Ferenc, tajným posláním. Rozvážením pušek po stanicích ČSD v území, kde se naši lidé úporně drželi a nechtěli opustit zemi, která nám patří. V kasárnách v Králově Poli obdržel pušky, naložil je do nákladního vozu a se dvěma muži odjíždí do pohraničních stanic.

Pak přišel Mnichov, ale železničáři se nevzdávali. František Ryšánek, jako velitel OSOŽ, zkušený železničář, kterého znal mnohý železničář na Moravě, měl ve své práci dobrého druha, svoji manželku, paní Annu Ryšánkovou, která mu byla oporou. Později konala kurýrní cesty do Prahy za Aloisem Tomasem, přednostou nemocenské pojišťovny ČSD, vedoucím pracovníkem odboje na železnici. Cílem Železniční odbojové organizace bylo vybudovat organizaci spolehlivých lidí, schopnou obsadit a bránit železniční objekty. František Ryšánek byl nejvhodnější osobou pro to, aby se stal velitelem brněnského hlavního nádraží. Ještě v létě roku 1939 byl železniční odboj rozšířen na celou oblast Ředitelství státních drah a na tom měl opět největší zásluhu František Ryšánek. Na podzim roku 1939 byl na naléhání štábního kapitána Milana Matušky a velitele v odboji vnitřního města Brna generála Všetický odboj na železnici napojen na odboj vojenský, což se později ukázalo jako osudné. Železničáři obstarávali pro štápt. Matušku zbraně, a dokonce v případě ozbrojeného vystoupení měli vyčleněnu pro obranu Brna i jednu čet. Konspirace však mezi vojáky pravděpodobně nebyla bez slabin, a tak gestapo vyslídilo i železničáře.

Zbraně se získávaly, kde to bylo možné – za vlastní peníze pistole, revolvery, náboje ze Zbrojovky přes nadporučíka Fictuma. Obstarávali a kolportovali je všichni členové skupiny, strážmistr OSOŽ Josef Beneš, budovní na Brně hl. n. Rudolf Vlk, oficiál Josef Spáčil a další. Na skladě měla skupina i 400 kg trhavin na sabotážní akce.

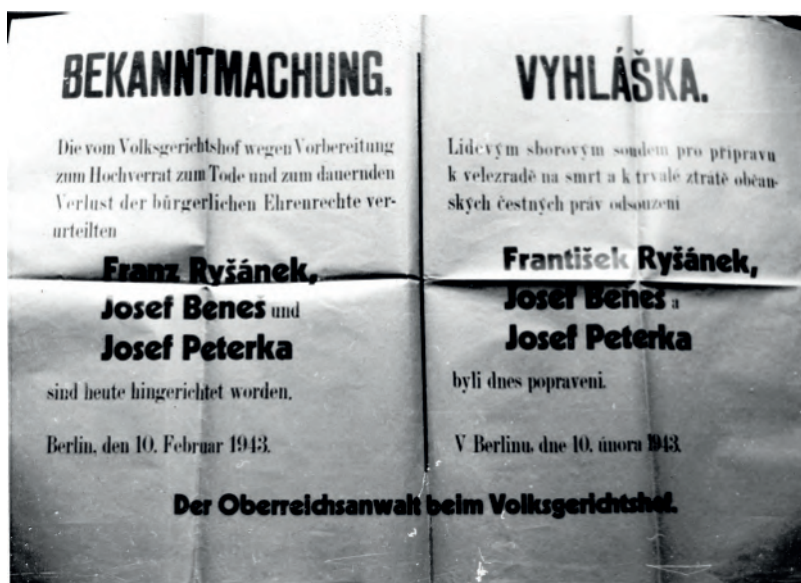
Již toho podzimu si František Ryšánek s manželkou uvědomili, že jsou pozorováni. Začátkem prosince gestapo udeřilo. Ve středu 4. prosince 1939 ráno byl zatčen major Golda z vedení vojenského odboje, Matuška odpoledne téhož dne. Druhý den, ve čtvrtek 5. prosince 1939, hledalo gestapo Františka Ryšánka v kanceláři. Byl na služební cestě v Praze a měl se vracet večerním rychlíkem. Stačilo jen naznačit jeho paní, zavolat mu do Prahy, že ho „hledali dva páni“, a všechno mohlo dopadnout jinak. Bohužel, nikdo telefon nezdvihl a František Ryšánek byl doma druhý den zatčen. Posléze byla zatčena i téměř celá odbojová skupina.

První dny po zatčení byly pro Annu Ryšánkovou nejtěžší, poněvadž nevěděla, komu věřit, co na manžela vědí. Následovaly týdny, měsíce a roky věznění, pro manžela roky výslechů, týrání, bití a konspirační práce ve vězení za účinné spolupráce paní Ryšánkové. Kolik úskoků na strážné, kolik odvahy a drzosti hraničící se zatčením podstoupila pro vynášení motáků a podávání zpráv vězňům. A ještě zařídit na svobodě některé věci tak, aby se shodovaly s výpověďmi zatčených. Tato statečná žena píše žádosti o rozmluvu s manželem znovu a znovu, až jí ji skutečně povolí. Jenže Mírov už není na protektorátním území – je třeba přejít hranice – bez povolení to půjde těžko. Tak zase jen úskoky a lest. K cíli zbývá ještě

mnohakilometrová pouť sněhem zavátými lesy. Podařilo se. Snad i díky podpoře své ženy zůstal vždy František Ryšánek navzdory týrání a mučení nezlomený a hrdý až do konce.

Dne 21. října 1942 se ve Frankfurtu nad Mohanem koná proces s obžalovanými železničáři Františkem Ryšánkem, Josefem Benešem, Josefem Peterkou, Janem Blažkem a Valentinem Řehákem. Po atentátu na Heydricha je výsledek přelíčení už dopředu jasný. Anna Ryšánková jako zázrakem získává povolení a vydává se do srdce fašistické „říše“ v období, kdy je sebevědomí Německa neochvějné, nenarušené ještě rozhodujícími porážkami na východní frontě. Sem, do nepřátelského světa, jede neohrožená manželka českého vlastence, aby ho ještě jednou zahlédla. Podaří se jí dostat do soudní síně, poslední setkání. Pak už jen další měsíce čekání na vyřízení žádosti o milost. Marně. Dostala jen několik zcela klidných dopisů z cely smrti.

Dne 13. února 1943 vyšla v Lidových novinách zpráva a na vývěsných tabulích, na nárožích, na plotech řvaly rudé plakáty se jmény popravených: v levé části německy, v pravé části česky:

Antonín Smutný

Narozen: 13. 7. 1898 ve Střelicích

Vrchní adjunkt státních drah, ředitel odd. IV Ředitelství drah v Brně

Zatčen: 16. 2. 1940 po návratu ze služební cesty na nádraží ve Střelicích

Vězněn: Sušilovy koleje, Kounicovy koleje, Dietz, Frankfurt nad Mohanem

Zemřel: popraven 18. 3. 1943 ve Frankfurtu nad Mohanem

Manželka: Libuše Smutná

Dcera: Jarmila Keprtová, *4. 7. 1924

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Antonín Smutný se zapojil do ilegální práce odhodlaně a neohroženě od prvních dnů po Mnichovu. Ve své funkční náplni na Ředitelství měl organizaci strojvedoucích. Když se po 15. březnu 1939 zakládala v lokomotivním depu v Horních Heršpicích odbojová skupina „Stráž národa“ pod vedením komunisty Josefa Vaňka, železničářů Bartošky, Soudka, Havránka a dalších, okamžitě s ní začal spolupracovat. V té době měl spojení s pražským vedením železničního odboje v čele s Aloisem Tomasem, předsedou nemocenské pojišťovny ČSD a také se členy železniční skupiny Obrany národa v Brně. Bylo jasné, že bude nutno obsadit tratě Brno–Bratislava a Brno–Bohumín spolehlivými strojvedoucími a pomocníky. Tyto přesuny se s pomocí Dr. Rámeše a Ing. Císaře, přednosty výtopny, podařily. Důležité bylo instalovat na strojích spolehlivé schránky pro převoz pošty. Tyto schránky byly pod vedením dělmistra Soudka tak důkladně namontovány, že Němci přes důkladné prohlídky po celou dobu války na nic nepřišli.

Ilegální pošta se do schránek strojvedoucích dostávala díky několika lidem. Nejčastěji však poštu z Prahy přivážel inspektor Smutný. Rovněž přechod ohrožených osob do zahraničí zprostředkoval on sám. Cesty do zahraničí byly dvě – přes Slovensko do Maďarska a přes Bohumín do Polska. Po Mnichovu končily rychlíky v Ostravě, protože Bohumín patřil už Polsku. Ovšem Ostrava neměla točnu pro dlouhé rychlíkové lokomotivy. Ty se musely otáčet až v Bohumíně. Takže inspektor Smutný obstarával „pomocníky“ na lokomotivy, kteří se už z Bohumína nevraceli. Přes Slovensko už to bylo jednodušší – na druhé straně byli totiž slovenští železničáři, z nichž většinou nikdy s Hlinkou a Slovenským štátem neměli nic společného.

Jarmila Keprtová, dcera Antonína Smutného, vzpomíná, jak otec pozorně sledoval rozhlasové vysílání z Londýna a jak byl potěšen, když se díky krycímu heslu dověděl, že ten, komu zprostředkoval útěk, dorazil v pořádku.

Na tuto činnost mu gestapo nepřišlo. Byl však zatčen jako poslední článek řetězu při zatýkání železniční složky Obrany národa. Úkolem této skupiny bylo zejména získávat zbraně a vyzbrojovat jimi spolehlivé lidi pro případ ozbrojeného vystoupení. Rukama Antonína

Smutného prošlo mnoho zbraní, které předával Josefu Vaňkovi (25 revolverů i s municí), a ten je posílal za pomoci dalších strojvedoucích dál po tratích, například partyzánské skupině Jindra ve vyškovských lesích. Další zbraně Antonín Smutný rozdál ve Střelcích i jinde.

Při výsleších všechno zapřel a udal, že zbraně naházel do Svratky. Mnoho lidí ve Střelcích očekávalo zatčení, ale Antonín Smutný nezahlavil. Po zatčení a věznění v Sušilových a Kounicových kolejích, Breslau a Dietzu byl převezen do Frankfurtu nad Mohanem, kde byl na základě rozsudku „lidového“ soudu popraven 18. března 1943. Jeho pevný postoj a síla, nezlomenost a víra v konečné vítězství nás ohromuje i po více než 45 letech. Z vězení v kolejích po nelidském mučení posílá tyto motáky:

Moták z 27. května 1940:

Vyšetřoval mne komisař Dalbo na čísle 4. Byl naprosto bezohledný. Nechal mne zmlátit do krve a pořád mě chtěl šlapat drážku. V únoru a březnu jsme měli vojnu a hlad. Myslel jsem, že se už nikdy nevrátím. V noci jsem nespával, měl jsem hrozné bolení hlavy. To bylo z toho bití. Vzduch v pokoji byl k zadušení. V Sušilkách byli při výslechu rovněž sprostí. Vyslýchali mě tři a půl dne. Lída mě viděla, když jsem šel od výslechu. Chtěl jsem s ní promluvit alespoň několik slov, ale ten komisař to nedovolil. Psala mi také matka. Ať stále nepláče a ať se brzo uzdraví. Když mne bili, bylo mi všelijak, ale potom jsem se vzmužil a choval jsem se tak, jak se na chlapa a k tomu českého chlapa patří a sluší. Byli jsme a budeme. Hlavu vzhůru a hrdě hledět do budoucnosti. Důvěřuji pevně v lepší život pro naše děti. Nezapomeň na mne opět s nějakou zprávou. Vlasti zdar. Tvůj Tonda.

Další moták:

Byl jsem zase vyslýchán, tentokrát česky, a bylo mi předestřeno přiznání všech ostatních. Počítám s tím, že k soudu půjdeme hodně pozdě. To by bylo velmi dobré, poněvadž do té doby by se mohlo leccos stát. Kápl jsi na dobré lidi (stráž ve vězení). Posílej mi po nich Lidové noviny a Slovo, abych měl co číst. Je pravda, že Ciano je v Moskvě? Je pravda, že Rusko slíbilo pomoc Rumunsku v případě, že by bylo napadeno Německem? Jaký je poměr Maďarska k Jugoslávii a Balkánu vůbec a vrací Maďarsko naše lidi, kteří tam přeběhli? Jaké důsledky budou z toho, že fašistická rada vyslovila důvěru politice Umbertově 10 : 7 hlasům?

Pozdravuj Lídu a děti.

Oldřich Wilka

Narozen: 22. 1. 1899

Provozní mistr Ředitelství drah v Brně, odd. I, kancelářský výpravčí

Zatčen: 16. 2. 1942

Vězněn: Frankfurt nad Mohanem

Zemřel: popraven 18. 3. 1943

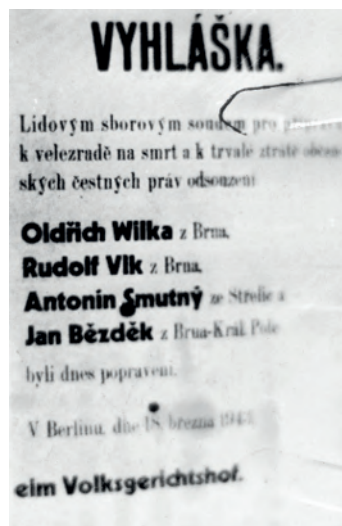
In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Oldřich Wilka stál v čele Železniční tajné skupiny. On byl také hlavní spojkou mezi Brnem a Prahou. Dalšími členy vedení byli: Ryšánek, Smutný, Bezděk, Vlk, Blažek, Beneš, Řehák, Dufek, Kubinger, Procházka, Vymětal, Pillmayer, Blecha, dále pak Dušek z Olomouce a Č. Pavelka z Hranic, kteří obstarávali po železnici přepravu granátů.

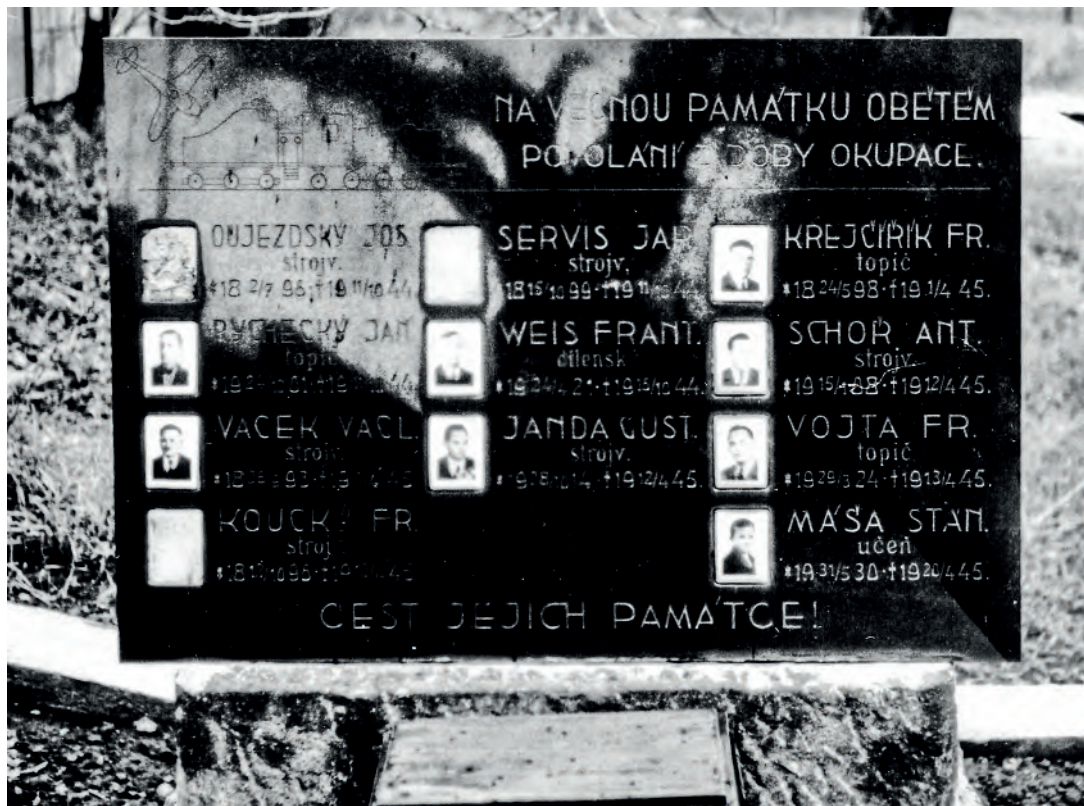
Wilkova práce v odboji byla všestranná, tiskl a vydával letáky vojenského Národního odboje a tiskl ilegální časopis Odboj. Organizoval nejen železničáře samotné, ale také vše potřebné při obstarávání, přepravě a rozdělení zbraní – obstarával je ze vsetínské Zbrojovky – i výbušnin, nutných pro činný odboj a budoucí sabotážní práce. Měl lví podíl na zdařilé akci, když byl z brněnské Zbrojovky zcizen železniční vůz plný zbraní. Vůz i se zbraněmi byl odeslán jako celní zboží do Rumunska, kde se dostal do rukou britské tajné služby.

Po zatčení velké většiny skupiny se uchýlil do ústraní na venkov, kde ovšem stále ilegálně pracuje. Stýká se s prof. Dr. Grňou – Vlkem, jenž opět aktivizuje od jara činnost buněk PVVZ (Petiční výbor „Věrní zůstaneme“).

Spárům gestapa však Oldřich Wilka neunikl. Dne 16. února 1942 byl zatčen, koncem října téhož roku byl odsouzen k smrti a dne 18. března 1943, týden po Ryšánkovi, Benešovi a Peterkovi, je i on popraven. K trestu smrti odsouzení a popraveni byli ještě Tomas z Prahy, Smutný, Bezděk a Vlk. Do káznice byli odsouzeni Blažek, Řehák, Dušek, Dufek, Blecha, Pavelka a Kubinger. Ostatní spolupracovníci nebyli zatčeni jen proto, že statečným chováním zatčených jejich spoluúčast nebyla prozrazena.

Pamětní deska u správní budovy bývalé výtopny v Horních Heršpicích

Josef Oujezdský

Narozen: 2. července 1896

U státních drah byl zaměstnán od 23. března 1923 jako strojní topič, později jako strojvedoucí.

Při výkonu služby byl při útoku hloubkových letců dne 11. října 1944 usmrčen.

Adresy příbuzných nejsou známy.

Jan Rychecký

Narodil se 24. prosince 1901.

U státních drah byl zaměstnán jako strojní topič od 15. října 1935. Do práce jezdil odněkud od Břeclavi a službu vykonával se strojvedoucím Oujezdským na trase Brno–Břeclav. Dne 11. října 1944 byli spolu při výkonu služby při útoku hloubkových letců usmrceni. Adresy příbuzných nejsou známy.

Na tomto místě uvádím výňatek z knihy „Pod palbou hloubkařů“ autora PhDr. Filipa Vojtáška, strana č. 830, vydané nakladatelstvím Academia (Praha 2020) s podporou Akademie věd České republiky:

Hrušovany u Brna

11. října 1944, asi ve 14.30: Při útoku na lokomotivu č. 434.2134 (výtopna Brno-Horní Heršpice) od nákladního vlaku č. 8051 v Hrušovanech, kterou hloubkaři vyřadili z provozu, zahynuli strojvedoucí **Josef Oujezdský** (*2. 7. 1896) a topič **Josef Rychecký** (* 24. 12. 1901), kteří nestačili seskočit ze svého stanoviště a uchýlit se do bezpečí.

Václav Vacek

Narodil se 26. září. 1893.

U státních drah byl zaměstnán od 1. února 1923 jako strojní topič, později jako strojvedoucí.

Sloužil ve výtopně Brno-Horní Heršpice.

Dne 1. dubna 1945 byl při útoku hloubkových letců usmrcen.

Manželka: Ludmila, 14. 4. 1906 – 5.11.1976

Synové: Zdeněk, *7. 8. 1924

Ing. Václav, *prosinec 1926

Radek, *30. 1. 1931

Dcera: Jana, *12. 12. 1943

Václav Vacek byl zaměstnán u ČSD od 1. 2. 1921. Začínal jako zámečník v Břeclavi na opravách lokomotiv, později byl strojním topičem ve výtopně v Brně-Horních Heršpicích a nakonec se stal strojvůdcem. Jako topič s ním jezdil na lokomotivě František Krejčířík.

V neděli 1. dubna 1945 se nad vranovickým nádražím objevil hloubkový letec a začal střílet do prostoru nádraží. V té době vjížděl do stanice vlak, na jehož lokomotivě byl Václav Vacek

se svým topičem Františkem Krejčíříkem. Lokomotiva se stala snadným terčem a některé ze střel zabily strojvedoucího V. Vacka i topiče F. Krejčíříka.

Na fotografii je Václav Vacek (větší postava) s pomocníkem Svobodou (menší postava) na lokomotivě 422.035 „TYGR“.

Na tomto místě uvádím výňatek z knihy „Pod palbou hloubkařů“ autora PhDr. Filipa Vojtáška, strana č. 842 a 843, vydané nakladatelstvím Academia (Praha 2020) s podporou Akademie věd České republiky:

Vranovice

1. dubna 1945, 14.45: Lokomotiva č. 275.013 (výtopna Brno-Horní Heršpice) byla po necelém půlroce (na této lokomotivě zahynul strojvedoucí Jaroslav Servis dne 11. 10. 1944 – viz níže) znovu vyřazena z provozu – tentokrát táhla osobní vlak č. 445. Strojvedoucí **Václav Vacek** (* 26. 9. 1893) i topič **František Krejčířík** (* 24. 5. 1898), kteří bydleli ve Vranovicích, přišli o život. Student Otmar Dürbeck z Rajhradu se zranil, když chvatně opouštěl vagon oknem. Na lokomotivě č. 354.771 (výtopna Brno-Horní Heršpice) od nákladního vlaku č. 6004 byl těžce zraněn topič Jan Kelbl. Když se letouny přiblížily, na zastávce v Přibicích právě nastupovali do vlaku (podle jízdního řádu mohl přicházet v úvahu jedině vlak č. 9156) vesměs fanoušci zdejšího fotbalového mužstva, které se mělo utkat s vranovickým. Lidé se rozutekli schovat mezi domy, ale Američané k úžasu přihlížejících tento cíl nechali zcela bez povšimnutí, protože se prý vrhli na německá letadla, na která náhodou narazili. Tato událost se však prokazatelně stala již 11. října 1944, navíc žádný úřední zdroj nezmiňuje přítomnost

třetího vlaku mezi Příbice a Vranovicemi 1. dubna 1945. Není bez zajímavosti, že v telefonické zprávě četníci z Vranovic útočící letouny jednoznačně identifikovali jako ruské.

František Koucký

Narozen: 12. 10. 1898

U státních drah byl zaměstnán od 3. listopadu 1919 jako strojvedoucí. Bydlel v Brně, někde na ulici Bohunické.

Při výkonu služby byl dne 12. dubna 1945 zastřelen hloubkovými letci.

Adresy příbuzných nejsou známy.

Jaroslav Servis

Narozen: 15. 10. 1899

Od 1. 4. 1919 zaměstnán u státních drah jako strojní topič, později jako strojvedoucí

Zemřel: 11. 10. 1944 při náletu hloubkových letců

Jaroslav Servis byl od počátku jedním z nejobětavějších členů skupiny „Stráž národa“, kterou v lokomotivním depu Horní Heršpice vedl Josef Vaněk. Členy této skupiny byli kromě Josefa Vaňka ještě Stanislav Bartošek, František Havránek, dělmistr Soudek, strojvedoucí Fakeš, Hurych a spolupracovali s ní i Dr. Rámeš, inspektor Smutný a Ing. Císař.

Strojvedoucí Servis, Fakeš a Hurych byli vybráni jako spolehliví pro dopravu kurýrní pošty na trati Brno–Bratislava a dál. Jejich stroje byly postupně dodány do „opravy“ do dílen a tam dělmistr Soudek se svou skupinou zabudoval do podlah strojů železné skříň. Upravil prostor na manometry a zabudoval do popelišť skříňky. Tak vznikly na sobě tři nezávislé skřýše. Po celou dobu války na ně Němci nepřišli, i když dělali sebedůkladnější prohlídky, při nichž se celá osádka musela vysvléci do naha. Probíhalo to tak, že se v Brně skříň s kurýrní poštou dala do popeliště, zahrnula studeným popelem a stroj vyjel. Ihned bylo popeliště poprvé prohrábnuto. Když přišli Němci, byl již v popelišti žhavý popel. V Lanžhotě se znovu roštovalo, takže při přejezdu hranic byl opět v popelišti žhavý popel. V Bratislavě se skříňka před roštováním vyndala a předala k další dopravě.

Jaroslav Servis na svém stroji převážel i naše občany přes hranice na Slovensko jako své „pomocníky“.

Zvláštním druhem zásilek byly zbraně. Už v březnu 1939 získal Jaroslav Servis zbraně ze židenických kasáren. Ty byly nakládány na viaduktu a uschovány v kanálech v Brněnských

Ivanovicích. Inspektor Smutný předal postupně Josefu Vaňkovi 25 revolverů s municí. V roce 1944 převáží tyto zbraně Jaroslav Servis na Slovensko do Kút, kde byly přes sestru Jaroslava Servise předávány do hor partyzánským skupinám.

Válka se chýlila kvapem ke konci, fronta již byla velmi blízko, když statečný železničář Jaroslav Servis odjíždí 11. října 1944 na svou poslední jízdu. Při útoku hloubkových letců byl na svém stroji usmrčen.

Na tomto místě uvádím výňatek z knihy „Pod palbou hloubkařů“ autora PhDr. Filipa Vojtášky, strana č. 840, vydané nakladatelstvím Academia (Praha 2020) s podporou Akademie věd České republiky:

Hrob Jaroslava Servise, který zahynul u Sokolnic 11. října 1944. (foto Miroslava Buršíkové)

Sokolnice:

11. října 1944, 13.50: Na katastru Sokolnic, mezi strážním domkem u Otmarova a železničním viaduktem, po němž trať překračuje dnešní silnici č. 380, byla vyražena z provozu lokomotiva č. 275.013 (výtopna Brno-Horní Heršpice) od osobního vlaku č. 815. Cestující neprodleně opustili vagony a stačili se ukrýt. Strojvedoucí **Jaroslav Servis** (* 15. 10. 1899), který pocházel ze Suchohrdel u Znojma, prý odpojil lokomotivu a chtěl s ní dojet pod most v Sokolnicích, kde by snad mohla zůstat ušetřena zničující palbě. Na uskutečnění tohoto záměru neměl dost času, protože následovala další zteč, která ho připravila o život. Topič vyvážl se zraněním. Pravděpodobně při útoku na další vlak (tentokrát nákladní s číslem 8202), který přišel o lokomotivu č. 434.113, zahynul v prostoru nádraží zřízenec **Alois Hradský** (*20. 7. 1929), který byl pohřben v rodných Milešovicích o dva dny později. Mnoho střel zasáhlo

omítku staniční budovy a tabuli připomínající bitvu u Slavkova, u trafiky pana Richtera byla zničena střecha.

Pod palbou hloubkařů

Jeden z pokynů
pro cestující v případě
útoků hloubkařů,
vydaných v protektorátu
(archiv autora)

Jak se chovati při útocích nízko létajících letců

Hrozí-li nebezpečí, vlak zastaví co nejrychleji!
Zachovejte klid! Dbejte pokynů průvodčích vlaku!
Otevřte okna!
Připravte se k vystoupení z vlaku! Křiklavě barevný oděv zakryjte pláštěm
nebo kazajkou! Zavazadla ponechte ve vlaku, s sebou vezměte jen osobní
doklady!
Vystupte podle pokynů průvodčích vlaku, muži — je-li nutno — třeba okny!
Pomozte nemocným a raněným!
Pozor při překročování kolejí!
Ukryjte se v ochranných zákopech — jsou-li na blízku — nebo v terénu
300—400 m daleko od vlaku! Neběhejte zbytečně sem a tam!
Při náhlém nářetu ulehňte na zem!
Do vlaku se vraťte po zaplácání lokomotivy!

Na cesty si vezměte obvazový balíček, aby při zranění mohla být první
pomoc rychle poskytnuta.

Ministerstvo dopravy a techniky
(železniční správa).

Pokyny pro železničáře,
jak se chovat
za leteckého útoku
(sbírka Zdeněk Hrdina)

Bei Fliegeralarm und Fliegerangriffen	Za leteckého poplachu a útoku
läuft der Eisenbahnbetrieb im allgemeinen weiter, fahren Züge unter Umständen auf Bahnhöfen ohne Halt durch, ist beim Halten auf Bahnhöfen, wenn vom Bahnpersonal zum Verlassen des Zuges aufgefordert wird, ruhig auszusteigen und der nächste Lufschutzraum, auf den zahlreiche Schilder hinweisen, aufzusuchen; auf kleineren Bahnhöfen ohne ausreichende Schutzräume ist abseits des Bahnhofs Deckung gegen Sicht zu nehmen, kann bei Halten auf freier Strecke bei Gefahr nach der vom Zugbegleitpersonal angegebenen Seite ausgestiegen und in der Nähe Deckung genommen werden. Vorsicht beim Aussteigen! Weiterfahrt wird durch Achtungssignal der Lokomotive angekündigt, ist jeder unnötige Aufenthalt auf Bahnhöfen zu vermeiden, sind die Verdunklungsmaßnahmen der Eisenbahn in der Zügen besonders sorgfältig zu beachten.	železniční provoz se zpravidla nezastaví, vlaky podle okolností projedou stanicemi, aniž zastaví, cestující po zastavení vlaku ve stanicích — jsou-li vyzváni železničním personálem, aby vlak opustili — klidně vystoupí a vyhledají nejbližší protiletecký úkryt podle četných orientačních vývěsek; v menších stanicích, v nichž není dostatek úkrytů, skryjí se mimo nádraží, zastaví-li vlak na širé trati a hrozí-li nebezpečí, mohou cestující vystoupiti na straně označené průvodčími vlaku a ukryti se v okolí. Při vystupování pozor! Na pokračování v jízdě se upozorní pískáním lokomotivy, nikdo nesmí zbytečně prodírat na nádraží, musí být ve vlacích zvlášť pečlivě dbáno železničních zatemňovacích opatření.
Ministerium für Verkehr und Technik (Eisenbahnverwaltung)	Ministerstvo dopravy a techniky (železniční správa)

František Weiss

Narodil se 24. dubna 1921.

U státních drah byl zaměstnán od 26. 6. 1940 jako pomocný zaměstnanec.

Při výkonu tohoto povolání dne 11. října 1944 při útoku hloubkových letců utrpěl opařeniny III. stupně od páry z prostřeleného kotle. Byl převezen do nemocnice, kde 17. října 1944 na následky zranění zemřel.

Adresy příbuzných nejsou známy.

Další informace viz Ladislav Bábíček viz pamětní deska v Brně na hlavním nádraží – zahynulí ve službě.

Gustav Janda

Narodil se 28. 9. 1914.

U státních drah byl zaměstnán od 1. 12. 1937 jako strojvedoucí.

František Krejčířík

Narodil se 27. května 1898.

U státních drah byl zaměstnán od 11. srpna 1925 jako strojní topič.

Při výkonu služby byl při útoku hloubkových letců dne 1. dubna 1945 usmrčen.

Adresy příbuzných nejsou známy.

Všechny fotografie jsou podobenky Františka Krejčíříka.

Antonín Schoř

Narodil se 15. ledna 1908.

U státních drah byl zaměstnán jako strojní topič od 16. října 1935. Při výkonu služby byl při náletu hloubkových letců usmrčen dne 12. dubna 1945.

Manželka: Růžena, *7. 8. 1907

Bezdětný.

František Vojta

Narodil se 29. března 1924.

U státních drah byl zaměstnán jako topič. Smluvním zaměstnancem byl od 20. února 1945. Při výkonu služby byl dne 13. dubna 1945 zastřelen u Lískovce.

Stanislav Máša

Narodil se 31. 5. 1930.

Od 16. 8. 1944 se učil u státních drah.

Zaměstnán: výtupna Brno-Horní Heršpice

Byl usmrčen při osvobozovacích bojích dne 20. 4. 1945.

Otec: Stanislav, *7. 5. 1910

Matka: Růžena, *11. 6. 1911

Stanislav Máša, narozený 31. května 1930, syn železničáře, se učil ve výtupně Brno-Horní Heršpice. Bydlel s rodiči ve strážním domku v Hostěrádkách. Fronta se již přiblížila na dosah. Strážní domek byl na vyvýšenině a němečtí vojáci se zakopávali kolem ní. Začalo se stmívat. Tři sovětská letadla zaútočila na německé střelce jedním přímým zásahem před vchod domu a dvěma vedle. Stanislav, stojící v chodbě za dveřmi, měl roztržená záda – byl na místě mrtev. Otec o dva kroky vedle, chráněn zdivem, přežil. Matka se sestrou ve sklepě též přečkaly tuto hrůzu. Otec ve 22 hodin šel po trati do Újezda u Brna pro lékaře. Ten však dal už jen potvrzení o úmrtí. Je již 21. dubna 1945. Další den je urychlený pohřeb. Opatřit povozníka, když se kolem střílí, bylo nebezpečné, ale přesto se jeden našel, aby dojel do Šaratic na hřbitov. Ve dnech 23. a 24. dubna 1945 konečně nastává osvobození. Přicházejí sověští a rumunští vojáci, ale Mášovi jsou bez syna a bez přístřeší.

Strojvedoucí Jaroslav Budín

Narozen 15. 6. 1910 – není uveden na pamětní desce.

Na tomto místě uvádím výňatek z knihy „Pod palbou hloubkařů“ autora PhDr. Filipa Vojtáška, strany č. 804, 834, 841, vydané nakladatelstvím Academia (Praha 2020) s podporou Akademie věd České republiky:

Moravské Budějovice

26. prosince 1944, 12.50: V době vyhlášeného poplachu, varujícího před blížícími se spojeneckými bombardéry, zastavil u vjezdového návěstidla č. 1 do stanice Moravské Budějovice evakuační transport č. 160732, který byl složený ze 47 vagonů. Útok jednoho stíhače přišel neočekávaně. Z levé strany vyřadil z provozu přípřežní lokomotivu č. 524.035 (výtopna Jihlava). Strojvedoucí Karel Kapounek byl lehce zraněn na tváři a levé ruce železnými úlomky, topič Josef Milostný utrpěl průstřel břicha a prsou. Po ošetření lékařem protiletectvé ochrany MUDr. Salačem byli oba muži převezeni do nemocnice v Třebíči. Lokomotiva č. 524.076, která jela v čele vlaku, dostala při druhé zteči jeden zásah do tendru, ale zůstala v provozuschopném stavu. Po připojení dvou lokomotiv z vlaku č. 7363, který byl odstavený v Moravských Budějovicích, se transport, s lokomotivou 524.076 se strojvedoucím **Jaroslavem Budínem** a topičem Miloslavem Váňou, vydal v 17.12 do Jihlavy.

Olbramkostel

Téhož dne 26. prosince 1944, asi ve 13.00: Lokomotiva č. 524.076, kterou hloubkaři předtím jen lehce poškodili v Moravských Budějovicích, byla vyslána, aby odtáhla nákladní vlak č. 5218, který přišel o lokomotivu č. 524.1315 (výtopna Jihlava) mezi Olbramkostelem a Šumnou na území Říšské župy Dolní Podunají. Strojvedoucí **Jaroslav Budín** (* 15. 6. 1910) zahynul a topič Miloslav Váňa byl těžce zraněn.

Strojvedoucí Jaroslav Kettler, topič Miroslav Zrůna, brzdař František Tomek

Nejsou uvedeni na pamětní desce.

Veselí nad Moravou

19. listopadu 1944, 11.50: Na soukromé úzkorozchodné trati směrem na Tasov, u kóty 198 východně od Veselí nad Moravou, byla z provozu vyřazena jedna ze dvou parních lokomotiv s označením U 2301 nebo U 2302, k níž bylo připojeno několik vagonů s nákladem řepy.

Smrtelné zranění utrpěli strojvedoucí **Jaroslav Kettler** (* 1908) z Koryčan, topič **Miroslav Zrůna** a brzdař **František Tomek** (* 1928). Drážku nechal postavit hrabě Viktor Pavel Chorinský v roce 1879 (původně jako koněspřežnou) pro přepravu řepy ze svého velkostatku ve Veselí nad Moravou do cukrovaru v Bzenci a později byla tato trať prodloužena do Tasova. Ustupující německá armáda poničila infrastrukturu tratě, zejména mosty, a po konfiskaci majetku rodiny Chorinských trať definitivně ukončila provoz v roce 1946.

Strojvedoucí Baťa

Pamětní deska v Horních Heršpicích nepamatuje ještě na jednoho padlého – strojvedoucího Baťu, který rovněž zemřel na samém konci války a rovněž byl zapojen v odbojové činnosti.

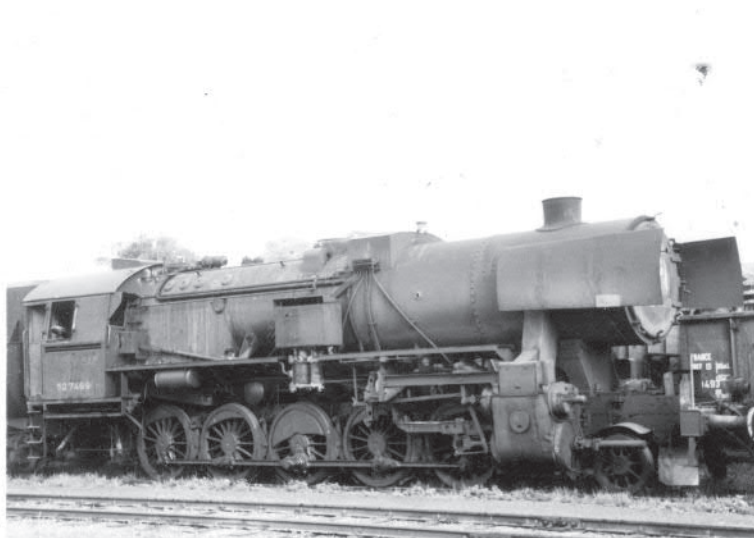
Podle výpovědi Ctibora Skořepy o odbojové skupině „Stráž národa“ se nám o činnosti strojvedoucího Baťu zachovala tato zpráva:

„V Horních Heršpicích byl připraven cisternový vlak, který zde musel zastavit pro poruchu na některých vagonech. Byl plný drahocenného benzínu pro wehrmacht na Slovensku. Němci jej pečlivě hlídali. Poslední den dokonce i stroj, který jej měl odvézt. Oprava vagonů se protahovala. V depu „nebylo“ tolik potřebných součástek. Z těchto důvodů byl vlak zdržován ve stanici celé dva dny. Současně s prováděnými opravami byly připevněny do ložisek výbušné krabičky, které strojvedoucí Baťa dovezl se svým pomocníkem Orálkem. Celá souprava měla asi 40 cisteren. Na všech vagonech byly tyto výbušné krabičky, které měly vybuchovat teplem z ložisek. Mezi Zaječím a Šakvicemi začaly účinkovat. Strojvedoucí, který byl do akce zasvěcen, na výbuchy zpočátku nereagoval. Jel stále vpřed. Na lokomotivě stál příslušník SS, který dal zastavit, ale vlak už hořel, cisterny začaly vybuchovat. Na trati zůstala hořící souprava, ke které se nebylo možno přiblížit.

Celá trať byla vyřazena na 24 hodin z provozu. Vyšetřování probíhalo velmi tvrdě. Gestapo zjistilo, že vlak byl opravován jak českými, tak německými zaměstnanci, že byl po celou dobu hlídán. Po celou cestu byl zajištěn doprovod. Pravou příčinu se nepodařilo zjistit.“

Strojvedoucí Baťa padl na svém stroji zasažen hloubkovým letcem na samém konci války.

Fotografie lokomotiv rozstřílených hloubkovými letci:

Střelbou poškozená lokomotiva č. 52 7469, odstavená ve Staňkově (Muzeum Chodska v Domažlicích).

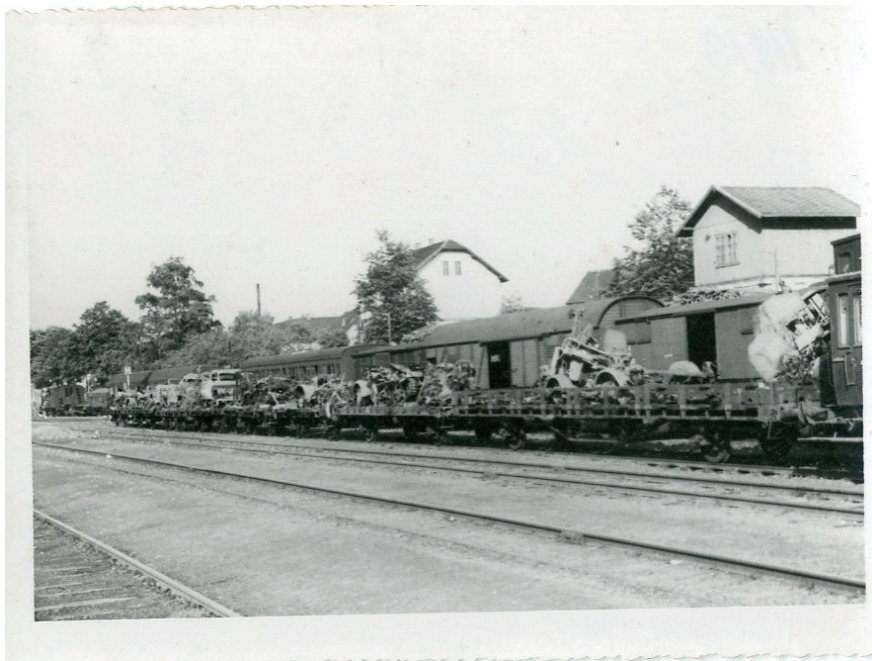
Průstřely kotle parní lokomotivy (Muzeum Chodska v Domažlicích).

Palbou hloubkových letců zničená vojenská technika na železničním vagónu (Muzeum Chodska v Domažlicích).

Palbou hloubkových letců zničená vojenská technika na železničním vagónu (Muzeum Chodska v Domažlicích).

Palbou hloubkových letců zničený vojenský transport (Muzeum Chodska v Domažlicích).

(Muzeum Chodska v Domažlicích).

K předloženým ilustračním fotografiím parních lokomotiv, které byly zasaženy hloubkovými letci, je na tomto místě uveden chronologický seznam strojvůdců a jejich pomocníků. Těch, o nichž se nám podařilo získat informace a kteří na lokomotivách přišli o život, jsou seřazeni podle data jednotlivých náletů (zkratka za jménem označuje místo pamětní desky, na které je jméno uvedeno):

9. 10. 1944

- Ladislav Bábíček HL. n.

11. 10. 1944

- Josef Oujezdský HH
- Jan Rychecký HH
- Jaroslav Servis HH
- Alois Hradský Sokolnice
- František Weiss HH
- Josef Andresík DN
- Alois Pecháček HL.n.

19. 11. 1944

- Jaroslav Kettler HH
- Miroslav Zrůna HH
- František Tomek HH

26. 12. 1944

- Jaroslav Budín HH

1. 4. 1945

- Václav Vacek HH
- František Krejčířík HH
- Josef Schiller DN

12. 4. 1945

- František Koucký HH
- Antonín Schoř HH
- strojvedoucí Baťa HH

Pro dokreslení dobové atmosféry při vyhlásování leteckých poplachů uvádím na tomto místě úryvek z knihy „Bomby nad Brnem“, autorů Zdeňka Müllera, Mileny Flodrové, Miloše Budíka a Vlastimila Schildbergera, vydané nakladatelstvím EXPO DATA (Brno 2005):

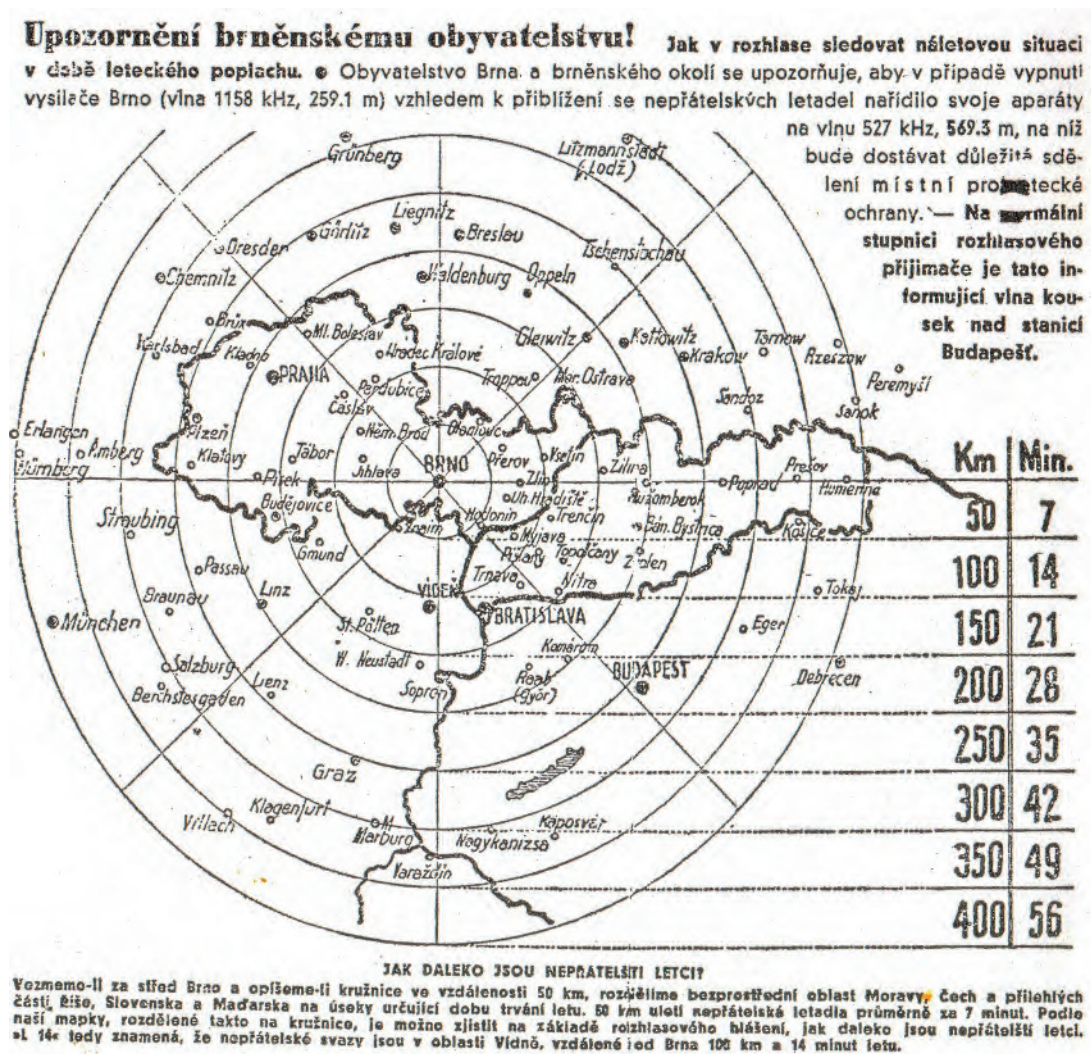
Rozhlas přinášel hlášení v okamžiku, kdy tzv. svazy anglo-amerických letadel dosáhly Korutan, Štýrska, či samotné Vídně. Tzv. kukačka byla znamením už akutního přeletu bombardérů v těsné blízkosti Vídně, odkud už bylo do Brna jenom pár minut letu.

Takřka denně se sice z rozhlasu ozvala vídeňská „kukačka“ a krátce poté se i rozhoukaly sirény, ale většinou žádný nálet nenásledoval.

Autor zmíněné knihy, Zdeněk Müller, vzpomíná, kdy jako děti se stále připravenými batůžky čekávali na znamení kukačky v rozhlase, která předcházela vyhlášení poplachu. Vzpomíná si na žlutý kroužek papíru na knoflíku rádia s nápisem „Pamatuj – pamatuj, že poslouchání zahraničního rozhlasu se trestá kázní, nebo i smrtí!“ Přítomnost tohoto kroužku musel poštovní úředník kontrolovat při každé návštěvě.

Strojvedoucí lokomotiv vlaků vyprávěli o letcích, jimž lidé začali říkat „kotlaři“, protože se dovedli snést nepředstavitelně nízko, aby přesně mířenou dávkou střel provrtali – a tím i vyřadili z provozu – kotle lokomotiv především nákladních vlaků. Nejednou se prý stalo, že letadla i vícekrát kolem lokomotivy zakroužila, takže strojvedoucí a jeho pomocník mohli uvidět i pilotovu tvář a někdy se dalo i postřehnout, jak jim pilot sám dává znamení, aby lokomotivu urychleně opustili a nechali jim ji napospas. Dokonce prý i někdy počkali, až strojvedoucí přibrzdil, spolu s topičem z kabiny vyskočil a vzdálil se od ní do bezpečí.

Obrázek z dobového tisku:

Jan Tomášek

Narozen: 22. 6. 1898

Kalkulant došlého zboží stanice Židenice

Vrchní oficiál státních drah

Zatčen: 13. 6. 1940

Vězněn: Breslau, Wohlau, Dirtz, Neuenmunster, Frankfurt nad Mohanem

Zemřel: popraven 4. 5. 1943 ve Frankfurtu nad Mohanem po rozsudku z 28. 10. 1942

Dcera: Jitka Gottwaldová, *13. 12. 1912

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Jan Tomášek nastoupil ke dráze hned po skončení školní docházky a začínal zde jako pomocný dělník na nádraží v Bílovicích. První světová válka citelně zasáhla do jeho života. Po velkém strádání na ruské frontě se s několika spolubojovníky nechal zajmout a vstoupil do československého pluku. Jako legionář dosáhl hodnosti kapitána a než se dostal zpět do vlasti v roce 1920, podílel se na výstavbě a provozu železnice v oblastech Krasnojarska, Irkutska a Vladivostoku.

Po letech míru však zasahuje svět hnědý mor německého a italského fašismu. Schyluje se k další světové katastrofě. Jan Tomášek, tak jako mnoho železničářů, se nesmíruje s okupací a stává se okamžitě členem ilegální organizace. Jako důstojník je napojen na vojenskou Obranu národa a jako železničář se spojuje přes svého přítele Oldřicha Wilku s železniční odbojovou organizací. Tento železniční odboj je na sklonku léta 1939 napojen na odboj vojenský, což se později ukázalo pro železničáře osudným.

Jan Tomášek působil náborově mezi železničáři a hlavně pracoval na souhrnné evidenci všech průmyslových, válečně důležitých a zbrojařských podniků na Moravě. Také schovával zbraně u svého známého obchodníka v Židenicích. Konec roku 1939 je osudný pro vojenský odboj Obrany národa i odboj železniční vinou některých osob ve vedení vojenského odboje. Jakmile se Jan Tomášek dozvěděl, že mu hrozí nebezpečí vyzrazení, odešel na Valašsko. Asi za tři měsíce se situace trochu uklidnila a vrátil se domů. Přesto byl 13. června 1940 zatčen. Po věznění a odsouzení nakonec umírá ve Frankfurtu nad Mohanem, kde byl 4. května 1943 popraven.

ČESKOSLOVENSKÉ STÁTNÍ DRAHY.

PRŮKAZKA

číslo 395942 platná do 31. prosince 1939.

Na tratích
čs. státních
drah 2 VOZOVÁ TRÍDA: 2 Na tratích
soukromých
drah 2

Pan (paní, s.pole) Jan Tomášek,
veselá

jest oprávněn(a) opatřit si pro jízdy na tratích, provozovaných správou čs. státních drah
(s výjimkou lanové dráhy Horní Hanyčovy — Jindřich) jízdenky za režijní jízdné pro sebe a své
spolucestující (s dítě (dětí) do dovršení šestého roku.

Pro jízdy na tratích železnic, uvedených na stránce 4, průkazka opravňuje:

a) k volné jízdě, je-li opatřena hnědou nálepkou se značkou „S“
b) k jízdě za režijní jízdné, je-li opatřena modrou nálepkou se značkou „S“.

Vydalo: ŘEČTELSKÝ ÚSTAV DRAH V BRNĚ. Dne 1. ledna 1939 19

Vlastnoruční podpis držitele (inkopium) Jan Tomášek

Podrobnosti doby platnosti jsou provedena na stránce 1, úvodní částí na stránce 2, a dal.

PRŮKAZKA PLATÍ NA ROK

1940

Kalkulační podoba podle zák. o dopr. drahách § 8, odst. 4, písm. b.

Kalkulační poplatky Kč 100000 100000

Číslo průkazky 100000

Průkazka platí na rok 1940

Členství číslo 862

LEGITIMACE

JEDNOTA
ZAMĚSTNANCŮ ČESKO-
SLOVENSKÝCH DRAH.

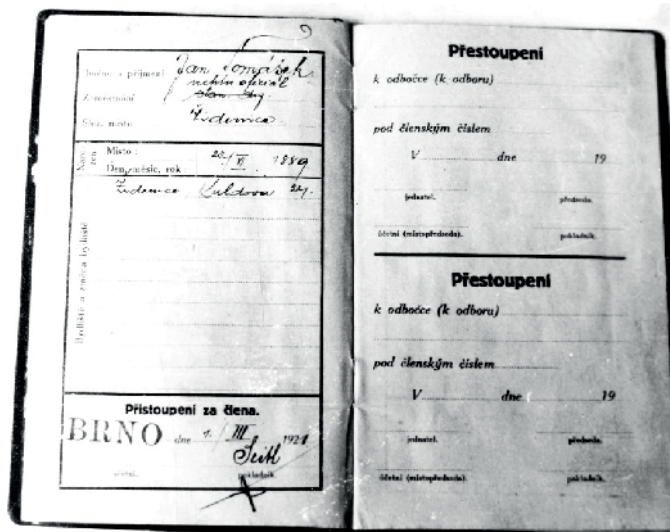
založena dne 5. července r. 1898.

Sídlo: Praha.

Odbočka — Odbor:

BRNO

Janík Karl
předseda starosta (předseda)

Po Janu Tomáškovi je pojmenována ulice v Brně-Židenicích, bývalá Kudova, kde rodina Jana Tomáška bydlela.

Adolf Čermák

Narozen: 11. 4. 1900 v Bystřici

Lampař na nádraží v Židenicích

Zatčen: 19. 5. 1942 – 23. 5. 1942 a 2. 6. 1942

Vězněn: v Brně, ulice Cejl

Zemřel: popraven stanným soudem pro schvalování atentátu na Heydricha 22. června 1942

Dcera: Drahomíra Šafaříková

In memoriam: jmenován staničním pomocníkem s účinností od 28. října 1938

Na Adolfa Čermáka vzpomínají dcera Drahomíra Šafaříková a Karel Kotačka, spolupracovník, který v době války pracoval jako dělník na výpomoc v dopravním úřadě Židenice:

„Adolf Čermák žil se svou manželkou a dcerou ve starém dřevěném domku v prostorách dnešní odbočky Táborská. Dceři bylo v době jeho zatčení 19 let. Na nádraží v Židenicích nastoupil hned po vojně v roce 1918 jako lampař. Jeho povinností bylo rozsvěcovat návěstidla a návěstní svítilny výměn a starat se o jejich provoz. Ačkoliv byl u dráhy 24 let a měl hodnost pomocného zaměstnance, neustále čekal na definitivu. Jeho snem od nástupu ke dráze byla funkce hradlaře.

Byl to poctivý, spolehlivý a pracovitý člověk, který rád pomohl, kde bylo třeba. V Židenicích ho znalo mnoho lidí. Vždy vkusně oblečeného, čistě oholeného ho vídali se svým psíkem a často s čtyřkolovým vozíkem. Měl mnoho známých a toho využíval ke zprostředkování nejrůznějšího zboží, potřebného pro běžný život. Jeho vozík převážel prádlo i potraviny. Mnohokrát se stávalo, že doma chyběly potravinové lístky, ale nikdy si sehnané zboží nenechal jen pro sebe. Rozdával je svým přátelům a potřebným. Lidé ho měli rádi, i když si svou povahou také uměl udělat nepřátele – řekl vždy přímo, co si myslí.

Dne 19. května 1942 ve večerních hodinách převážel ve svém vozíku maso a v prostorách nynější ulice Cejl byl zastaven českým četníkem. Když četník zjistil, že Adolf Čermák veze kontraband, podrobil ho prohlídce a pro chybějící osvětlení Adolfa Čermáka zadržel. Po čtyřech dnech ho sice propustili, ale za deset dní na to dostal výzvu, aby se dostavil na policejní úřad.

Svátečně se oblékl, se spoluzaměstnanci se rozloučil s tím, že tentokrát ho to bude stát asi draho. Na policejním úřadě byl zatčen. Manželka i s dcerou za ním byly dvakrát ve vězení, ale už ho nikdy neviděly. Poprvé jim sdělili, že mu mají přinést čisté prádlo, že ho bude potřebovat. Jenže při druhé návštěvě je vyhodili i s prádlem. Podle názoru spoluvězňů musel při výslechu něco říci, protože byl odsouzen za schvalování atentátu na Heydricha k trestu smrti."

Po dvaceti dnech vězení byl popraven 22. června 1942 v Brně.

Pamětní deska v lokomotivním depu Brno dolní nádraží

Ing. Bohumil Matoušek

Narozen: 16. 9. 1890

Vrchní technický rada výtopny Brno

Zatčen: 11. 3. 1942

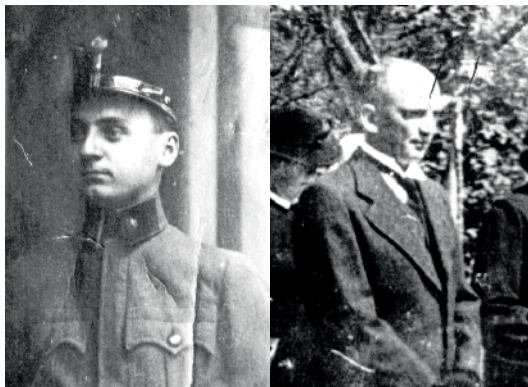
Vězněn: gestapo Brno, od 1. 7. 1942 koncentrační tábor Osvětim

Zemřel: 3. 2. 1943 ubit v Osvětimi

Manželka: Marie, *15. 12. 1905

Syn: Lubomír, * 22. 4. 1924

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Spolupracovníci mu za okupace říkali: „Ty jednou špatně skončíš, tebe určitě jednou zavřou za to furiantství.“ Ing. Matoušek byl totiž člověk rázný, a co měl na duši, to také na jazyku. Jako vrchní technický rada výtopny pracoval za okupace v kanceláři s přiděleným brněnským Němcem, Ing. Lederem, který se však zdál být loajální. Mezi brněnskými železničáři kolovaly zprávy jako: „Představte si, co ten Matoušek zase řekl tomu Němci. A před svědky. Že projeli tamto a tamhleto, že to zvorali.“ Známa je i historka o tom, že šel jednou dolů po České ulici a šly proti němu dvě krojované Němky v typických bílých podkolenkách. Jak měl v pravé ruce aktovku, tak jim těsně proti obličejí tou aktovkou „zahajloval“ se slovním doprovodem: „Huš babo!“ Díky průchodu v Convalarii a svým rychlým nohám tenkrát unikl Němkami přivolané policii.

Nebylo to však pouhé furiantství, co ho radilo do řad železničních odbojářů. Měl těsné spojení s Jaroslavem Benešovským, prvním zástupcem velitele odbojové skupiny na brněnském hlavním nádraží, nazývané ŽOSB, nebo GED. Podle výpovědi Františka Hudečka už v letech 1939 a 1940 Ing. Matoušek společně s Benešovským a jinými odstraňoval usvědčující materiál o železničářích gestapem zatčených a vězněných na Sušilových a Kounicových kolejích.

Nadřízeným Ing. Matouška byl Ing. František Hlavica. Ten dostudoval v roce 1934 brněnskou německou techniku. Již při dopravním zácviku v Rajhradě se stýkal s místními Němci. Po příchodu německých okupantů se v roce 1939 přihlásil k německé příslušnosti. Se svými podřízenými jednal Hlavica nelidsky. Například strojvedoucího Havráňka donutil jet na stroji 54 hodin bez odpočinku, správce výtopny Brno-dolní, Němce Ing. Wagnera, nechal přeložit na jiné místo. Ing. Josef Leder byl rovněž Hlavicův podřízený. Když Japonci přepadli americkou vojenskou základnu v Pearl Harboru, hlásil to jen zahraniční rozhlas, jehož poslech se trestal smrtí. Druhý den, když Matoušek přišel do práce, komentoval tuto skutečnost v kanceláři, kde byli přítomni železniční zaměstnanci Ing. Macka, Hanák, Ing. Čížek, Ing. Dvořáček a Ing. Leder, který ihned oznámil skutečnost, že Matoušek má zahraniční zprávy, Ing. Hlavicovi. Ten přinutil Ledera, aby šel na gestapo a Ing. Matouška tam udal. To se také stalo.

Ing. Hlavica však měl na svědomí více lidí. Když se blížila fronta, z obavy ze spravedlnosti – aby zadržel postup sovětské armády – nechal v dubnu 1945 zničit 37 lokomotiv.

Když Hlavica odjížděl s posledním německým transportem z Brna, nechal zničit všechny železniční mosty do Adamova. Naposledy spal ve Skalici na traťovém okrsku. V Letovicích nechtěl dát výpravčí odjezd německému vojenskému transportu. Hlavica klečel na kolenu před výpravčím, prosil, aby dal pokyn k odjezdu a aby měl ohled na to, že má děti. Zapomněl, že sám neměl ohled na Ing. Matouška, který měl syna, a na Ing. Macku, který měl dceru, když donutil Ing. Ledera jít na gestapo. Oba dva železničáře, Matouška i Macku, odvezli 11. března 1942 na gestapo na Veverí, kde je vyslýchali. Ing. Macka byl zřejmě opatrnější a po výsledku byl propuštěn. Spolupracovníkům později sdělil, že byl na tom lépe než Ing. Matoušek, protože mohl jít sám na WC, kdežto Ing. Matoušek šel s gestapáckým doprovodem. Ing. Matoušek zůstal ve vazbě.

A to ještě gestapáci nevěděli, že Ing. Matoušek byl zapojen do odbojové činnosti.

Z výpovědi Františka Hudečka, vězněného v Sušilových kolejích ještě před zatčením Ing. Matouška, se dozvídáme, že zatčení a věznění udržovali s okolním světem tajná spojení. Informace na motácích, natočených na klíčky od skříní a stolků, byly vyhazovány na ulici. Hudeček předával z místnosti další informace morseovkou vysílanou stahovací lampou do protějšího okna. Tam je přebírali vrchní strážmistr Růžička a Ing. Miluška. Na chodníku postával rtm. Brázda a holí tečkoval a čárkoval další zprávy. Manželka Františka Hudečka tyto zprávy přenášela na dopravní úřad Benešovskému a Ing. Matoušek zde odstraňoval usvědčující materiál, nebo zavčas upozornil ohrožené železničáře, kterým hrozilo zatčení, aby utekli za hranice.

Gestapáci se vzájemně podezírali z vyzrazování a že se nechávají podplatit. Při domovních prohlídkách u 46 gestapáků se vždy něco našlo. Do konce války gestapo na tyto vynášené zprávy nepřišlo.

Z brněnské úřadovny gestapa byl Ing. Matoušek převezen 1. července 1942 do Osvětimi. O jeho tragickém konci jsme se dozvěděli z výpovědi JUDr. Zeleného, který se v roce 1945 z Osvětimi vrátil. Když jednou museli vězni rychle vyběhnout na „appelplatz“, Ing. Matoušek se opozdil a rozzuřený esesák jej za to pažbou ubil k smrti.

Josef Rámeš

Narozen: 16. 11. 1899 ve Zvoleněvsi u Slaného v Čechách
Strojvůdce ve výtopně Brno dolní nádraží

Zatčen: 8. 11. 1940 gestapem

Vězněn: Brno, Mírov, Vratislav

Zemřel: 27. 4. 1942 ve Wohlau

Manželka: Albína, 10. 9. 1902 – 29. 11. 1984

Syn: Ing. Miroslav, *28. 8. 1924

Dcera: Anna, * 3. 3. 1932

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Josef Rameš se narodil 16. listopadu 1899 ve Zvoleněvsi u Slaného v Čechách. U ČSD pracoval od 4. ledna 1927 jako strojní zámečník, topič, a nakonec jako strojvedoucí.

Za okupace spolu se slovenskými železničáři pomáhal při distribuci zbraní a ilegálních tiskovin. V jeho buňce pracovali ještě Babák a Kunc – oba neželezničáři, kteří byli za svou činnost také zatčeni.

Josef Rameš prodělal žloutenku a po opětovném nástupu do zaměstnání jel teprve třetí jízdu, když byl zatčen. Vezl vlak z Dolních Kounic. Z hradla na něj volali jeho kamarádi: „Rameši, uteč!“ a naznačovali zkřížená zápěstí jako svázané ruce. Když dojel do Brna, ve výtopně na něho už čekalo gestapo. Byl zatčen 8. listopadu 1940 a odvezen do Kounicových kolejí. Potom byl převezen do Vratislavi, kde byl v roce 1941 souzen. Vězněn byl na Mírově a 27. dubna byl popraven ve Wohlau.

Bohuslav Drahoš

Narozen: 3. 2. 1899

Dílenský pomocník, Výtopna Brno dolní nádraží

Zatčen: 11. 9. 1941 gestapem v Brně

Vězněn: Brno, Osvětim

Zemřel: 29. 3. 1942 v Osvětimi

Manželka: Anna, *26. 9. 1901

Synové: Boleslav, *25. 11. 1927

Josef, *17. 12. 1923

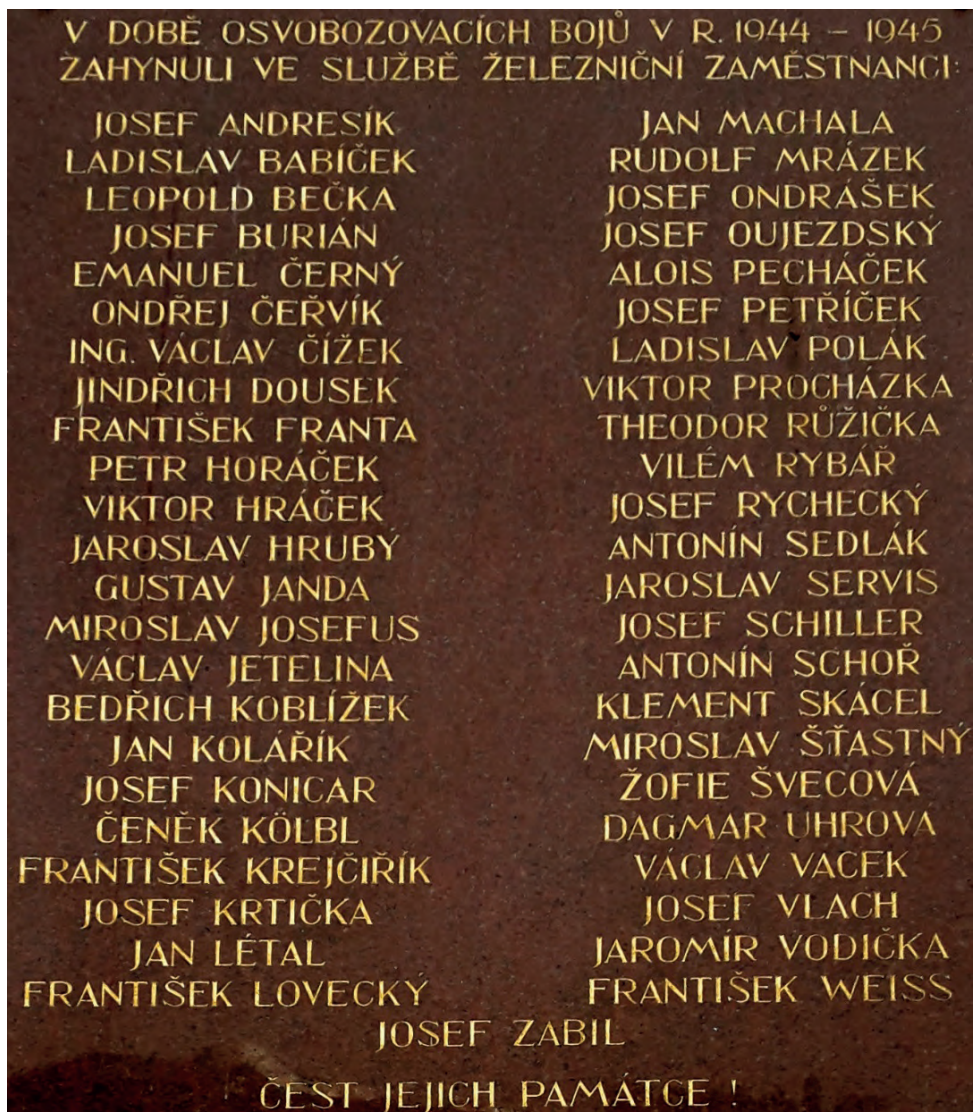
Bohuslav Drahoš se narodil 3. února 1899 a k ČSD nastoupil 6. října 1922 jako dílenský pomocník. Téhož roku se oženil a narodili se mu dva synové, Boleslav a Josef. Starší Josef byl později také zaměstnancem ČSD.

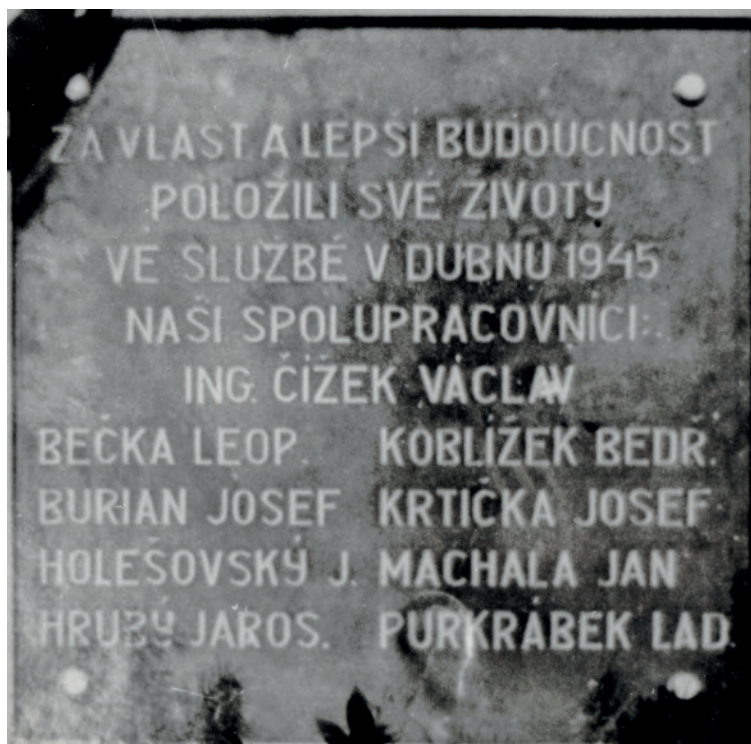
Bohuslav Drahoš byl organizován v „Unii železničních zaměstnanců“ a v letech 1939 až 1941 pomáhal rozšiřovat ilegální tiskoviny z Vrútek.

Dne 11. září 1941 byl Bohuslav Drahoš spolu se třinácti spolupracovníky zatčen gestapem v Brně-Líšni na udání Skřítky, Kozla a spol. Pro nedostatek důkazů byl tehdy propuštěn.

Podruhé byl zatčen ve výtopně na základě udání Ing. Hlavici, správce výtopny Brno dolní nádraží. Byl vězněn a vyslýchán v Brně a později transportován do Osvětimi. Dne 29. března 1942 byl Bohuslav Drahoš u jednoho z výsledků zabit.

Pamětní deska na hlavním nádraží v Brně – padlí ve službě

Josef Andresík

Narozen: 17. 9. 1892

Adjunkt strojvedoucí

Výtopna Brno dolní nádraží

Zemřel: 11. 10. 1944 zasažen hloubkovými letci

Manželka: Marie, *15. 4. 1898

Bydliště: Šaratice

Josef Andresík se narodil 17. září 1892. Od 6. března 1919 nastoupil ve výtopně Brno dolní nádraží jako adjunkt, později oficiál. Strojvedoucím byl tělem i duší. Jak říká jeho manželka: „I kdybych umírala, šel by do služby.“ Těšili se na děti a na důchod, ale 11. října 1944 byl konec jejich přáním.

Hloubkový letec si vybral jednu z lokomotiv, na které jel Josef Andresík. Zraněný byl i jeho topič a takto postižených lokomotiv bylo více.

Všichni jeho kolegové strojvedoucí, kteří jezdili kolem Šaratic, slíbili, že budou v Šaraticích po tři dny pískat. Slib splnili a pronikavý zvuk píšťal nesl krajem pozdrav Josefu Andresíkovi.

Další informace viz Ladislav Bábíček níže.

Ladislav Bábíček

Narozen: 1910

Strojvůdce ČSD

Zemřel po tříletém manželství při výkonu služby na následky opaření po náletu hloubkovými letci 19. 10. 1944.

Napsala nám sestra Ladislava Bábíčka, Jožka Němečková, dne 7. 5. 1985:

Vážení, vyslechla jsem Váš pořad Zadáno pro mladé, kde jste vysílali o zaměstnancích ČSD, kteří přišli o život během okupace, a o vašem pátrání.

Můj bratr, Ladislav Bábíček, pracoval na hlavním nádraží jako strojvedoucí. Když byl vyhlášen nálet na brněnské nádraží 9. října 1944, byl ve službě. Všichni strojvůdci dostali rozkaz vyjet s lokomotivou na trať. Bylo prý jich celkem patnáct. Letci rozstříleli kotle a oni byli tou vařící vodou velice opaření. Bratr měl 49 zásahů do kotle – zemřeli všichni, kteří byli takto poraněni. Bratr jako poslední z nich. Svému těžkému zranění podlehl dne 19. října 1944 ve věku 34 let. Byl to člověk dobrý a oblíbený, kromě mne není žádný z rodiny živ. Jsem jeho starší sestra.

Přeji vám dobré pořízení a moc mě potěšilo, že chcete udržet památku nejen jeho, ale všech, co zahynuli. Moc Vám děkuji a pozdravuji Vás.

Jožka Němečková

Na tomto místě uvádím výňatek z knihy „Pod palbou hloubkařů“ autora PhDr. Filipa Vojtáška, strana č. 823, vydané nakladatelstvím Academia (Praha 2020) s podporou Akademie věd České republiky:

Brno-Starý Lískovec

11. října 1944, čas neznámý: Po vyhlášení poplachu v brněnské oblasti vyjely bez meškání – stejně jako jindy v takovém případě – nejméně dvě skupiny lokomotiv z brněnských výtopen, aby se u Starého Lískovce (mezi kilometrovníky 149 a 151) ukryly před zraky pilotů v hlubokém zářezu, který navíc lemovaly vysoké stromy. Přesto zde byly z provozu vyraženy tři lokomotivy s čísly 354.1147 a 413.033 (obě z výtopny Brno) a 464.006. Útok se stal osudným pro **Josefa Andresíka** (* 17. 9. 1892), strojvedoucího lokomotivy č. 354.1147. **František Weiss** (* 24. 4. 1921), zámečník ve výtopně v Horních Heršpicích, byl opařen na lokomotivě č. 413.033 a zemřel 16. listopadu 1944. Její strojvedoucí **Ladislav Bábíček** byl rovněž smrtelně zraněn. Přinejmenším další dva železničáři Jan Dobrovský a topič Václav Smutný museli být převezeni s těžkým zraněním do nemocnice, poté co jim na místě poskytli první pomoc zdravotníci z družstva civilní protiletecké ochrany.

Leopold Bečka

Narozen: 8. 7. 1912

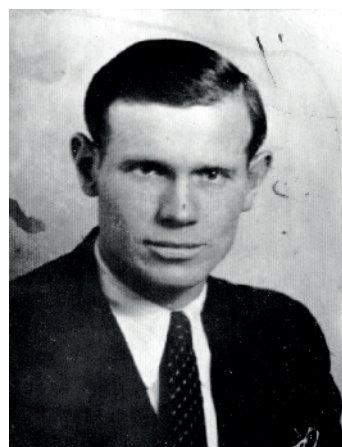
Řidič ČSD, Autospráva Brno

Zemřel: 16. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Bernardina (provdaná Brzobohatá), *25. 5. 1913

Syn: Leopold Bečka-Brzobohatý

Leopold Bečka se narodil 8. července 1912 v železničářské rodině jako první z devíti dětí. Vyučil se řezníkem v Prostějově v letech 1931 až 1936. Již 23. října však přišel k ČSD jako dělník pro údržbu dráhy, kde pracoval do 9. ledna 1938. Pokračoval jako skladištní dělník ČMD odb. Brno II od 10. ledna 1938. Dne 14. března 1942 se stává řidičem motorového vozíku. Při bombardování Autosprávy přišel dne 16. dubna 1945 o život.

Josef Burian

Narozen: 6. 2. 1903

pracovník jízdního personálu (vlakových čet) v ŽSt. Brno hlavní nádraží

později, po propuštění z vazby, přeřazen jako pomocný dělník

Zatčen: 27. 2. 1943

Vězněn: Kounicovy koleje v Brně po dobu jeden a půl roku

Zemřel: 12. 4. 1945 při náletu na Brno

Vzpomíná syn Josefa Buriana, nar. 1927:

„Otec pracoval u jízdního personálu ŽSt. Brno hlavní nádraží. V únoru 1943 jsem měl 14 let a na ty okamžiky nikdy nezapomenu. Matka plakala a otec ji utěšoval. V pozdních večerních hodinách 27. února 1943 zatloukl někdo na dveře a po rozkazu „Otevřete – policie!“ otec otevřel. Následovalo řádění policie v bytě a zatčení otce bez jakéhokoli důkazu. Jeden muž v koženém kabátě mi řekl, že se snad otec po sepsání protokolu vrátí hned druhý den. Jenže otec zůstal ve vyšetřovací vazbě a později byl bez důkazů odsouzen na jeden a půl roku vězení v Kounicových kolejích.

Údajně – i když o tom otec doma nikdy do konce války nepromluvil, vždyť se jej nedožil – byl zatčen a vězněn za sabotážní činnost a ta měla spočívat v poškozování a shazování leteckých motorů a jiných součástí po trati při přepravě vagony.

Po propuštění z Kounicových kolejí, kde spolu s ním strádaly tisíce vlastenců, opět nastupuje k ČMD v Brně. Je přeřazen jako pomocný dělník ve špalíkárně na brněnském dolním nádraží, kde se připravovalo dříví do aut na dřevoplyn.

Dne 11. dubna 1945 byl zničen most mezi stanicemi Kralice a Rapotice. Otec vstával druhý den časně, protože musel na první vlak do Rapotic pěšky. Při odchodu z domu říkal matce: „Nic moc se mi nechce do práce, fronta se blíží, ale dnes snad jdu naposledy, už se má zastavit i doprava.“ Byla to poslední slova mého táty, která jsem slyšel. Já tehdy pracoval jako provozní dorostenec a v ten den jsem byl v Kralicích ve stanici. Kolem poledne jsem obdržel telefonickou zprávu, že Brno bylo bombardováno a otec je nezvěstný. Vypravil jsem se hned do Rapotic a odpoledním vlakem jsem jel do Brna. Vlak končil již v Horních Heršpicích a nad Brnem bylo ještě mnoho míst, kde se zvedal dým k obloze. Později jsme se dozvěděli, že nálet na Brno 12. dubna 1945 byl druhým nejničivějším náletem. Začal v 8.58 hod. a nebyl u něho vinou podnapilé německé pozorovací hlásné služby ani vyhlášen „letecký poplach“. Ztráty na životech byly přes šest set mrtvých a další stovky raněných, protože bez vyhlášení poplachu nemohlo být povoleno zastavení práce. Osazenstvo závodů bylo zaskočeno náhlým bombardováním a nebylo ukryto. Cílem útoku byla především uskupení vojsk v Brně a okolí. Řada závodů – Zbrojovka, teplárna a hlavně dopravní uzel a komunikace byly bombardováním silně poškozena. Od tohoto dne byla opravdu práce na železnici

téměř zastavena. Zahynula řada pracovníků železnice, mezi nimi i Rudolf Mrázek, výpravčí z Brna dolního nádraží, a můj otec.

Šel jsem nejdříve pěšky do Brna dolního. Zde jsem otce nenašel. Všude jen trosky a chaos. Vydal jsem se na policejní úřad na ulici Polní, kde bylo několik stovek mrtvých identifikovaných osob. Zde jsem otce také nenašel. Prý zraněných je mnoho, ale mezi nimi také není. Byl jsem poslán na Ústřední hřbitov, kde přímo v sále, mezi několika sty mrtvými, byl i můj otec. Byl jen v montérkách, s ranou na prsou a zaschlým praménkem krve na pravém spánku, jak jeho život ukončila tříštivá bomba jen několik desítek metrů od krytu, kam běžel..."

Jméno Josefa Buriana je uctěno na památníku občanů Kralic padlých za druhé světové války.

František Burian

Narozen: 6. 11. 1905 v Kralicích nad Oslavou

Dělník pro údržbu tratí ČSD

Zemřel: Dne 4. 9. 1943 při náletu na Braunschweig, kde byl na nucených pracích.

Kralice nad Oslavou jsou místem, kde se roku 1594 zrodila Bible kralická. Místo, kde česká věc měla své obránce i za druhé světové války. Mezi 27 padlými obce Kralice, kteří jsou uvedeni na památníku padlým za druhé světové války, jsou i dva železničáři: Burian Josef a Burian František.

Na svého otce, Františka Buriana, vzpomíná jeho dcera:

„Po skončení základní školy se otec vyučil jirchářem, upravovačem kůží. Pracoval nejprve stále, potom příležitostně v Kralicích. Od roku 1934 do roku 1937 byl nezaměstnaný. V roce 1937 nastoupil do služby u ČSD jako traťový dělník. Byla jsem malá, když válka začala. Tatínek byl nasazen na nucené práce do Německa. Pracoval v okolí Hannoveru, a když se naposledy, asi v srpnu 1943, dostal domů na dva až tři dny, vyprávěl o své těžké práci, o tom, že je jich tam hodně a musí stále obnovovat rozbombardované tratě. V té době pracoval v Braunschweigu, česky Brunšviku, důležitém železničním uzlu tehdejšího Německa. A zde při náletu přišel dne 4. září 1943 o život.

Bylo mi necelých 13 let, když asi 5. září přišel telegram oznamující, že otec pravděpodobně zahynul při náletu, že je nezvěstný. Dodnes jsme nedostali ani úmrtní list, či jakoukoliv věc po tatínkovi. Nedostali jsme ani urnu a já ani nevím, kde je pohřben. Maminka byla otcovou smrtí tak zdcena, že od té doby je invalidní. Vždyť hrůzy války poznamenaly mnoho osudů rodin a já se musela starat o svého o rok mladšího bratra.“

Emanuel Černý

Narozen: 13. 2. 1904

Železniční strážník, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 8. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Julie

Emanuel Černý nastoupil k ČSD v Brně, později byl na Slovensku. Po návratu zpět do Brna byl zaměstnán jako železniční strážník.

Při leteckém náletu 8. dubna 1945 dostal smrtící zásah na prvním nástupišti v Brně hlavním nádraží.

Ondřej Červík

Dělník ve výtopně Brno

Zemřel: 12. 4. 1945 při bombardování

Ondřej Červík byl zaměstnán ve výtopně Brno a zemřel při bombardování dne 12. dubna 1945.

Ing. Václav Čížek

Narozen: 27. 10. 1902

Vrchní technický komisař

Strojní úřad Brno 1, výtopna Brno dolní nádraží

Zemřel: 16. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Ludmila, 4. 3. 1907 – 14. 4. 1977

Děti: Miroslav, 8. 7. 1935 – 11. 9. 1980

Vladimír, *12. 3. 1937

Ing. Václav Čížek, narozený 27. října 1902 v Kladrubech, vystudoval s vyznamenáním reálku v Kutné Hoře. K ČSD přišel 22. dubna 1930 a dne 21. srpna 1932 se oženil. Oba dva jeho synové se narodili ještě před válkou.

Ing. Čížek byl vrchním technickým komisařem ve výtopně Brno dolní nádraží, kde byl správcem pověstný Ing. Hlavica (viz též Ing. Matoušek). Pro Ing. Čížka to byla velmi těžká služba s velkým nervovým vypětím, ztížená i tím, že trpěl cukrovkou. Obstarávání léků a potravin na dietu bylo za války velmi obtížné.

Při příchodu fronty se Brno stávalo stále častěji terčem náletů. Z obavy o svou rodinu odvezl Ing. Čížek manželku s oběma syny do Třebíče k jejím rodičům. Toto rozhodnutí bylo správné. Při jednom bombardování spadla bomba před domem, kde bydleli. Protože před tím ještě stačil doběhnout do krytu, nic se mu nestalo. V bytě však byla spoušť. S manželkou a dětmi byl v písemném spojení. Dojížděl za nimi, jak jen mohl.

Dne 16. dubna chtěl ze služby odjet do Třebíče a do práce potom nastoupit až po válce, protože se blížila fronta. Toho dne se však na obloze objevily bombardovací svazy a zazněly první výbuchy. „Letecký poplach“ však vyhlášen nebyl, a tak dva Němci, kteří hlídali naše lidi na pracovišti, nechtěli Ing. Čížka pustit do krytu. Jeho kolega Ing. Miekota věděl o této situaci a marně Ing. Čížka vyhlížel, kdy přijde do krytu, ale nedočkal se ho. Když bylo po bombardování, Ing. Miekota se osobně zúčastnil pátrání v místě, kde mohl být asi zasypán. Bezvýsledně. Během náletu totiž Ing. Čížek doběhl k Autosprávě, odkud měl odjet do Třebíče, jak byl domluven se šoférem autobusu. Autospráva však dostala přímý zásah a Ing. Čížek i řidiči ČSD Koblížek, Bečka a jiní přišli o život.

Proto je Ing. Čížek uveden na pamětní desce padlých ve službě jak na hlavním nádraží, tak na pamětní desce Autosprávy, Rosická 20.

Jindřich Dousek

Narozen: 8. 7. 1884

Dílenský, výtopna Brno dolní nádraží

Zemřel: 12. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Justina, *21. 10. 1888

Děti: Jaromír, *20. 10. 1920

Eva, *20. 10. 1920

Syn Jaromír vzpomíná:

„Bombardování dne 12. dubna 1945 zasáhlo značnou část Brna. Já sám jsem byl v domě na Křenové 39, který byl také zasažen. Když jsem vstoupil na podlahu, zřejmě narušenou, propadl jsem se z výšky druhého patra. Teprve po ošetření jsem mohl jít s maminkou do nemocnice u svaté Anny za těžce zraněným tatínkem. Bylo už ale pozdě. Tatínek právě před chvílí zemřel. Řádové sestry nám ho ani neukázaly.”

Syn Jaromír dnes již jen svým vnoučatům vypráví, jak chodíval za svým tatínkem na nádraží s obědy, mezi pískajícími lokomotivami kolem vysokého komína.

František Franta

O Františku Frantovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Petr Horáček

Narozen: 22. 9. 1908

Dělník ve výtopně Brno dolní nádraží

Zemřel: 12. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Oldřiška, *18. 2. 1913

Dcera: Olga, *18. 9. 1934

Petr Horáček byl léta zaměstnán jako pletař. Do zaměstnání v Brně dojížděl z Křenovic. Německý majitel pletárny v Brně však přestal dostávat materiál a byl donucen továrnu zavřít, protože Němci začali zavírat provozy pro válku nedůležité.

Tím byl také Petr Horáček uvolněn a přidělen k dráze, kam nastoupil koncem února 1945 jako dělník na výpomoc k výtopně Brno dolní nádraží. Při bombardování nádraží 12. dubna 1945 byl Petr Horáček zabit. Pohřben byl spolu s dalšími železničáři Mrázkem a Červíkem v Křenovicích.

Viktor Hráček

Narozen: 23. 4. 1914

Dělník ve výtopně Brno-Horní Heršpice

Zemřel: 16. 4. 1945 při bombardování

Otec: František, *1. 11. 1881

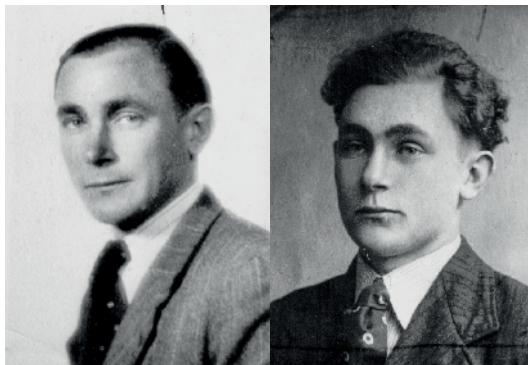
Matka: Josefa, 24. 6. 1882 – 16. 1. 1968

Sestry: Vlasta

Jarmila

Mojmíra, *5. 6. 1922

Božena, *červenec 1924

Viktor Hráček se narodil 23. dubna 1914 a vyučil se obchodním příručím. Vojenskou prezenční službu vykonával v Jaroměřicích nad Rokytnou od 1. října 1936 do 30. září 1938, ale v důsledku mobilizace zůstal ve vojenské službě až do března 1939. Dne 6. června 1942 byl již strojním topičem.

Šestnáctého dubna 1945 topič Viktor Hráček a strojvedoucí Josef Ondruška stáli s lokomotivou a vlakem přichystáni k odjezdu z Brna hlavního nádraží (tehdy horního) do Oslavan. Bez vyhlášení leteckého poplachu přiletěla letadla. Viktor Hráček volal na J. Ondrušku „honem do krytu“, a to byla jeho poslední slova.

Ještě utahoval ruční brzdu, čímž se zdržel.

Strojvedoucí seskočil ze stroje a běžel rychle do krytu. To už spadla první bomba, vzápětí druhá, jejíž střepinu dostal do nohy. Tato bomba musela zřejmě zasáhnout i Viktora Hráčka, protože po ošetření krvácející nohy strojvedoucí Ondruška svého topiče v krytu nenašel. Když potom po náletu vyšel z krytu, byli už mrtví odneseni. Nenašla ho ani jeho maminka, ani sestra Mojmíra.

*Fotografie pořízená z 5. nástupiště s nádražní poštou od. J Fuchse, výpravní budovou
železniční stanice Brno hlavní nádraží (Archiv města Brna).*

Jaroslav Hrubý

O Jaroslavu Hrubém se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Miroslav Josefus

O Miroslavu Josefusovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Václav Jetelina

O Václavu Jetelinovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Bedřich Koblížek

Narozen: 20. 12. 1909

Zatčen: 30. 10. 1943

Propuštěn: 29. 11. 1943

Řidič ČSD, později výpravčí, Autospráva Brno

Bydliště: Brno – Řečkovice, Křížíkova 31

Zemřel: 16. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Marie, *25. 4. 1909

Děti: Ing. Miroslav, *14. 10. 1941

Bohumil, *23. 10. 1943

Bedřich Koblížek se narodil 20. prosince 1909 a s manželkou žil v domě, kde bydleli Němci, kteří v době protektorátu pracovali na gestapu.

Jednoho dne byl Bedřich Koblížek zatčen. Manželka Marie dala na radu Němky, sousedky z domu, kam jít a u koho se má na manžela ptát. Šla na gestapo na Veveří. Dozvěděla se, že je tam její manžel vyslýchán za to, že nevzal do autobusu ČSD Němku ke svezení.

Bedřich Koblížek byl v právu, protože pro přeplnění autobusu nesměl brát cestující na krátké vzdálenosti. Po měsíci věznění byl propuštěn.

Při náletu na brněnské nádraží dne 16. dubna 1945 byla bombardována i Autospráva ČSD. Bedřich Koblížek byl těžce zraněn. Zůstal však při vědomí a po převozu do nemocnice dal vedle ležícímu pacientovi adresu, aby napsal na letní byt na Vysočině, kde se jeho manželka s dětmi skrývala před nálety. Bedřich Koblížek však ještě týž den zranění podlehl. Sousedé Jiroušek a Veselý z Řečkovic a Alois Škoda a Josef Fišer z Autosprávy zařídili v Řečkovicích pohřeb.

Poté přešla fronta přes Brno. Manželka Marie mezitím dostala dopis, ale do Brna nemohla, protože k městu postupovala fronta. Když se i s chlapci vrátila, dostala od sousedů a spolupracovníků jen fotografie z pohřbu.

Bedřich Koblížek je uveden na pamětní desce na budově Brno hlavní nádraží, na pamětní desce v Řečkovicích a na Autosprávě ČSD (nyní ČSAD, Rosická 20).

Na tryznu 26. dubna 1946 a na odhalení desky 16. dubna 1947 na Autosprávě pozvalo Ředitelství státních drah Marii Koblížkovou i se syny.

Jan Kolařík

O Janu Kolaříkovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Josef Konicar

Narozen: 16. 9. 1902

Strojní topič, výtopna Brno dolní nádraží

Zemřel: 16. 4. 1945 na následky bombardování

Manželka: Anna, 9. 6. 1903 – 16. 10. 1971

Děti: Anna, *3. 7. 1931

Václav, *19. 9. 1932

Josef, *20. 4. 1940

Josef Konicar byl zaměstnán jako strojní topič ve výtopně Brno dolní nádraží od 7. října 1929.

V neděli 15. dubna měli jít civilní železničáři naposledy do služby a večer a v noci měli německému vojsku předávat lokomotivy. Také Josef Konicar šel v 17.00 odpoledne ze Střelic pěšky do služby. V noci však byl proveden nálet na nádraží. Při něm byl Josef Konicar zraněn do ramene a do hlavy. Převezli ho do nemocnice u svaté Anny, kde o den později zemřel. Spolupracovníkům, kteří jej šli do nemocnice navštívit, bylo řečeno, že byl pohřben do společného hrobu.

Jeho manželka Anna jej též hledala. Byla i při exhumaci společného hrobu v Králově Poli. Ani dnes jeho synu Václavovi není známo, kde je pohřben.

Čeněk Kölbl

Narozen: 5. 12. 1905

Strojvůdce, výtopna Brno dolní nádraží

Zemřel: 16. 4. 1945 při náletu

Sourozenci Čeněk a Rozálie Kölblové se po záboru pohraničí a rozhodnutí o odsunu museli přestěhovat z Břeclavi do sotva dostavěného podnájmu v Brně. V Břeclavi museli zanechat svůj dům. Čeněk byl u ČSD od 24. října 1928 a v Brně byl strojvůdcem. Dne 16. dubna 1945 byl při náletu ve službě zabit.

František Krejčířík

Text viz pamětní deska Brno-Horní Heršpice.

Josef Krtička

O Josefu Krtičkovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Jan Létal

O Janu Létalovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace (některé informace viz Alois Pecháček, s. 67).

František Lovecký

O Františku Loveckém se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Jan Machata

O Janu Machatovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Rudolf Mrázek

Narozen: 6. 7. 1903

Vrchní adjunkt státních drah, ŽSt. Brno hlavní nádraží, vozová služba, 5. nástupiště

Zemřel: 12. 4. 1945 při náletu na Brno hlavní nádraží

Manželka: Štěpánka, *2. 8. 1901

Děti: Svatava, *29. 1. 1930

Radovan, 14. 1. 1933 – 1. 5. 1933

Rudolf, *11. 5. 1934

Rudolf Mrázek po vystudování obchodní akademie nastoupil k ČSD v Křenovicích, později pracoval v Sokolnicích, jeden

rok v Hodoníně, deset let v Břeclavi, a nakonec v železniční stanici Brno hlavní nádraží ve vozové službě.

Byl členem železniční odbojové skupiny u dopravního úřadu, kde byl registrován pod číslem 7. Byla to skupina zapojená do národní odboje, a proto také uznána Radou velitelů národní revoluční armády a brněnským ústředím HK17 (bývalé protinacistické politicko-vojenské hnutí). Rudolf Mrázek byl zástupcem vedoucího II. skupinky (vedoucí byl Václav Frýbort). Tato skupina všemožně zpomalovala oběh vozů. Ať už to bylo důsledným dodržováním předpisu, že každý vůz má mít svůj průvodní list, jehož hledání zabralo čas, zpožděné, nebo nesprávným postupem zpomalené rozposunování, anebo chybně polepené vozy.

Tím bylo přeplňováno nádraží, počet vozů se z 300 zvýšil až na 700 a některé dny až na 1 300 vozů. Zablockovány byly i okolní stanice na tratích ústících do Brna. Tím byly zpožďovány i vojenské transporty. Čeští železničáři přistavovali přednostně vozy na civilní přepravu nákladu na dolním nádraží a na vlečce Moragra. Při pozdějším obsazení brněnského nádraží němečtí vojenští železničáři zjistili, že chybí 142 vozů vojenských zásilek, zatímco civilní ani jedna. Vojenské zásilky byly zablockovány vadnými vozy. Přes zhlaví rozbitá bombardováním nemohly být vozy vyposunovány a tím už byly pro Němce bezcenné.

Němcům tehdy bylo podezřelé zhoršení situace. Vyslýchali, psali protokoly, ale protože železničáři byli dobře připraveni a prokázali se příslušnými doklady, k zatýkání nedošlo. Celá akce byla po stránce provozu odborně organizována.

Při bombardování 12. dubna 1945 utíkal Rudolf Mrázek z Brna hlavního nádraží do krytu Moragra a při tom byl zabit. Jeho kamarádi jej odvezli do Křenovic, kde je Rudolf Mrázek pohřben.

Josef Ondrášek

O Josefu Ondráškovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Josef Oujezdský

O Josefu Oujezdském je článek uveden u pamětní desky v budově Kounicova 26.

Alois Pecháček

Narozen: 10. 5. 1892

Vlakvedoucí, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 11. 10. 1944 postřelen hloubkovým letcem

Manželka: Josefa, *8. 2. 1892

Děti: Alois František, 18. 4. 1906 – 31. 10. 1944

Josef, *19. 2. 1919

Otakar, *19. 1. 1922

Jiří, *2. 1. 1928

Alois Pecháček pracoval u ČSD naposledy u posunu v ŽSt. Brno-Slatina jako vlakový manipulát.

Dne 11. října 1944 jel z Komárova do Slatiny na lokomotivě a byl postřelen hloubkovým letcem. Toho dne bylo na lokomotivách zraněno celkem pět lidí, z toho tři zranění přežili.

Alois Pecháček byl až po průtazích převezen do nemocnice, kde byl sice ošetřen válečným materiálem, ale protože mu nebyla poskytnuta transfúze, zemřel na vykrvácení.

Na tomto místě uvádím výňatek z knihy „Pod palbou hloubkařů“ autora PhDr. Filipa Vojtáška, strana č. 822, vydané nakladatelstvím Academia (Praha 2020) s podporou Akademie věd České republiky:

Brno-Slatina

11. října 1944, 14.15: Hloubkaři zapálili jeden vagon s benzinem odstavený na zdejší železniční stanici, který byl pravděpodobně určený pro nedaleké letiště. Oheň se podařilo hasičům z civilní protiletectvé ochrany zlikvidovat v 17.50. Žár však pokřivil u výhybky č. 3 sousední kolej vedoucí do Šlapanic, a tak doprava musela být zcela přerušena do 21. hodiny téhož dne, poté byla obnovena – což platilo do 14. hodiny 12. října – pouze po jedné koleji. V době, kdy nebe nad okolím Brna křížovaly americké letouny, jel ze Slatiny do centra Brna nákladní vlak č. 8103. K němu byla připojena příprěžní lokomotiva č. 413.038, kterou se vezli nejen strojvedoucí s topičem, ale také personál pro vlak č. 15006. Právě si ji u kilometrovníku 5,7 vzali hloubkaři na mušku. Na místě přišel o život topič **Jan Létal** (*11. 11. 1919), který

se po německém záboru pohraničí odstěhoval z Břeclavi do Šlapanic, vlakvedoucí **Alois Pecháček** (*10. 5. 1892) skonal při převozu do nemocnice. Čtyři průvodčí byli zraněni, dva z nich byli pravděpodobně Josef Svoboda a Jaroslav Šplíchal. O den později policejní ředitel v Brně ohlásil, že při hloubkových útocích na území Velkého Brna dohromady zahynulo šest železničářů (včetně dvou obětí útoku ve Slatině) a třicet šest lidí utrpělo těžké zranění a pět lehké zranění.

Josef Krejčí ze Slatiny, tehdy jedenáctiletý, vzpomínal: „Přišel jsem po obědě ze školy a šel si hrát na hliněný plácek na okraji pole vedle dnešní křižovatky ulic Šmahova – Ráj. Náhle se nad námi objevilo několik letadel, která přeletěla snad třicet metrů nad zemí – mohli jsme vidět bílé hvězdy na jejich křídlech. Spustili palbu z kulometů směrem nádraží, hluk jejich motorů a střelby byl doslova ohlušující. Pamatuji si, že jsme si s kamarády zacpávali uši a v panice hledali úkryt u sousedů za králíkárnou.“

Josef Petříček

O Josefu Petříčkovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Ladislav Polák

Narozen: 9. 8. 1907

Průvodčí vlaků, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 31. 5. 1945

Manželka: Leontina, 14. 8. 1908 – 28. 6. 1960

Děti: Josef, *10. 10. 1933

Jiřina, *9. 4. 1937

Ladislava, *7. 7. 1942

Ladislav Polák se narodil 9. srpna 1907 v Dědicích a k dráze přišel ve třiceti letech. Byl zaměstnán jako průvodčí vlaků.

Za války byl poškozen železniční most v parku ve Vyškově. Bylo nutno jej opravit. Dne 31. května 1945 pracoval jeden z železničářů – Hladký – pod mostem a další dva – Polák s Malíkem – nahoře na mostě.

Zdivo narušené výbuchem se po zatížení pracovníky a manipulací na pilířích zřítilo. Další pracovník Plhal, který byl v tomto osudném okamžiku něco vyřizovat v dopravní kanceláři, byl již svědkem dokonané tragédie. Žádný ze tří železničářů nepřežil.

Jaroslav Hladký – není na pamětní desce

Narozen: 14. 7. 1910

Tražový dělník – kopáč

Tražová stavební správa Vyškov

Zemřel: 31. 5. 1945

Manželka: Marie, *26. 9. 1912

Děti: František, *24. 7. 1939

Jan, *12. 5. 1941

Stanislav, *12. 8. 1944

Jaroslav Hladký nastoupil k ČSD 29. května 1945.

Byl třetí den v zaměstnání, když byl přidělen do skupiny železničářů, kteří 31. května 1945 pracovali na opravě železničního mostu ve Vyškově, vážně poškozeného bombardováním. Most se však zřítil a Jaroslav Hladký spolu se železničáři Polákem a Malíkem pod ním zahynuli.

Vítězslav Procházka

Narozen: 2. 12. 1897

Oficiál státních drah, pracoval jako úředník Ředitelství v Brně – projekt. odd. 1919–1944

Zatčen: 3. 6. 1940

Vězněn: do 8. 1. 1941

Zemřel: při výkonu služby při bombardování Brna dne 20. 11. 1944 ve věku 47 let

Manželka: Aloisie Procházková

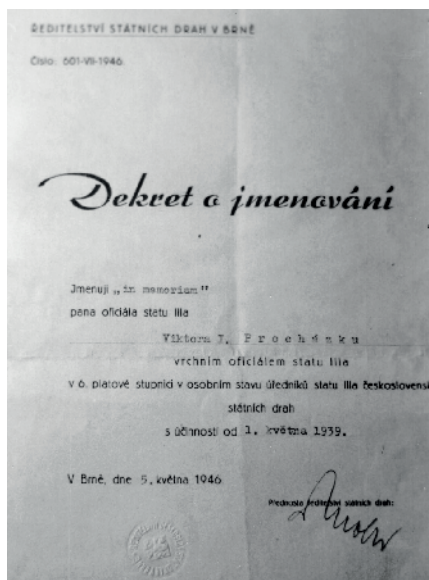
Syn: Vítězslav

In memoriam: jmenován vrchním oficiálem, v roce 1949 udělen pamětní odznak druhého národního odboje

Vítězslav Procházka byl v době okupace pracovníkem Ředitelství drah v Brně a sloužil v tehdejší budově ředitelství na Žerotínově náměstí. Od prvních dní se zapojil do činnosti železničního odboje. Byl členem vedení Železniční tajné organizace spolu s Wilkou, Ryšánkem, Smutným, Bezděkem, Vlkem, Blažkem, Kubingerem a jinými. Po zatčení vojenského vedení Obrany národa, na kterou byla skupina napojena, se dostalo gestapo na stopu i vedení Železniční tajné organizace. Mnozí z nich se osvobození nedožili a skončili svůj život před popravčí četou katanů, nebo podlehlí nelidským podmínkám v koncentračních táborech.

Vítězslava Procházku zatklo gestapo 3. června 1940 za podávání zpráv a odesílání dobrovolníků za hranice. Po půlroce však byl propuštěn pro nedostatek důkazů. Tento odbojář se ale také nedožil osvobození. Dne 20. listopadu 1944 zahynul v troskách při bombardování Brna.

Z náletu, při kterém Vítězslav Procházka zahynul, jsou v Archivu města Brna a v Muzeu města Brna zachovány následující fotografie:

Při náletu 20. 11. 1944 byla poškozena jedna ze symetrických věží výpravní budovy Brna hlavního (horního) nádraží (Archiv města Brna).

(Archiv města Brna).

(Archiv města Brna).

(Muzeum města Brna).

Čelní pohled na nástupiště č. 1 ve směru od kolejiště (Archiv města Brna).

Pohled na výpravní budovu a nástupiště č. 1 z kolejiště ve směru na Břeclav (Archiv města Brna).

Pohled na nástupiště č. 1 ve směru na Židenice (Archiv města Brna).

Pohled na nástupiště č. 2 směrem na Židenice (Archiv města Brna).

Pohled na 1. nástupiště ve směru na Břeclav, vpravo poštovní koleje a budova nádražní pošty Bohuslava Fuchse (Archiv města Brna).

Pohled na Petrov přes nástupiště č. 3 (Muzeum města Brna).

Skladiště u dnešní ulice Benešovy, pohled směrem ke kusému kolejišti S, tzv. „štég“ (Archiv města Brna).

Pohled z železničního mostu nad ulicí Křenovou na výpravní budovu a Nádražní třídu (Archiv města Brna).

Porušená lávka vedle kolejí na mostě přes ulici Křenovou, pohled na stavědlo 6 (Archiv města Brna).

K předloženým ilustračním fotografiím zničeného hlavního nádraží po bombardování je na tomto místě uveden chronologický seznam obětí bombardování z řad železničářů. Těch, o nichž se nám podařilo získat informace, seřazený podle data jednotlivých náletů (zkratka za jménem označuje místo pamětní desky, na které je jméno uvedeno):

20.11.1944

- Vítězslav Procházka Hl. n.

8.4.1945

- Emanuel Černý Hl. n.

12.4.1945 – opilá německá pozorovací hlásná služba – nebyl vyhlášen letecký poplach

- Josef Burian Hl. n.

- Ondřej Červík DN

- Jindřich Dousek DN

- Petr Horáček DN

- Rudolf Mrázek Hl. n.

- Theodor Růžička Hl. n.

- Vilém Rybář Hl. n.
- Klement Skácel Hl. n.
- Dagmar Uhrová Hl. n.
- Josef Zabil Hl. n.

16.4.1945

- Leopold Bečka Autospráva
- Ing. Václav Čížek DN, Autospráva
- Viktor Hráček DN
- Bedřich Koblížek DN
- Josef Konicar DN
- Čeněk Kölbl DN
- Antonín Sedlák Hl. n.

8.5.1945

- Josef Kocian DN

Theodor Růžička

Narozen: 20. 11. 1893

Staniční, ŽSst. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 12. 4. 1945 při bombardování

Ženatý

Theodor Růžička pracoval na brněnském hlavním nádraží jako staniční.

Při náletu na nádraží 12. dubna 1945 byl zabit. Pohřeb byl vypraven z Popůvek, kde v té době po tři měsíce bydlel. Je pohřben v Troubsku v hrobech č. 438–439 – „rodina Růžičkova“.

Vilém Rybář

Narozen: 14. 9. 1908

Skladník, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 12. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Milada, *28. 9. 1910

Syn: Milan, *12. 11. 1938

Vilém Rybář pocházel z osmi dětí. V devatenácti letech nastoupil u ČSD a pracoval zde 17 let. Manželka Milada na něho vzpomíná jako na pracovitého a ohleduplného manžela.

Dvanáctého dubna 1945 došlo k tragédii. Kvůli opilé německé pozorovací hlásné službě nebyl vyhlášen letecký poplach a sedmdesát lidí při bombardování nádraží zahynulo.

Mezi nimi přišel o život i Vilém Rybář, který ten den šel do služby místo svého spolupracovníka, jenž si potřeboval něco zařídit.

Josef Rychecký

O Josefu Rycheckém se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Antonín Sedlák

Narozen: 5. 2. 1916

Dělník na výpomoc, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 16. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Růžena

Sestra: Antonie, *8. 2. 1907

Vlaky z Kralic do Brna 15. dubna 1945 již jezdily jen místně, protože trať byla v té době několikrát přerušena.

Antonín Sedlák se rozhodl jít do práce pěšky. Šel ještě s kamarádem. Do Brna přišli, kdy již nad městem přelétala letadla. Chtěli se schovat do krytu, ale kolem nádraží již bylo přeplněno. Proto kamarád navrhl kryt u jeho podniku. Tam ale nechtěli Antonína Sedláka vpustit. Vzápětí byl raněn střepinami. Kamarád zraněnému Antonínu Sedlákovu podložil hlavu svinutým pláštěm a běžel mu zaopatřit ošetření. Zpět se však vrátil bez pomoci. Bylo příliš mnoho raněných a cesta přes krátery byla nesjízdná. Kamarád šel sehnat nějaký vozík, aby ho sám odvezl do nemocnice.

Když se vrátil, byl již Antonín pryč. Jestli jej odvezli do nemocnice, nebo jinam se již nikdy nedozvěděl. Také manželka šla Antonína hledat do Brna, ale ani ona jej nenašla. Byla i u exhumace společného hrobu. Bezvýsledně.

Pohled na konec 3. nástupiště ve směru na Břeclav (Archiv města Brna).

Ilustrační fotografie následků bombardování železniční stanice v Chebu (Muzeum Cheb, příspěvková organizace Karlovarského kraje).

Ilustrační fotografie následků bombardování železniční stanice v Chebu (Muzeum Cheb, příspěvková organizace Karlovarského kraje).

Ilustrační fotografie následků bombardování železniční stanice v Chebu (Muzeum Cheb, příspěvková organizace Karlovarského kraje).

Jaroslav Servis

O Jaroslavu Servisovi je článek uveden v kapitole věnované pamětní desce v Horních Heršpících.

Josef Schiller

Narozen: 7. 6. 1897

Topič, výtopna Brno dolní nádraží

Zemřel: 1. 4. 1945 při náletu hloubkových letců

Manželka: Otýlie, 22. 7. 1899 – 26. 9. 1980

Dcera: Marie, *21. 3. 1924, provdaná Krejčířová

Josef Schiller byl přes své německy znějící příjmení české národnosti. Narodil se v Trnávce v Čechách a za ženu si vzal v roce 1923 německou dívku Otýlii Hubenou. Doma však hovořili česky.

K dráze nastoupil 4. května 1926 a jezdil na trati Trnávka–Prostějov. Od 30. dubna 1929 byl pomocným zaměstnancem výtopny Brno. Dne 3. března 1931 složil zkoušku k samostatné obsluze parních kotlů s uznáním „velmi dobře způsobilý“ ve výtopně Československých státních drah v Chornici. Později jezdil na trati Skalice–Chornice.

Jako českoslovenští státní občané byli manželé Schillerovi vystěhováni po obsazení pohraničí do Knínic u Boskovic. Za protektorátu měli různé potíže, když se „nedali k Němcům“, přesto celou dobu protektorátu přežili. Josef Schiller si přál, aby se jeho dcera neučila německy.

Dne 1. dubna 1945 ve 14.30 byl ve Skalici nad Svitavou proveden nálet hloubkových letců. Josef Schiller byl na lokomotivě zraněn a převezen do válečné nemocnice ve škole v Boskovicích, kde ve 20.00 hodin svým zraněním podlehl.

Antonín Schoř

O Antonínu Schořovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Klement Skácel

Narozen: 10. 1. 1907

Dělník na výpomoc, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 12. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Marie, *6. 12. 1907

Datum sňatku: 2. 1. 1932

Děti: Růžena, 31. 5. 1931 – 18. 10. 1981

Věra, *13. 11. 1932

Marie, *16. 6. 1934

Klement Skácel nastoupil ke dráze 8. ledna 1936. Začal „od krompáče“ v Blansku a později pracoval v Brně na hlavním nádraží, kde byl zaměstnán i jeho bratr František.

Při leteckém náletu na rosické nádraží byl 12. dubna 1945 zabit.

Miroslav Šťastný

O Miroslavu Šťastném se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Žofie Švecová

O Žofii Švecové se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Dagmar Uhrová

Narozena: 29. 6. 1924

Dělnice na výpomoc, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřela: 12. 4. 1945 při bombardování

Dagmar Uhrová byla svobodná, ročník 1924. Tento ročník protektorátní ministr Moravec „daroval“ Hitlerovi na pomoc záchrany „říše“. Dagmar díky zaměstnání u ČSD nemusela na práci do Německa. Zůstala v ŽSt. Brno hlavní nádraží jako „dělnice na výpomoc“, ale nepřežila nálet 12. dubna 1945.

Václav Vacek

O Václavu Vackovi je článek uveden v kapitole věnované pamětní desce v Horních Heršpicích.

Josef Vlach

O Josefu Vlachovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Jaroslav Vodička

O Jaroslavovi Vodičkovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

František Weiss

O Františkovi Weissovi je článek uveden v kapitole věnované pamětní desce v Horních Heršpicích.

Další informace viz Ladislav Bábíček.

Josef Zabil

Narozen: 14. 2. 1899

Průvodce strojů, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 12. 4. 1945 při bombardování

Manželka: Ludmila, 10. 10. 1902 – 25. 10. 1980

Děti: Ludmila, *15. 4. 1924

Marie, *1. 2. 1926

Jan, *2. 9. 1928

Josef, *27. 11. 1929

Josef Zabil byl u ČSD zaměstnán od roku 1926 v železniční stanici Brno hlavní nádraží jako průvodce strojů. Ve čtvrtek 12. dubna 1945 byla výplata mzdy v Brně na „filiále“. Tam si Josef Zabil jel pro peníze, a ty se mu vlastně staly osudnými. Při náletu na nádraží přišel Josef Zabil o život.

Josef Kocian

Narozen: 17. 5. 1895

Dílenský, výtopna Brno dolní nádraží

Zemřel: 8. 5. 1945 při bombardování

Manželka: Pavla, *2. 8. 1899

Syn: Josef, 3. 5. 1921 – 4. 1. 1946

Josef Kocian pracoval u ČSD od 20. listopadu 1918 ve výtopně Brno jako dílenský.

Dne 8. května 1945 šel domů ze služby přivítat se se sousedem Pleskotem. Oba však zastihl poslední sovětský nálet na Brno a bomba, která dopadla na ulici, při výbuchu zasáhla Pleskota i Kociana.

Josef Kocián má pamětní desku v Řečkovících, na pamětní desce ČSD však jeho jméno nedopatřením chybí.

Pamětní deska na hlavním nádraží v Brně – padlí v odboji

Josef Beneš

Narozen: 3. 11. 1906 v Hejčíně, okr. Olomouc

Strážmistr OSOŽ, později velitel OSOŽ služebny Brno hl. n. Od 28.

10. 1938 dělník na výpomoci stanice Brno hlavní nádraží

Zatčen: 5. 2. 1940

Vězněn: Sušilovy koleje, Kounicovy koleje, Breslau, Frankfurt nad Mohanem

Zemřel: 10. 2. 1943 – popraven ve Frankfurtu nad Mohanem

Manželka: Růžena, *14. 1. 1914, od 1. 11. 1940 pracovala jako kuchyňská ve stanici Brno

Manželství bezdětné, bytem Na filiálce 10

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Strážmistr Josef Beneš byl členem Železniční tajné organizace, jejíž činnost začíná již v roce 1939. Později byla tato organizace napojena na vojenské vedení národního odboje v Brně. Jejím úkolem bylo organizovat a provádět sabotáže na železnici, jako například rušení dopravy válečných transportů, poškozování mostů, ničení lokomotiv, narušování vojenských zásilek, tajná přeprava zbraní pro domácí odboj apod. Skupina připravovala na železnici různé sabotážní akce, bylo připraveno násilné obsazení hlavního nádraží. Tuto činnost organizoval František Ryšánek a Josef Beneš se jí účastnil při rozdělování a převozu zbraní. Aktivně se podílel na rozšiřování Železniční tajné organizace i v jiných místech. Konec roku 1939 znamenal pro organizaci těžké ztráty. Kvůli spojení s vojenským vedením národního odboje a jeho chybám v konspiraci zatkl gestapo většinu vedení. Jako jeden z posledních byl 5. února zatčen i Josef Beneš. Následovalo mučení a kruté výslechy na Sušilových i Kounicových kolejích, konspirace, konfrontace, motáky, aby se na svobodě zařídily věci tak, aby zatčeným ubylo usvědčujících důkazů. Potom dlouhá vyšetřovací vazba, nakonec „lidový“ soud ve Frankfurtu nad Mohanem a rozsudek smrti.

Dne 13. února pak byla v Lidových novinách a na plakátech tato zpráva:

„Lidovým sborovým soudem pro přípravu k velezradě na smrt a k ztrátě občanských čestných práv odsouzení František Ryšánek, Josef Beneš a Josef Peterka byli dnes popraveni.

Berlín, 10. února 1943“

Karel Blažek

Narozen: 14. 10. 1890

Návěstní zámečník

Zatčen: 10. 5. 1943

Zemřel: 17. 4. 1944 Drážďany

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Alfréd Blecha

Narozen: 27. 1. 1889 v Lesním Hlubokém u Domášova

Vlakvedoucí Dopravního úřadu Ředitelství drah v Brně

Zatčen: 10. 4. 1940 doma ve svém bytě

Vězněn: odsouzen na 5 let káznice v koncentračním táboře ve Waldheimu

Zemřel: ve Waldheimu na následky špatného zacházení a neléčené tuberkulózy 28. 4. 1945

Manželka: Marie.

Děti: Oldřich, * 1926

Miroslav, *1928

Bydliště: Bosonohy 206, dnes Bosonožské náměstí 70

Alfréd Blecha. Byl vyučeným kovářem a pracoval jako vlakvedoucí na trati Praha–Brno. Od mládí byl málomluvný, neprůbojný, ale svědomitý. S příchodem Němců se velmi brzy zapojil do odbojové činnosti. Byl členem Železniční odbojové organizace a jeho služební zařazení ho předurčovalo k jeho ilegální práci. Konal kurýrní službu mezi Prahou a Brnem. Převážel letáky, zbraně, tajné zprávy a rozšiřoval časopis „Náš odboj“.

Jako mnozí jiní členové této organizace byl i Alfréd Blecha zatčen 10. dubna 1940 gestapem a odsouzen na pět let káznice v koncentračním táboře Waldheim. Ve svých dopisech z vězení píše o žalostné lékařské péči. Krátce před propuštěním zemřel vysílením ze špatného zacházení a neléčené tuberkulózy, kterou tam onemocněl. O útrapách prožitých v koncentráku svědčí fakt, že ačkoliv byl robustní postavy, krátce před smrtí vážil 40 kg. Manželka Alfréda Blechy zemřela krátce po válce.

František Brázda

Narozen: 18. 1. 1920 v Sokolnicích u Brna

Pomocný zaměstnanec železniční stanice Brno hlavní nádraží

Zatčen: 16. 5. 1941 v zaměstnání

Vězněn: gestapo Brno, Pankrác Praha, Berlín, Straubing

Zemřel: 13. 10. 1943 ve Straubingu

Bydlel: se svými rodiči a bratrem v Sokolnicích č. p. 222

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

František Brázda, aktivní člen Sokola, se spolu s vrstevníky Josefem Šmídem, synem železničního zaměstnance, a Václavem Volejníkem, občanem ze Sokolnic, podílel na sabotážích německých transportů. František Brázda a Josef Šmíd dodávali informace ze železnice a Václav Volejník zprávy z letiště v Brně-Slatině, kde byl pravděpodobně zaměstnán. Jejich činnost zasahovala i do provozu vojenského německého letectva. Skupina však byla prozrazena a při jedné ze schůzí Sokola byli přepadeni gestapem. Františku Brázdovi i několika dalším se podařilo utéci oknem do dvora domu. Byl však zatčen v práci 16. května 1941 v Brně na hlavním nádraží a v pracovním oblečení odvezen na brněnské gestapo, odtud na Pankrác a potom do Berlína. Tady byl odsouzen k šesti letům vězení. Prvních sedm měsíců strávil v berlínské věznici na samotce. Píše odtud, že má v cele vysoko u stropu okénko, kterým vidí na větve kaštanu, a podle nich určuje roční období.

Nakonec byl František Brázda odvezen do koncentračního tábora ve Straubingu. Několikrát napsal svým rodičům, kde sděloval, že pracuje v krejčovské dílně a že v této době váží pouhých 36 kg. Byl zřejmě usmrcen petrolejovou injekcí. Oficiální zpráva o smrti sdělovala, že zemřel 13. října. 1943 na zápal plic.

Josef Šmíd byl odsouzen na šest let vězení a nevrátil se z koncentračního tábora.

Václav Volejník byl popraven v Berlíně.

Bohuslav Doležal

Narozen: 21. 8. 1915

Pomocný dělník ve stanici Chrlice

Zatčen: 15. 9. 1942 ve službě

Vězně: Gestapo Brno, Vratislav

Zemřel: 26. 8. 1943 ve Vratislavi

Manželka: Františka

Děti: Dana, *18. 10. 1938

Eva, *19. 4. 1940

Bydliště: Chrlice 216

Starší dcera Bohuslava Doležala, Dana, si na svého otce vzpomíná jen velmi málo. V době zatčení jí bylo 4,5 roku. Z vyprávění maminky ví, že otec byl dobrodružné povahy. O odbojové činnosti doma nikomu nic neříkal. O ní hovoří dnes už jen článek ve Sborníku vlastivědných pracovníků osvětových besed z Chrlic, Modřic, Rajhradu a Tuřan: „Archeologie, vlastivěda, etnografie“ z roku 1971 od Zdeňka Smutného.

Bohuslav Doležal se zapojil do ilegální práce už brzy po okupaci jako člen odbojové skupiny „Bílá lvice osvobození“, která se vytvořila z odhodlaných obyvatel Chrlic kolem F. Popely. Skupina byla napojena na ilegální organizaci „Nemo“, později i na ilegální skupinu v Holešově, která připravovala přechod k partyzánskému způsobu boje. Na „Bílou lvice osvobození“ se později napojili i občané z Tuřan, Brněnských Ivanovic a Heršpic. Skupina amatérskou vysílačkou vysílala výzvy k boji proti okupantům a utěšovala a povzbuzovala národ, aby neklesal na mysli. Vydávala a kolportovala letáky také do celého okolí. Další činností byly sabotážní akce. Bohuslav Doležal společně s O. Havránkem, spojařem ČSD, přerušovali telefonní vedení na dráze a neúspěšně se pokoušeli o vykolejení vlaků se záměrem narušovat dopravu, která v té době byla pro přípravu vojenských operací velmi důležitá.

Bohuslav Doležal také jako zaměstnanec dráhy získal větší množství třaskavek, z nichž vyrobil miny, které přesunuli holešovské skupině pro lepší využitelnost. Zúčastnil se i dalších sabotážních akcí na stavbě dálnice u Želešic, kde byly podřezány sloupy lešení při betonáži viaduktu a poškozena úzkorozchodná drážka včetně vozíků.

Všechny akce gestapo pečlivě vyšetřovalo, ale osud skupiny byl zpečetěn jen kvůli konfidentovi gestapa, Ing. Voždovi, který se do skupiny vetřel a postupně gestapu vydal všechny její členy. Tento konfident měl na svědomí i jiné skupiny na Vysočině a po válce neušel spravedlivému trestu.

Bohuslav Doležal byl zatčen 15. září 1942 a zemřel v Breslau 26. srpna 1943. Práce drobných českých lidí v podmínkách okupace byla neobyčejně těžká. Nebyli vycvičeni pro ilegální práci, byli to stateční lidé, kteří šli odhodlaně do boje s dobře organizovanou německou policií a přinášeli těžké oběti pro českou věc.

Bohuslav Drahoš

O Bohuslavu Drahošovi je uvedena zmínka v kapitole věnované pamětní desce v Brně dolním nádraží.

František Duda

Narozen: 18. 6. 1905

Dělník na výpomoc ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zemřel: 19. 4. 1945

Manželka: Františka

Děti neměli.

František Duda byl zaměstnán u ČSD od 12. července 1937 v železniční stanici Brno hlavní nádraží. V Dolních Kounicích byl členem Sboru dobrovolných hasičů a byl také v místní organizaci Červeného kříže jako samaritán. Byl okrskový vedoucí samarity pod správou osmi obcí. Později se stal partyzánem.

Dne 19. dubna 1945 přišla do Dolních Kounic první sovětská hlídka, ale stáhla se do Ivančic. Ve stráni u mlýna zůstali jen František Duda a partyzán Ilek.

Kouničtí Němci – Skalický, Hoch, nebo Němci ukrytí v zahradě oba muže zákeřně zezadu zastřelili, když jako dvoučlenná hlídka procházeli u mlýna.

Kromě pamětní desky na brněnském hlavním nádraží má čestný hrob v Dolních Kounicích.

Karel Geiger

O Karlu Geigerovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Josef Job

Narozen: 12. 3. 1901

Inspektor státních drah, výpravna zboží Brno

Zatčen: 30. 7. 1943

Zemřel: 8. 6. 1944 ve Flossenbürgu

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Ing. Artur Klain

Náměstek přednosta dopravního oddělení Ředitelství ČSD v Brně. Již ze svého dřívějšího působiště přijel do Brna Artur Klain jako přesvědčený sociální demokrat. Jeho činnost se soustřeďovala hlavně na tělovýchovné hnutí. Dělnické tělovýchovné jednoty Brněnského kraje v něm měly dobrého a přesvědčivého propagátora. Brzy po obsazení Brna okupanty byl nejprve zbaven svého úřadu a později zatčen. Byl odvezen do koncentračního tábora, odkud se již nevrátil.

Konstantin Kubeš

Narozen: 6. 12. 1916 v Brně

Student práv, po uzavření vysokých škol v roce 1939 přijat jako dělník-maturant k Dopravnímu úřadu ČMD v Brně, 5. 9. 1942 odeslán k nuceným pracím k DRB do Chemnitz

Zatčen: 13. 12. 1944 v Chemnitz na nádraží

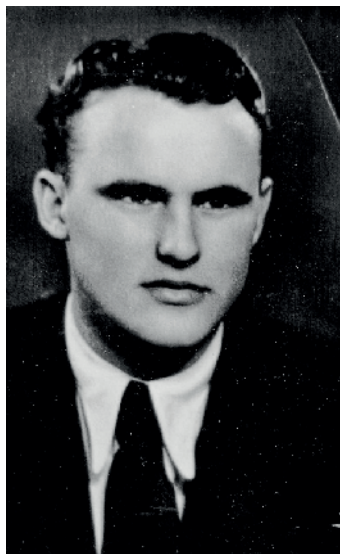
Vězněn: Drážďany, Flossenbürg – Hersbruck

Zemřel: 21. 2. 1945 ve Flossenbürgu

Manželka: Zdeňka Kubešová, *1. 11. 1942 v Otradicích, roz. Jandová

Dcery: Marie, *7. 5. 1944, Náměšť nad Oslavou

Konstancie, *11. 8. 1945, Náměšť nad Oslavou, zemřela v říjnu 1946

O ilegální činnosti vlastence, železničáře Konstantina Kubeše víme dnes velmi málo. Je to tím, že pracoval v daleké Saské Kamenici a také tím, že celá odbojová skupina na základě udání kolaboranta Heziny padla za oběť gestapu.

Konstantin Kubeš, původem student práv, je zasažen německým fašismem už uzavřením vysokých škol v roce 1939. Nastupuje do služeb státních drah v Brně, ale 5. září. 1942 je vyslán k Německým říšským drahám na nucené práce do Chemnitz. V této těžké době se žení a zakládá rodinu. Jeho manželka je mu oporou a pomocnicí v jeho ilegální práci. Konstantin Kubeš založil v Chemnitz 27člennou ilegální skupinu „Českých dělníků v Říši“. Pracoval jako železniční dělník a současně jako tlumočník, poněvadž ovládal několik jazyků. Cílem ilegální skupiny bylo pomáhat projíždějícím zajatcům přes Saskou Kamenici a rodinám zatčených. Posílali potravinové balíčky a šatstvo do Francie, SSSR i jinam, tiskli ilegální tiskoviny, které Konstantin Kubeš vozil do Brna a ty paní Kubešová rozesílala po vlasti. O další činnosti skupiny se dnes už nic víc neví. V roce 1944 paní Kubešová onemocněla a Konstantin Kubeš dostal dovolenou.

Vedení skupiny předal Karlu Hezinovi, o němž myslel, že jde o spolehlivého člověka. Hezina však byl konfident gestapa. Udržoval rovněž známost s tlumočnicí gestapa v Saské Kamenici. Dne 31. července 1944 bylo zatčeno 25 členů skupiny, z nichž později sedm zemřelo v koncentračních táborech. Začátkem prosince 1944 odjíždí Konstantin Kubeš znovu do Chemnitz. Přímo na nádraží v Chemnitz je zatčen gestapem. Jeho starší dcerce je půl roku, mladší se narodí za devět měsíců, ale už jako pohrobek. Konstantina Kubeše drží ve vyšetřovací vazbě v Drážďanech do 7. ledna 1945. V té době se chodí za paní Kubešovou ptát na manžela „nenápadný“ člověk, o němž později zjistí, že je z gestapa. Sama je zatčena koncem ledna a vězněna tři týdny v Kounicových kolejích v Brně. Až do konce války, kdy se o starší dcerku starali rodiče, byla paní Zdeňka Kubešová v koncentračním táboře pro ženy v Oranienburgu.

Konstantin Kubeš je z Drážďan deportován do koncentračního tábora Flossenbürg. Při této deportaci vyhodil v jedné německé vesnici dva lístky s adresou manželky. Našel je nějaký Němec a po válce je poslal paní Kubešové. V jednom lístku se loučí s rodinou a v druhém popisuje, kdo a jak jej udal. Ve Flossenbürgu pracoval na dílech pro V-1. Zemřel 21. února 1945 a je spálen spolu s jinými vězni na hromádách, poskládaných do pyramid, vždy vrstva těl a vrstva dřeva. Popel pak byl zahrabán do jam, nebo rozprášen po okolních polích a lesích.

Po návratu Zdeňky Kubešové z koncentračního tábora se jí narodila dcera Konstancie, která se však dožila jen 14 měsíců.

Konfident Karel Hezina byl po válce odsouzen ke dvaceti letům vězení.

Ing. Václav Mařík

Narozen: 8. 11. 1892 v Dubu u Vodňan, okr. Strakonice

Vrchní měřický komisař, železniční správa Brno II

Zatčen: 30. 9. 1941 ve 04:00 hodin doma v bytě

Vězněn: vězení „Pod kaštany“ Veveří 112, od 6. března 1942
koncentrační tábor Osvětim

Zemřel: ubit pažbou pušky strážného 29. 3. 1942, dle úmrtního listu ve 12.20 hodin

Manželka: Anna, *17. 9. 1896, rozená Laudová

Syn: Zdeněk, *2. 10. 1922

Bydliště za války: Pod západem 4, Brno

Dnes manželka se synem žijí v Žilině, sídliště Vlčince.

Václav Mařík pracoval na stavební Správě železnic jako vrchní měřický komisař. Jako první zeměměřič, dnes geometr, získal u nás titul Inženýr. Byl vedoucím oddělení expertiz na schvalování projektů na železnici. V době okupace pracoval na budování vlárské železniční

tratě jako geometr a také jako samostatný výkupní komisař, který vykupoval pozemky pro budoucí trať. Byl starostou Sokola, doma měl devatenáctiletého syna. V hornaté zalesněné krajině kolem Vláry začal spolupracovat s partyzány. O této činnosti však jsou dnes již jen domněnky.

Manželka se synem se domnívají, že Ing. Václav Mařík byl zatčen na základě dříve vypracovaného seznamu starostů Sokola, jelikož v den, kdy manžela odvedla německá tajná státní policie, byli v Brně vzati do vazby všichni starostové Sokola. Asi v červnu 1941 byla u Maříků domovní prohlídka, která prý byla zprvu korektní, dokonce se prokázali povolením k prohlídce. Nic nenašli, ale Ing. Mařík okamžitě po prohlídce uklidil z půdy dvě pistole, neznámo kam.

Přišlo 30. září 1941, 03:00 ráno. Bušení na dveře, policie! Otevřete! Manželka okamžitě uhodla, o co se jedná a prosila manžela, ať vyskočí zezadu domu z okna do zahrady, aby se zachránil. On jí však na to odpověděl, že má vedle v pokoji ještě syna, ať raději myslí na něho, že by ho mohli sebrat místo něho. Než jej odvedli, stačil ještě sníst z kapsy nějaký dopis, nebo seznam. Víc manželka neví. Vždycky jí říkal, že je lepší, když nic neví, kdyby k něčemu došlo.

Ing. Mařík byl vězněn v Brně „Pod kaštany“ pět měsíců, za tu dobu ho však manželka mohla navštívit jen dvakrát. Při druhé návštěvě sdělil Ing. Mařík manželce, že ho pravděpodobně pošlou do Osvětimi. To se také stalo 6. března 1942 a od té doby o něm rodina neměla zpráv. Dne 30. března 1942 přišel strohý telegram:

„Manžel zemřel v koncentračním táboře Osvětim.“

Podepsán „velitel“.

Později přišla urna s ostatky, svršky, prádlo a brýle.

Po válce se paní Maříková snažila vypátrat, jakým způsobem Ing. Mařík zemřel. Až jednou na schůzce bývalých vězňů z Osvětimi se dozvěděla, že její manžel při jednom nástupu vystoupil z řady a ohnul se pro cigaretový nedopalek. Když to spatřil službu konající dozorce, ubil jej několika ranami pažbou do hlavy.

Ing. Bohumil Matoušek

O Bohumilu Matouškovi je uveden článek v kapitole týkající s pamětní desky v Brně dolním nádraží.

Antonín Novotný

Narozen: 7. 9. 1906 v Budíkově

Traťový dělník na údržbu trati u traťové stavební Správy státních drah v Jihlavě

Vězněn: vězení „Pod kaštany“, Veveří 112, od 6. března 1942
koncentrační tábor Osvětim

Zatýkán: v červnu 1942 – postřelen, gestapu uprchl

Zemřel: údajně postřelen při přechodu hranic v protektorátu

Ženatý, v r. 1935 se mu narodilo dítě

Rudolf Palán

Narozen: 6. 3. 1895 v Brně-Jundrově

Vrchní oficiál IIIa, stanice Brno

Zatčen: 10. 5. 1940

Vězněn: Sušilovy koleje Brno, Dachau, Sachsenhausen

Zemřel: 26. 10. 1942 v Sachsenhausenu na oboustranný zápal plic

Syn: Miroslav Palán

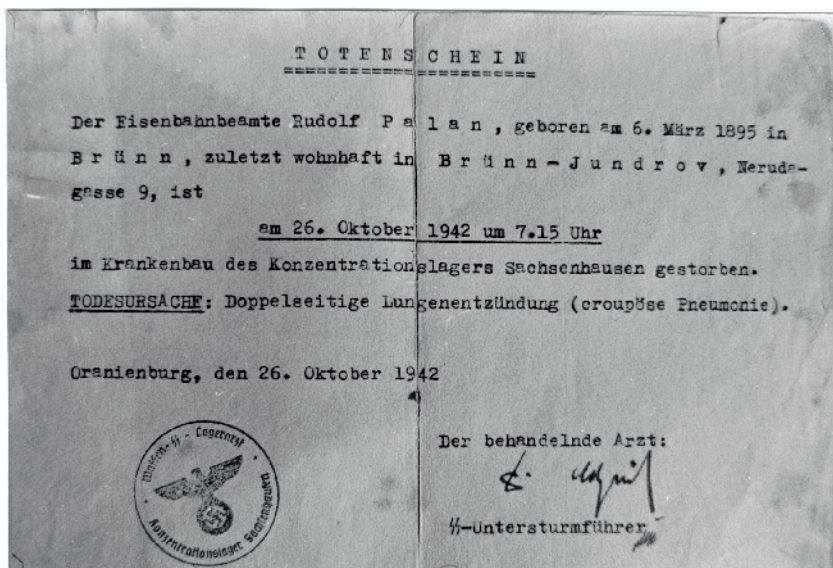
In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939 dne 28. 10. 1947

O nelehkém osudu Rudolfa Palána se dozvídáme z vyprávění jeho syna Miroslava. Dětství prožil v Brně-Jundrově. Když mu bylo 19 let, vypukla 1. světová válka. Byl povolán do rakousko-uherské armády a bojoval proti tehdejšímu carskému Rusku.

Jako mnozí jiní přeběhl na stranu Rusů a vstoupil do řad československých legií. Bojoval v 6. bachmačském pluku, kde v té době sloužil i Ludvík Svoboda. Po skončení první světové války se vrací zpět do vlasti a odjíždí do Prahy na železničářskou školu. Po jejím absolvování v roce 1923 se vrací zpět na Moravu, do Bystřice nad Pernštejnem. Zde pracuje až do roku 1925, kdy odchází do Brna. Po celou dobu je zaměstnán u Československých státních drah.

Po obsazení Československa fašistickým Německem a zřízení protektorátu se aktivně zapojuje do ilegální činnosti. Stává se členem Národní revoluční armády a jako člen odbojové skupiny Obrana národa pomáhá rozšiřovat ilegální tiskoviny, ukrývat zbraně, zprostředkovává útoky dobrovolníků do zahraničí ilegálními cestami po železnici.

Organizace národního odboje měla trhliny v konspiraci, a tak v roce 1940 je mnoho jejích členů zatčeno gestapem. Dne 10. května 1940 je zatčen i Rudolf Palán. Je vyslýchán v Sušilových kolejích v Brně a ihned po výsledku je převezen do koncentračního tábora Dachau. Ještě v tomto roce následuje koncentrační tábor Sachsenhausen – Oranienburg. Po dvou letech a po dvou měsících nacistických žalářů Rudolf Palán umírá 26. října 1942. Podle úmrtního listu zemřel v nemocnici koncentračního tábora Sachsenhausen v 7:15 hodin na oboustranný zápal plic.

Po smrti svého otce přechází syn Miroslav Palán hranice protektorátu a ilegálními cestami se dostává do Velké Británie, kde se hlásí do armády. Jako příslušník protitankového pluku se zúčastnil invaze Spojenců do Normandie a po válce se 25. 10. 1945 vrátil zpět do vlasti.

Antonín Pelán

Narozen: 18. 1. 1895 v Kralicích nad Oslavou

Pomocný traťový dělník na obnově tratí v okolí Kralic, od 25. 1. 1943 na nucených pracích v Hannoveru

Zatčen: 24. 4. 1944 v Hannoveru

Vězněn: Celle u Hannoveru

Zemřel: 16. 3. 1945 v Celle dle ÚL na srdeční slabost a celkové vyčerpání

Manželka: Marie, rozená Švarcová

Dcera: Božena, provdaná Burešová

Z rodiny Antonína Pelána nám jeho dcera Božena poskytla následující informace:

Otec byl nejstarším ze sedmi dětí v rodině šafáře. Za první světové války byl povolán do rakousko-uherské armády. Byl nasazen na východní, ruskou frontu a 21. ledna 1918 se s ním setkáváme v 10. střeleckém pluku „Jana Sladkého-Koziny“, v 1. rotě, jako se střelcem čs. legií.

Zpět do vlasti se vrátil 10. srpna 1920 a začal pracovat jako pomocný traťový dělník ve stanicích Rosice a Zastávka u Brna. V letech krize byl ze státních drah propuštěn a pracoval jako lesní dělník. Od roku 1936 opět pracuje na dráze při obnově tratí v okolí Kralic nad Oslavou. Dne 25. ledna 1943 byl poslán na nucené práce do Německa. Na jaře v roce 1944 se objevil doma na dovolené, kde byl zatčen na základě udání starosty obce Kuroslepy. Důvodem bylo přechovávání partyzánů a spolupráce s nimi během této dovolené. Podle úředních pramenů byl ovšem zatčen v Hannoveru dne 24. dubna 1944. Po vyšetřovací vazbě v Celle následuje rozsudek ze dne 24. května 1944 k jednomu roku káznice. Trest si odpykával rovněž v Celle a odtud je od něj také poslední zpráva. Dne 12. listopadu 1944 naposledy píše domů.

Teprve po válce vyšly najevo další podrobnosti. Podle úmrtního listu, vydaného správou věznice, měl Antonín Pelán zemřít 16. března 1945 na selhání srdce a krevního oběhu a celkové vysílení. Podle svědectví spoluvězně však byla jedna část vězňů odvezena na jaře 1945 lodí na volné moře, kde bylo plavidlo potopeno, a druhá část vězňů zůstala na práci v lomu, který fašisté i s vězni odstřelili.

Po válce mu byla na budově místní lidové knihovny v Kralicích odhalena pamětní deska.

Josef Pintera

Narozen: 10. 3. 1908 Ždánice

TSS Brno

Zatčen: 1. 6. 1942 gestapem ve službě

Odsouzen v době heydrichiády k trestu smrti zastřelením

Zemřel: 3. 6. 1942

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Bartoloměj Poděšť

Narozen: 31. 8. 1887 Velké Bílovice

Osvětlovací mistr, ŽSt. Brno hlavní nádraží

Zatčen: 21. 10. 1941 gestapem na cestě ze služby

Vězněn: Kounicovy koleje Brno

Zemřel: 28. 6. 1942. Zastřelen po rozsudku stanného soudu tentýž den.

Manželka: Marie, 29. 3. 1894 – 13. 8. 1968

Dcera: Marie, *14. 5. 1925

Bartoloměj Poděšť pracoval u ČSD jako osvětlovací mistr v železniční stanici Brno hlavní nádraží. Byl velmi společenský a také rád rybařil.

Ve skupině s dalšími pěti odbojáři byl spojkou při převádění lidí na Slovensko. Němci ho dlouho hledali a zatkli ho na nádraží dne 21. října 1941. Zbili ho, ale vydržel. Neprozradil, kdo přespával v jejich bytě. Stanným soudem byl odsouzen k trestu smrti a 28. června 1942 v Kounicových kolejích zastřelen.

Byl zpopelněn v krematoriu města Brna dne 29. června, č. popela 6060. Rodina zůstala bez prostředků. Byly zastaveny výplaty i režijní výhody. Dcera Marie již byla zaměstnána a brala si noční služby, aby rodina přežila do konce války. Manželka Marie znala udavače, ale dceři už ho neprozradila.

Po válce byl 20. října 1945 Bartoloměji Poděšťovi udělen čs. válečný kříž 1939 „IN MEMORIAM“.

Místo konání poprav českých vlastenců v brněnských Kounicových kolejích pod vyobrazením svatého Václava (Muzeum města Brna).

Josef Rameš

O Josefu Ramešovi je uveden článek v kapitole věnované pamětní desce v Brně dolním nádraží.

Leopold Roháček

Narozen: 14. 11. 1886 Sebranice u Boskovic

Průvodčí vlaků v. v., Brno

Zatčen: 17. 9. 1942 při útěku syna do zahraničí, za odbojovou činnost

Zemřel: 5. 3. 1943 Osvětim

Valentin Řehák

Narozen: 6. 2. 1888 Mrákotín

Vrchní inspektor státních drah

Zemřel: 8. 12. 1942 Butzbach (archiv PO Brno 6. 12. 1942); skupina
Obrana národa, Nemo

In memoriam: byl vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Stanislav Slavík

Narozen: 13. 10. 1893

Inspektor státních drah

Zatčen: 22. 4. 1940

Zemřel: 4. 5. 1941, utonul na lodi Cap Arcona

Miroslav Snopek

Narozen: 3. 1. 1921

Železniční strážník, železniční stanice Brno hlavní nádraží

Vězněn: Bayreuth, odbojová činnost Hnutí slovanské domoviny

Zemřel: 12. 4. 1942

Miroslav Snopek byl synem ivančického zahradníka. Zaměstnán byl jako strážný v železniční stanici Brno hlavní nádraží. Byl svobodný, a proto se mohl plně věnovat odbojové činnosti v Hnutí slovanské domoviny. Za tuto svou činnost zaplatil životem. Byl umčen 12. dubna v Bayrouthu.

Julius Strasser

O Juliusovi Strasserovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Miroslav Svoboda

Narozen: 16. 2. 1914 v Jaroměřicích nad Rokytnou

Minér traťové stavební správy Brno I.

Zatčen: 21. 1. 1943 v bytě své tety

Vězněn: Kounicovy koleje, Vratislav, Berlín

Zemřel: 8. 9. 1943 popraven v Berlíně

Manželky: do roku 1941 Marie, rozená Sedláková
od roku 1942 Hedvika, rozená Kratochvílová

Syn: z prvního manželství Miloslav, *1940

Co víme o osudech a odbojové činnosti vlastence a železničáře Miroslava Svobody? Jen velmi málo, skoro nic. Víme, že byl aktivně zapojen v některé odbojové ilegální skupině. V listopadu roku 1942 pro něho přišlo gestapo přímo do zaměstnání. Byl však varován a podařilo se mu uprchnout. Skrýval se u své tety Františky Potůčkové v Dalešicích. O jeho úkrytu věděla pouze teta a bratranec Miloslav. Během dvou měsíců u tety se snaží znovu navázat spojení se skupinou. Dne 21. ledna 1943 do jeho konspiračního bytu přichází konfident Ryšánek se dvěma gestapáky. Miroslav Svoboda je zatčen a odvezen do Kounicových kolejí k výslechu. Vyslýchána je také jeho teta a bratranec Miloslav. V srpnu 1943 byl soudem ve Vratislavi odsouzen k trestu smrti, teta ke třem letům a bratranec k jednomu roku vězení.

Rozsudek nad Miroslavem Svobodou byl vykonán 8. září 1943 v Berlíně.

To je všechno, co víme. Jsou to vzpomínky sestry Jaroslavy Roupcové a bratrance Miloslava Potůčka. O jeho ilegální práci, životních podmínkách v žalářích, o pocitech a náladách během těchto těžkých válečných let nevíme nic. Můžeme si je jen domýšlet.

František Svoboda

Narozen: 30. 8. 1891 v Troubsku

Dělník v návěstních dílnách ČSD

Zatčen: 26. 3. 1940 v zaměstnání

Vězněn: gestapo Brno

Zemřel: 6. 11. 1944 na následky pokusného očkovaní vězňů

Uzavření sňatku: 30. 6. 1918

Děti: Vlasta, *9. 2. 1919

Květa, *22. 9. 1921

František, *12. 12. 1928

Václav, *30. 6. 1930

Bydliště: Troubsko

František Svoboda byl jedním ze čtyř dětí dělníka na statku. Po národní škole a třech letech měšťanky se vyučil čalouníkem a odešel na zkušenou do Rakouska. Do rakousko-uherské armády narukoval na začátku roku 1914, právě na začátku první světové války. Na jedné své dovolené se 30. června 1918 oženil a vrací se zpět do války. Dostává se do zajetí, odkud se vrací v roce 1919 a nastupuje v návěštních dílnách ČSD. V roce 1921 se stává členem KSČ a účastní se Oslavanské stávkou v témže roce.

Do odbojové práce zapojil už v prvních dnech okupace. Stává se článkem řetězu na převádění vybraných a jím ověřených lidí do ilegality za hranice. Řetěz začíná lékárníkem Mečířem z Brna-Králova Pole. Převádění odbojářů s finanční podporou odjížděli vlakem do Lanžhota. Na cestu dostali volné jízdenky, které obstarával F. Pillmayer. V Lanžhotě se obraceli na učitelku M. Konečnou, která zařizovala poslední článek řetězu účastníků odboje.

František Svoboda byl 26. března 1940 zatčen na podkladě udání. Byl později konfrontován se svými spolubojovníky ve vězení, ale gestapu se mu nepodařilo nic dokázat. Po třech měsících je propuštěn. Vrací se do Troubska i do zaměstnání u ČSD. Zapojuje se do sabotážní skupiny železničářů, ke své odbojové skupině, v níž působí až do svého opětovného zatčení.

Umírá na následky pokusného očkovaní vězňů 6. listopadu 1944.

Josef Šmíd

Narozen: 28. 1. 1911

Zatčen: 8. 5. 1942 gestapem ve službě v Zábrdovicích

Zemřel: 14. 1. 1943

Rudolf Vlk

Narozen: 17. 2. 1908

Budovní mistr, TSS Brno

Zatčen 7. 7. 1939 gestapem v kanceláři ve službě

Vězněn: Brno, Mírov, Vratislav, Berlín, Frankfurt nad Mohanem

Zemřel: 18. 3. 1943 ve Frankfurtu

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

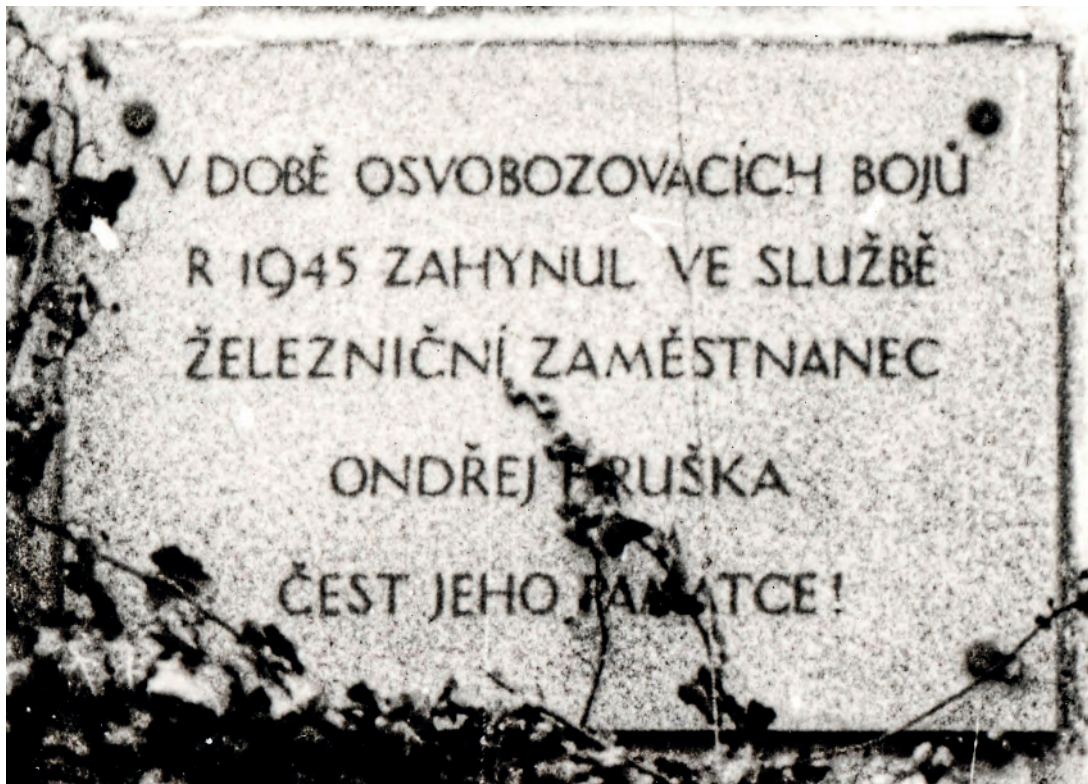

Rudolf Vlk byl zaměstnán jako budovní mistr ČSD v Brně. Byl činný v odborovém hnutí železničářů a v sociálně demokratické straně.

Po obsazení českých zemí fašistickým Německem se ihned zapojil do hnutí národního odboje a byl jedním z vedoucích pracovníků odbojářské skupiny železniční ilegální organizace „Obrana národa“. Opatřoval zbraně a třaskaviny. Do svého zatčení nashromáždil Rudolf Vlk na čtyři sta kilogramů výbušnin, což by stačilo na zničení mnoha nacistických objektů.

Zatčen byl hned v létě 1939, kdy se gestapo dozvědělo, že se mezi železničními zaměstnanci šíří protiněmecká činnost. Od té doby byl Rudolf Vlk vláčen nacistickými kriminály. Nejprve prošel Kounicovými kolejemi, potom se dostal do věznice na Mírově, odtud do Vratislavi a po dalších dvou koncentračních táborech jej dopravili zpět do Vratislavi, kde byl postaven před takzvaný lidový soud. Za přípravu velezrady a vedoucí postavení v ilegální organizaci byl odsouzen k trestu smrti a dopraven do Frankfurtu nad Mohanem, kde byl 18. března 1943 popraven spolu s Oldřichem Wilkou, Antonínem Smutným a Janem Bezděkem, s nímž pracoval v „Obraně národa“. Rudolf Vlk po sobě zanechal nesmazatelnou památku dobrého vlastence.

Pamětní deska v ŽSt. Chrlice

Ondřej Hruška

Narozen: 1910

Výpravčí v ŽSt. Chrlice

Zemřel: 17. 4. 1945 při bombardování ŽSt. Chrlice

Manželka: v době našeho pátrání již nežila

Děti: Vlasta, *1942

Zdeněk, *1943

Ondřej Hruška byl výpravčím v železniční stanici Chrlice. Se svou rodinou – manželkou a dvěma dětmi (tříletou Vlastou a dvacetiměsíčním Zdenkem) – bydlel v domku nedaleko od nádraží, přes ulici. V dubnu 1945 se už druhá světová válka chýlila ke konci a fronta se nezadržitelně blížila k Brnu. S příchodem fronty se stupňovaly nálety anglo-amerického letectva na vojenská uskupení, velké závody a dopravní uzly.

Dne 17. dubna byl také vyhlášen letecký poplach. Ondřej Hruška spěšně uzamkl dopravní kancelář a běžel domů pomoci manželce a dětem ukrýt se do sklepa. Potom se vrátil zpět

do staniční budovy, kam si šel pro nějakou zapomenutou věc – údajně čepici výpravčího. V okamžiku, kdy byl v dopravní kanceláři, dopadla a explodovala letecká puma v prostoru nádraží. Pobořila celou čekárnu a část dopravní kanceláře. V jejích troskách Ondřej Hruška zahynul.

Pamětní deska v ŽSt. Slavkov

Antonín Vorálek

Narozen: 14. 6. 1906 v Mouřínově

Zemřel: od 5. 3. 1945 nezvěstný

Manželka: Františka Vorálková

Antonín Vorálek se vyučil zedníkem a nastoupil službu u ČSD jako údržbář. Byl aktivním členem KSČ a jako mnoho jiných byl pro své názory a přesvědčení odvečen do koncentračního tábora. Několikrát byl překládán a nakonec byl převezen do Kounicových kolejí v Brně. Po třech měsících věznění v Brně byl odvezen do Německa, odkud se již nevrátil.

Manželka, paní Františka Vorálková, z obavy o život svých dětí zničila veškerou korespondenci, kterou jí manžel z koncentračního tábora poslal.

Pamětní deska v ŽSt. Sokolnice

Karel Čech

Narozen: 21. října 1920 v Brně-Králově Poli

Elév státních drah, výpravčí stanice Sokolnice, od září 1939 totálně nasazen do Springe u Hameln, kraj Hannover

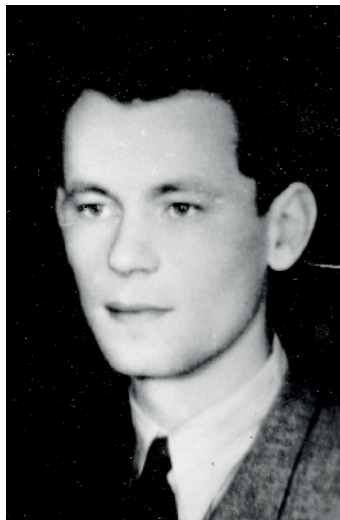
Zemřel: 9. 4. 1945 v americké vojenské nemocnici na následky postřelení německým záškodníkem

Svobodný

Sestry: Věra Máchalová

Libuše Vránková

Bydliště: Purkyňova 86, Brno-Královo Pole

Na svého spolužáka Karla Čecha vzpomíná Dušan Richter:

„Přišel mezi nás do Králova Pole v době okupace v létě 1939 a začátkem září školního roku 1939/40 jsme se sešli v oktávě C královopolského gymnázia. Chodil v khaki oděvu vojenského střihu. Byl přímý, čestný, kamarádský a veselý. Jako septimán vojenského gymnázia v Moravské Třebové (předchůdce Žižkovských škol) stál v září 1938 se zbraní v ruce na obranu republiky. Vedle studia prodělal totiž i vojenský výcvik. Po ústupu a evakuaci z Moravské Třebové, k nimž došlo po Mnichovu, přešli posluchači do Hranic na Moravě. Po 15. březnu 1939 – po okupaci zbytku ČSR – hitlerovci totiž činnost vojenského gymnázia zakázali.

Karel mezi nás doslova „zapadl“. Poslední rok našeho studia byl zvláštní. Studia a příprav k maturitě bylo dosti, ale daleko více nás zajímaly současné události. Prvního září začala válka. Útlak a útlak se neustále zvětšovaly, proběhla první hromadná zatýkání. Dne 17. listopadu byl proveden největší hromadný úder proti českým vysokým školám. Bylo uvězněno také několik bývalých žáků našeho gymnázia, ba dokonce i kamarádi jen o jeden rok starší než my. Byli to posluchači prvního ročníku vysokých škol. Zavíraly se české školy a omezoval se příjem žáků na české střední školy.

Po maturitě, koncem června 1940, jsme se rozešli do života, což tehdy pro většinu znamenalo přejít k manuální práci. Karel Čech prošel několika místy, až nakonec zakotvil u dráhy. Pracoval v Brně a v Sokolnicích u Brna a dostal se do dopravního kurzu. Tehdy již roznášel letáky, pomáhal při sabotážích v dopravě a dělal spojku. V září 1943 složil dopravní zkoušky, ale současně byl s mnoha kamarády totálně nasazen do Německa, na železniční stanici Springe u Hameln, kraj Hannover. Zde jeho protifašistické úsilí vyvrcholilo.

O jeho odbojové činnosti jsme se dozvídali postupně: něco řekl on sám, něco vyšlo najevo po skončení války v květnu 1945, nejvíce informací jsme však získali z dopisu ze SSSR, který se nám dostal do rukou až začátkem roku 1976. Právě to, že žil v nepřátelském prostředí, nutilo Karla jednat. Podařilo se mu navázat styk se sovětskými válečnými zajatci z nedalekého zajeckého tábora. Tak se začala vyvíjet jeho vyhraněná protihitlerovská činnost. Od sdělování informací – které sovětské zajatce posilovaly – přešel k materiální pomoci, tj. k zásobování

potravinami, léky a jinými potřebami. Když zjistil, že část zajatců má být v poslední fázi války likvidována, začal Karel připravovat jejich útěk, úkryt i zbraně. Získal spolupracovníky, hlavně ruská děvčata z pracovních táborů, našli vhodné úkryty v lesích, domluvili případná spojení. Karel pak zajistil potraviny a vše potřebné pro obranu. Uplatnil svoji znalost poměrů, němčiny a pomohla mu nakonec i jeho železničářská uniforma, i když česká.

Jistě si byl vědom nebezpečí i rizika. Zřejmě proto přijel na Vánoce 1944 na mimořádnou krátkou dovolenou domů, aby se mohl setkat s nejbližšími. Něco naznačil i nám. Odmítl také úkryt, který mu nabízel a kde mohl vyčkat konce války. Věděl, že se musí vrátit ke svým sovětským kamarádům a že s nimi musí bojovat až do konce. Dne 5. ledna 1945 odjíždí zpět do Hameln.

Koncem května jsme se dozvěděli, že v noci ze 7. na 8. dubna 1945 projely u Springe čelní jednotky americké armády. Sovětským zajatcům se již 29. března 1945 podařilo utéci do připravených úkrytů a ujít tak likvidaci. Karel s nimi každodenně udržoval osobně spojení, informoval je a dodával jim zásoby. A právě v noci ze 7. na 8. dubna 1945 při návratu od partyzánů byl v lese střelen německým záškodníkem do zad a byl těžce zraněn. Stačil ještě napsat krví do zápisníku „střelil mě Němec“. Potom omdlel. Byl nalezen až později, když ztráta krve byla příliš velká. Přes ošetření, kterého se mu dostalo v americké vojenské nemocnici, zemřel 9. dubna 1945 asi odpoledne.

O tom se dozvěděli jeho sovětské přátelé až později. Vystoupili totiž aktivně se zbraněmi v ruce, narušili obranu hitlerovců a urychlili vítězství. Pak se teprve dozvěděli smutnou zprávu. Přišli však všichni k hrobu kamaráda a spolubojovníka Karla Čecha na hřbitov ve Springe a po vojensku – čestnou salvou – se s ním rozloučili a poděkovali mu.

Potom uplynulo 30 let a zdálo se, že na Karla vzpomíná kromě rodiny už jen zmenšující se počet kamarádů – spolužáků. Zůstala po něm pamětní deska v našem gymnáziu a na nádraží v Sokolnicích.

Začátkem roku 1976 však přišel Karlově sestře dopis ze SSSR. Ozval se Ilja Jefimovič Ryžkov z Krivého Rogu na Ukrajině, jeden z těch, které Karel pomáhal zachránit. Vše se oživilo a mnohé dokreslilo.

Ryžkov celou tu dobu pátral po Karlových rodičích a sourozencích. Měl jeho fotografii a věděl, že je z Brna-Králova Pole. Nakonec se obrátil na redakci vojenského časopisu „Krasnaja zvezda“. Ta předala jeho dopis našemu velvyslanectví v Moskvě a odtud byl dopis doručen.

Ilja Ryžkov popisuje, jak nejdříve s nedůvěrou pozorovali mladíka, který je (bezprávně, hladové a trýzněné) přátelsky zdravil a povzbuzoval. Mátl je i jeho uniforma, i když poznali, že není německá. Po „oťukání“ doslova pookřáli, když je Karel informoval o vojenské situaci, která začala vypadat nadějně. Styky se prohlubovaly a Karel je začal zásobovat potravinami, léky apod. Tak se upevňovalo a sílilo přátelství, které nakonec vedlo k jejich útěku a boji proti společnému nepříteli.“

Alois Hradský

Staniční zřízenec

Zahynul při náletu hloubkových letců 11. 10. 1944.

Další informace viz Jaroslav Servis, pamětní deska v Brně na hlavním nádraží – zahynuli ve službě.

Pamětní deska ve stanici Morkovice

Alois Zavadil

Narozen: 20. 6. 1903 v Tištině

Přednosta stanice Morkovice

Zatčen: 27. 2. 1945 ve stanici

Vězněn: Litenčice, Kounicovy koleje, Krajský trestní soud na Cejlu

Zemřel: 12. 3. 1945 popraven na Cejlu

Na vyvrcholení odbojové činnosti Aloise Zavadila, přednosty stanice Morkovice, vzpomíná jeho podřízený z období protektorátu, Josef Vykoupil:

„Válka se chýlila k závěru, německá vojenská mašinerie byla zasahována porážkami na frontě i v týlu sílícím partyzánským hnutím porobených zemí. Tak tomu bylo i v chříbských lesích na jihu Moravy, kde aktivně operovala partyzánská skupina Olga. Německé velení zastavilo 6. ledna 1945 provoz na lokální trati Nezamyslice–Morkovice, kterou používala německá vojenská doprava k odstavení vagonů s vojenským materiálem. Úkryt v lesích se zdál být bezpečný. 25. února 1945 bylo na morkovickém nádraží již na 300 odstavených vagonů, z toho asi 30 cisteren s lihem, olejem a benzínem, tolik potřebným do motorů německých tanků Tygr a nákladních

automobilů. Partyzáni z „Olgy“ se na schůzce ve Strabenicích dohodli, že večer 26. února 1945 bude obsah těchto cisteren zničen.

Přesně v 19:45 hodin obsadili partyzáni nádražní budovu, kde konal službu přednosta stanice Alois Zavadil. S jeho pomocí začali otevírat vypouštěcí kohouty cisternových vagonů. Přes dvě hodiny vytékaly pohonné hmoty z cisteren. Partyzáni přerušili v dopravní kanceláři telefonní a telegrafní vedení a ustoupili do polí. Spolu s nimi odešel i staniční zřízenec Procházka, který měl tu noc rovněž službu a akce se aktivně účastnil. Partyzáni chtěli přednostu Aloise Zavadila spoutat, aby měl před německými úřady alibi, že sabotáž nemohl dříve hlásit. Alois Zavadil toto odmítl, že se před Němci dokáže obhájit sám. Ještě v noci Zavadil spolu s Procházkou opravili přerušené telefonní vedení, ale hlášení podal přednosta až v 8:00 hodin ráno. Před příjezdem gestapa Procházka nepozorovaně zmizel. Přednosta stanice byl podroben výslechu a zároveň byl zjišťován rozsah sabotáže. Škoda představovala znehodnocení 512 600 litrů pohonných hmot, olejů apod. Přednosta Zavadil byl zatčen a předán Jägdkomandu v Litenčicích. Tam byl vyšetřován do 5. března 1945 a potom byl předán gestapu v Brně. Byl obviněn, že sabotáž ohlásil pozdě a že se nesnažil zabránit úplnému vytečení obsahu cisteren.

Gestapo vyslýchalo i ostatní obyvatele Morkovic a hlavně zaměstnance nádraží. Většina měla strach, zda Zavadil nebude vypovídat a nedojde k zatýkání. Alois Zavadil však hrdinsky odolával bestiálním výslechům gestapa. Dne 10. března 1945 byl spolu s Květoslavem Kolaříkem z Morkovic odsouzen pro zločin sabotáže k trestu smrti. Rozsudek byl vykonán 12. března 1945.“

Dne 26. května 1945 napsaly Lidové noviny:

„[...] Ještě v posledních dnech své vlády v Brně provedli gestapáci na Cejlu dvě sprosté vraždy. Na půdě věznice, což je v dějinách tohoto soudu případ křiklavě ojedinělý, byl oběšen čtyřmi gestapáckými katy přednosta stanice z Morkovic u Kroměříže a jeden morkovický občan. Oběma byla kladena za vinu účast na vypuštění benzínu z cisteren na nádraží v Morkovicích. Podle věrohodných svědků se choval přednosta stanice před popravou velmi statečně. Doslovně pravil: ‚Uvidíte, co se s vámi stane, až přijedou Stalin a Beneš!‘ [...]“

Snímek pořízený ráno po partyzánské akci:

Pamětní deska umístěná na nástupišti v ŽSt. Kroměříž

Co víme o jménech z pamětní desky umístěné na nástupišti v ŽSt. Kroměříž?

Karel Dohnal

Narozen 12. 1. 1902

Zaměstnán u železnice od svých 16 let jako průvodčí vlaků, a to v Praze, Hanušovicích, po záboru pohraničí znovu v Praze a pak v Kroměříži

Karel Dohnal byl 21. října 1940 zatčen gestapem v Kroměříži pro ilegální činnost a sabotáže na železnici. Byl vězněn v Kounicových kolejích v Brně a odtud byl v únoru 1941 transportován do koncentračního tábora v Osvětimi, kde 6. dubna 1941 zahynul.

Jan Gregor

Narozen 26. 5. 1982

Zaměstnanec ŽSt. Kroměříž

Na udání byl Jan Gregor zatčen 26. srpna 1943 gestapem pro sabotáže na železnici a byl vězněn ve Štýrském Hradci, kde 12. března 1944 zemřel ve vězeňské nemocnici.

Theodor Bohdan Sahánek

Narozen 9. 11. 1881

Strojvedoucí ČSD

Po okupaci se Theodor Bohdan Sahánek zapojil do sokolského odboje a 1. 12. 1941 byl zatčen pro spoluúčast na přechovávání parašutistů vyslaných ze SSSR, kteří seskočili v Dřínově v září 1941, a pro ilegální spolupráci s manželkou armádního generála L. Svobody. Po věznění v Přerově, Ostravě a Brně byl převezen do koncentračního tábora Mauthausen, kde byl 7. května 1942 popraven.

Ladislav Zlatuška

Narozen 22. 9. 1922

Zaměstnán v ŽSt. Kroměříž

V květnových dnech se Ladislav Zlatuška zapojil do strážního oddílu nadporučíka Pavla, který střežil úsek mezi elektrárnou Strží a miňůvským mostem. Při výkonu strážní služby, při střetu s německými vojáky, padl 7. května 1945.

Pamětní deska na budově ŽSt. Hulín

Jaroslav Kuchař

Narozen: 21. 7. 1892

Úředník ČSD, výpravčí

Zatčen: 21. 7. 1942 v den 50. narozenin pro sabotáž a letákovou akci

Vězněn: Vratislav

Zemřel: 20. 5. 1943 sťat ve Vratislavi

Bytem v Hulíně, ženatý, otec dvou dětí

Josef Kuneš

Výpravčí vlaků ČSD

Zatčen: 25. 6. 1942 pro sabotáž a letákovou akci

Vězněn: Vratislav

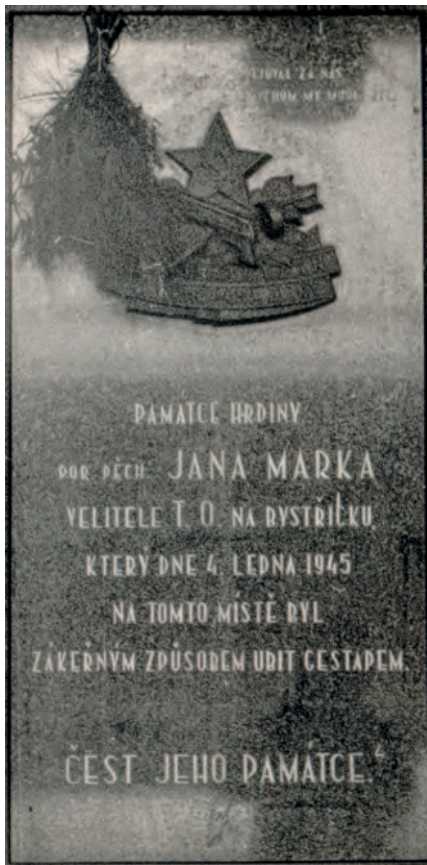
Zemřel: stát ve Vratislavi v roce 1942

Bytem Hulín č. p. 412, ženatý, otec dvou dětí

Josef Mlčák

Údajně padl při osvobození města Hulína.

Pamětní deska v ŽSt. Bystřice pod Hostýnem

Jan Marek

Narozen: 20. 1. 1913

Vozový disponent Impregny (dnes Jihomoravské dřevařské závody)

Zemřel: 4. 1. 1945 na následky postřelení při zatýkání

Jan Marek jako záložní poručík pěchoty formoval na Bystřicku významnou odbojovou organizaci – TVCO – Tajnou vojenskou a civilní organizaci. Členy této skupiny byli většinou bývalí důstojníci a poddůstojníci zdejšího kraje. Za pomoci dokonale organizovaných a pro zpravodajskou službu vycvičených spojek získávala organizace velmi cenné vojenské, politické a hospodářské zprávy. Koncem roku 1943 se spojila skupina

se skupinou TVCO na Holešovsku, kterou vedl poručík Jan Rolek. V té době měla Markova skupina spojení se zahraničím pomocí vysílací stanice výsadku „Clay“. Byli to příslušníci československé armády z Anglie – Antonín (Antoš) Bartoš, Čestmír Šikola a Jiří Štekmann. Vysazení byli společně s výsadkem „Carbon“ letadlem typu Halifax. Tím, že se s nimi spojila Markova a Rolkova skupina, získal Londýn dva dokonale organizované podhorské okresy z lidí zapracovaných do zpravodajské služby. Kromě zpravodajské činnosti připravovala TVCO rozsáhlé povstání v prostoru hornaté části východní Moravy. Organizace rozšiřovala svou síť do Hranic, Holešova, Hodonína, Kroměříže, Přerova, Vsetína. Očekávaný výsadek zbraní z Londýna však nepřišel, protože kolem výsadku „Clay“ začalo zatýkání a Bartoš, aby zachránil vysílačku, uchýlil se neznámo kam na jižní Moravu.

Jednou z forem činnosti okresů TVCO Bystřice (Jan Marek), Holešov (Jan Rolek) a Přerov (velitel Bohuslav Šmída) bylo pátrání po uprchlých zajatcích z německých transportů, které byly převáženy na trati Ostrava–Přerov–Praha a dále do Německa. Železničářům se dařilo propašovat vězňům jídlo, cigarety i rusky psanou výzvu k útěku s připojenou mapkou a vyznačenou trasou. Tak se stalo, že zajatci utíkali přes bystrický okres od trati k Dobřčicím, Beňovu, přes Karlovice, Kostelecký les a k Prusinovicím, kde nacházeli úkryt u spolupracovníků TVCO. Uprchlíci odcházeli po zotavení přes Hostýnské hory do Beskyd a na Slovensko, kde se mnozí z nich účastnili Slovenského národního povstání.

Po potlačení SNP se jediná partyzánská jednotka probíla na Moravu 10. září 1944 u Podřábého, pod vedením Slováka, poručíka Janka Ušiaka. Přijala jméno První československá partyzánská brigáda Jana Žižky. Koncem prosince 1944 navázal Jan Marek spojení s touto brigádou. Byly rozpracovány podrobné pokyny pro další činnost partyzánského hnutí na Bystřicku. V posledních dvou měsících roku 1944 se však do partyzánského oddílu vloudili dva konfidenti a zásah gestapa na sebe nenechal dlouho čekat. Důsledky byly tragické. Mnoho bystrických občanů bylo pozatýkáno, uvězněno a mučeno. Dne 4. ledna 1945 si gestapo přišlo i pro Jana Marka. Podle očitého svědka Karla Jakubce, tehdy zácvikanta v dopravní kanceláři v Bystřici pod Hostýnem, došlo k zatčení takto:

„Před polednem 4. ledna 1945 zastavilo před nádražím gestapácké auto. Čtyři gestapáci vystoupili. V autě zůstal řidič pro případ, že by bylo nutné použít kulomety, které byly na autě zabudovány. Jeden gestapák se strojní puškou zaujal postavení u východu, další tři vtrhli k nám do dopravní kanceláře. Výpravčího Svobody se ptali, jestli na nádraží neviděl Jana Marka, vozového disponenta Impregny. V dopravní kanceláři nikdo nic nevěděl, proto musel výpravčí telefonicky zjistit, zda je Jan Marek přítomen ve vozové kanceláři. Byl tam, tudíž gestapáci odešli ihned do vozové kanceláře, aby tam Marka zajistili a odvezli. Sřetli se s ním hned ve dveřích. Chtěl utéci, avšak gestapáci se na něj vrhli a na nástupišti nastala velká bitka. Cestující, kteří byli na nástupišti, se schovali do čekárny. Marek neustále držel dva gestapáky v šachu tím, že jednoho držel za vlasy a druhého po své levé straně. Osudným se stal pro poručíka jeho kožich. Ten se mu při osobním souboji s nacisty budto rozepnul,

anebo se utrhly knoflíky. Tím se stal Marek méně obratným. Toho využili gestapáci a povalili Marka na zem. Při pádu se Jan Marek gestapákům ještě jednou vysmekl a začal utíkat po nástupišti. Gestapáci začali střílet. Jinak velmi rychlý a obratný, ale v objemném kožichu neunikl střelám, které ho zasáhly pravděpodobně do nohou. Podruhé upadl a už se nezvedl. Gestapáci do něj začali kopat se vši zuřivostí, až ztratil vědomí. Jeden gestapák šel k výpravčímu a ptal se na lékaře. Výpravčí mi nařídil, abych gestapo zavedl k Dr. Starému. Když jsme dojeli před ordinaci, zjistili, že Jan Marek je velmi těžce raněn. Vystoupil jsem z auta a oni jeli do nemocnice, protože gestapo potřebovalo Jana Marka živého. Těžce raněný poručík při převozu do nemocnice svému zranění podlehl.“

Po osvobození, v roce 1945, byla na bystřickém nádraží poručíku Markovi, veliteli Tajné vojenské a civilní organizace na Bystřicku, odhalena pamětní deska.

Pamětní deska v ŽSt. Holešov

Josef Večerka

O Josefu Večerkovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Pamětní deska v ŽSt. Moravský Písek

Matouš Ševčík

Narozen: 1896 v Domaníně

Strážník na trati v Moravském Písku

Zatčen: 1943 za rozšiřování nepříznivých letáků o Německu

Vězněn: v Brně

Zemřel: popraven v roce 1944, pochován v Brně

Josef Svárovský

Narozen: 2. 4. 1903 v Napajedlích

Zaměstnanec ČSD v Napajedlích, v Jihlavě a Moravském Písku
 jako popelář

Zatčen: 1943 jako člen KSČ a odbojový pracovník

Zemřel: popraven 27. 4. 1943 ve Vratislavi

Bydlel v Napajedlích, svobodný, jeho otec byl dělník, padl v 1.
 světové válce

František Kožela

Narozen: 1896 v Moravském Písku

Zatčen: 1943 za rozšiřování letáků

Zemřel: 23. 9. 1944 na pochodu smrti, pohřben v Plavně

Pamětní deska v ŽSt. Bzenec

Jan Kubík

Narozen: 21. 7. 1883 v Lanžhotě

Do svých 48 let pracoval u ČSD jako úpravčí trati. Po deseti letech nastoupil v r. 1939 znovu k ČSD jako průvodčí nákladních vlaků.

Apolena Kubíková

Narozena: 29. 1. 1890 v Žeravicích

Zatčení: 4. 4. 1943 za podávání zpráv o železničních transportech učitelů Žižlavskému a za ukrývání Ing. Nečase, ministra a poslance, odbojového pracovníka

Věznění: gestapo Uherské Hradiště, Brno – Cejl, Praha-Pankrác.

Zemřeli: Apolena Kubíková – 8. 9. 1943 v 17.00 h na následky krutého zacházení při výsleších

Jan Kubík – 14. 10. 1943 v 16:55 h jako 239. odsouzený gilotinou

In memoriam: oba manželé vyznamenáni 23. 5. 1946 čs. válečným křížem 1939

Vzpomíná Josef Kubík, nástrojař Letu Kunovice, syn manželů Kubíkových:

„Rodiče byli obyčejní lidé. Otec pracoval do svých 48 let, kdy získal definitivum jako úpravič trati. Byl již 10 let v penzi, když za ním přišli v roce 1939, aby nastoupil znovu k dráze. Začal jezdit jako průvodčí nákladních vlaků. V uhlí, pod vozy a jak to šlo, převáželi lidi na Slovensko. Když bylo nutné někoho ukrýt, nikdy neodmítl. Kolika lidem pomohl, se už dnes nikdo nedozví, protože toto tajemství si odnesl s sebou. Maminka byla obyčejná vesnická žena, která měla plno starostí s domácností, hospodářstvím, dětmi, a přece musela zemřít, protože ji někdo udal. Protože dokázala v době pro národ tak těžké pomáhat všem, kteří to potřebovali, i když musela tak jako otec vědět, že za to nic nedostane, ale nakonec bude muset dát to nejdražší, co má – život. A to je hrdinství.

Já právě v té době pracoval jako nástrojař v Letu Kunovice, ale protože Němci potřebovali odborníky, byl jsem na půl roku nasazen ve Stuttgartu, kde jsem se od spolužáka Jožky Jandáska dozvěděl o zatčení svých rodičů. Požádal jsem majitele podniku o uvolnění a byl jsem velmi překvapen, když mě pak osobně zavezl na nádraží. Nebyli všichni Němci stejní.

Po příjezdu do Prahy jsem v srpnu 1943, bylo to tuším desátého, mluvil s otcem i matkou. Do věznice jsem se dostal přes vrchního dozorce Auswalda. S rodiči, i přestože věděli, že jdou na smrt, jsem mluvil o všem možném, jen ne o smrti. Museli toho prožít mnoho těžkého, protože než jsem odjel do Německa, měli oba černé vlasy, když jsem je viděl naposledy, byli úplně šediví. Znovu jsem je měl navštívit v září, ale pak už maminka zemřela a já zařizoval pohřeb a převoz do Žeravic. Potom přišel říjen. Popravili otce, ale jeho tělo jsme nedostali. Je pochován v Praze, ve společném hrobě.

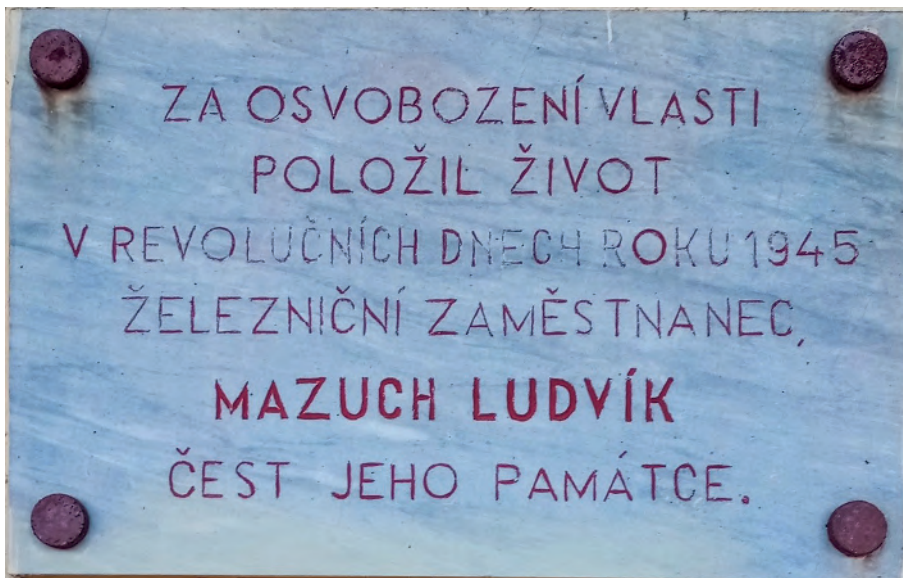
Já v té době ztratil chuť do života, nechtěl jsem už zpátky do práce. Až do konce listopadu jsem žil a bydlel všelijak, protože veškerý náš majetek zkonfiskovali. Pak jsem se rozjel do Prahy, kde jsem začal pracovat v Avii spolu s bratrem na leteckých motorech.

To, že na jaře 28. března 1942 seskočila u Gbel parašutistická skupina ZINC ve složení npor. Pechal, rtm. Mikšík a svob. Gerik, jsem se dozvěděl až po válce, víceméně z knih. Tato skupina

měla za úkol podávat zprávy o Němcích, pohybu vojsk, posádkách a válečném průmyslu a po zakopání padáků a vysílačky se začala přesunovat směrem na Hodonín, kde také překročila hranice Slovenského štátu a protektorátu. U Sudoměřic došlo k prvnímu střetu s Němci. Po přechodu hranic se skupina rozdělila a právě velitel Pechal byl zatčen německou pohraniční hlídkou. Když ho vedli po hrázi potoka, podařilo se mu hlídku zneškodnit. Pak už se dostal až do Osvětiman, kde se ukrýval u Žižlavských. Když i zde mu začala hořet půda pod nohama, měnil byty a tak se mu po Janouškových stala domovem i chalupa Kubíků. Byl u nás asi 14 dní, pak odešel do Prahy, nakonec ho po dlouhém pronásledování gestapo dopadlo a ubilo. Rotmistra Mikšíka zastřelili u Křivoklátku v noci z 30. dubna na 1. května 1942 a Gerik se stal konfidentem gestapa. Takže výsadek ZINC svůj úkol nesplnil. Přesto však kvůli němu zemřelo celkem 36 lidí. Jen v Žeravicích padlo do rukou katů sedm lidí – manželé Janouškovi, Kubíkovi a tři sestry Kernerovy.

Když jsem mluvil naposledy s otcem, řekl, že by svůj život prožil zase tak jako ten, který mu pomalu končí.“

Pamětní deska v ŽSt. Rohatec

Ludvík Mazuch

Narozen: 4. 6. 1920 v Týnci

Výpravčí ve stanici Rohatec

Zatčen: 9. 4. 1945 doma

Zemřel: 9. 4. 1945 v Týnci

Příběh o smrti Ludvíka Mazucha sepsal jeho spolužák z gymnázia, kronikář obce Týnec.

Ludvík Mazuch pocházel z rodiny železničnického zřízence, vystudoval reálné gymnázium v Hodoníně a po maturitě v roce 1940 nastoupil u státních drah nejprve jako elév, později se stal výpravčím ve stanici Rohatec.

Když se počátkem dubna 1945 fronta přiblížila k moravským hranicím, byl i Týnec obsazen německými vojáky, kteří si ve svahu pod silnicí vybudovali opevnění a ostřelovali odtud sovětské pozice v lese u řeky Moravy. Lidé se přestěhovali do sklepů, těšili se na brzké osvobození a byli zvědaví, jak vlastně boje v blízkosti obce probíhají. Také výpravčí Ludvík Mazuch chtěl vidět, co se děje v okolí obce. To se mu však stalo osudným. Na stromě, kam z těchto důvodů vylezl, jej spatřil jeden z německých vojáků a považoval jej za nepřátelského zvěda. Nechal si ukázat, kde Mazuch bydlí, a vojáci, kteří nic nedali na Ludvíkovy námitky, jej odvěkli do nedaleké hospody „U Zugárků“, kde jej vyslýchali, nelidsky mučili a nakonec

zavraždili. Nenamáhali se ani se zakopáním mrtvého těla, ale zmučené je jen zahrabali do hnojiště na dvoře hospody. To se stalo 9. dubna 1945 a Ludvíkovi nebylo ještě ani 25 let. Teprve když byl Týnec 13. dubna 1945 osvobozen, mohli nešťastní rodiče svého syna pochovat na hřbitově v Týnci.

Jeho bestiální smrt otřásla všemi týneckými občany a krutě zasáhla především rodiče. Ludvík byl jejich jediným dítětem, nadějí a smyslem života. Matka se z této tragédie nevzpamatovala a brzy zemřela. Ani otec se do konce života se ztrátou syna nevyrovnal.

Oldřich Anschlag

Narozen: 7. 9. 1920

Výpravčí v ŽSt. Vranovice

Zatčen: 15. 10. 1944 gestapem doma po návratu z noční služby

Zemřel: 15. 4. 1945 uhořel ve vězeňské nemocnici

Oldřich Anschlag se narodil v Uherčicích jako nejmladší z pěti sourozenců. Po ukončení základní školy začal studovat reálné gymnázium v Hustopečích u Brna. Po okleštění Československa, kdy byly zabráný i Hustopeče, dokončil studium v Židlochovicích, maturitou v červnu 1940.

Během studia se stává členem a později i náčelníkem Sokola. Jeho nejlepším přítelem v této době, který s ním i maturoval, byl Stanislav Beran z Uherčic, jenž bydlel v čísle 23.

Po zdárně ukončeném studiu nastoupil do zaměstnání u ČSD jako dělník pro opravu mechanismů v Horních Heršpicích (nynější MTH). Během této doby si udělal kurz pro výpravčí a nastoupil k zácviku do ŽSt. Vranovice. Zůstal ve spojení se svými spolužáky Vítězslavem a Josefem Čermákovými. Stanislav Beran byl v roce 1940 odsunut na nucené práce do Reichu.

Vítězslav Čermák byl zaměstnán ve Zbrojovce Brno, kde se seznámil s technikem Látalem. Tito čtyři, Vítězslav Čermák, Josef Čermák, Oldřich Anschlag a Látal, vytvořili odbojovou skupinu, která si vytyčila za cíl vynášet ze Zbrojovky munici, zbraně a součástky a ukrývat je. Vítězslav Čermák s Látalem munici a zbraně vynášeli, předávali je Josefu Čermákovi, který byl hajný, a spolu s Oldřichem Anschlagem je ukrývali v nedalekém lese zvaném „Kolbí“. Je pravděpodobné, že měli spojení s jinými odbojovými skupinami, pro které tyto zbraně zajišťovali.

Na jejich skupinu se napojil konfident z Brna, který si s nimi smluvil schůzku v lese mezi Uherčicemi a Vranovicemi, kde jim údajně ukázal dopis, kterým se měl prokázat, že je

členem jisté ilegální skupiny. Bezprostředně po této schůzce, 15. října 1944, následovalo zatčení celé skupiny.

Oldřich Anschlag byl zatčen gestapem ve svém rodném domě při návratu z noční služby a byl převezen do policejní věznice v Brně na Kounicových kolejích, kde byl vězněn a vyslýchán. Z Brna byl převezen do koncentračního tábora Flossenbürg nedaleko Františkových lázní, na nynějším německém území, kde byl v období od 14. ledna 1945 (jeho poslední dopis domů) do 10. února 1945 (vrácen dopis od rodičů). Zde byl opět vyslýchán, mučen a spolu s ostatními vězni těžce pracoval v místním kamenolomu. Oldřich Anschlag byl oproti ostatním vězňům Němci obzvláště surově týrán i kvůli svému německému jménu – v překladu „Nahlas“. Výslechy, mučením a těžkou prací Oldřich natolik zeslábl, že musel být dán do vězeňské nemocnice, kde na něm údajně prováděli pokusy s tuberkulózou.

Před příchodem Američanů byli ti z vězňů, kteří mohli ještě chodit, vyhnáni na tzv. pochod smrti. Ti, kteří chodit nemohli, byli na místě zastřeleni. Vězeňská nemocnice byla Němci zapálena. Nemocní vězni zde zaživa uhořeli. S nimi i Oldřich Anschlag, který už byl natolik zesláblý, že nemohl chodit. (Toto svědectví poskytl místním obyvatelům Uherčic Oldřichův spoluvězeň ze Slovácka po svém návratu z koncentračního tábora – jeho jméno a bydliště se nepodařilo zjistit.)

Oldřich Anschlag zemřel 15. dubna 1945, den před osvobozením Uherčic Sovětskou armádou.

Josef a Vítězslav Čermákovi zemřeli na pochodu smrti, pravděpodobně kolem 10. dubna 1945.

Při osvobozování Uherčic byl použit i kulomet, který Oldřich Anschlag se svými přáteli vynesl ze Zbrojovky a ukryl.

Po osvobození byla umučeným hrdinům v Uherčicích odkryta pamětní deska na náměstí, v ŽSt. Vranovice a na rodném domě Oldřicha Anschlaga.

Tento příběh byl zpracován na základě vzpomínek Oldřichovy sestry Julie Švarcové, manželů Čížkových a jeho přítele Stanislava Berana.

Vilém Faron

Narozen: 31. 8. 1898

Staniční skladník ŽSt. Vranovice

Zemřel: 12. 10. 1944

Manželka: Marie, 26. 6. 1900 – 12. 3. 1979

Děti: Vilém, 11. 4. 1924 – 1. 6. 1943

Marie, *16. 11. 1925

Josef, *25. 9. 1927

Stanislav, *4. 11. 1928

Růžena, *7. 10. 1931

Ludmila, *5. 10. 1935

Vilém Faron se narodil 31. srpna 1898 a od 30. ledna 1924, kdy se oženil, žil se svou manželkou Marií ve Vranovicích. To už působil jeden rok, od 25. ledna, u ČSD jako staniční dělník v ŽSt. Vranovice. Postupně se jim narodili syn Vilém, dcera Marie, synové Josef a Stanislav, dcery Růžena a Ludmila. V lednu 1943 měl nejstarší syn úraz v První brněnské strojárně, kde se vyučil strojním zámečnickem, při kterém přišel o pravou nohu. Po půl roce v nemocnici zemřel.

Uživit osm lidí za protektorátu nebylo snadné. Největší katastrofou pro rodinu však byl nálet 11. října 1944. Střepina našla Viléma Farona pod vagónem, kterým právě expedovali z Němcic. Toho dne zahynul také manipulant Pezlar a pacholek u krav. Rodina tak přišla o živitele i nejstaršího vyučeného syna, který by býval mohl pomoci mladším sourozencům.

Takových rodin uprostřed hrůz druhé světové války však bylo mnoho.

František Pezlar

Narozen: 10. 6. 1903

Dělník, úpravčí trati, manipulant v ŽSt. Vranovice

Zemřel: 11. 10. 1944

Manželka: Marie, 8. 8. 1907 – 3. 3. 1977

Děti: Zdeněk, *14. 5. 1940

Olga, *15. 5. 1933

František Pezlar se narodil 10. června 1903 ve Vranovicích, kde se také oženil a nastoupil zde k ČSD, kde začal jako úpravčí trati.

Při leteckém náletu na železniční stanici Vranovice 11. října 1944 přecházel koleje lokálky do Pohořelic a schoval se do vagónu. Protože letadlo stále kroužilo nad nádražím, zdál se

mu tento úkryt nejistý. Když chtěl z vagónu vystoupit, dostal zásah. Utrpěl průstřel břicha, kterému téhož dne podlehl.

Na tomto místě uvádím výňatek z knihy „Pod palbou hloubkařů“ autora PhDr. Filipa Vojtáška, strana č. 842, vydané nakladatelstvím Academia (Praha 2020) s podporou Akademie věd České republiky:

Vranovice

11. října 1944, asi ve 14.30: Seřadovací lokomotivu č. 313.013 a několik nákladních vagonů prostřílelo čtyři, nebo pět letounů na nádraží ve Vranovicích. Hodinu poté starosta obce Dvořáček oznámil okresnímu úřadu Brno-venkov, že následkem útoku zemřel jeden člověk a pět dalších bylo těžce zraněno, ale tato statistika se záhy ukázala jako nesprávná. Zahynuli totiž Karel Janíček (* 1901), adjunkt ze školního statku dnešní Mendelovy univerzity v sousedních Žabčicích, a železničář **František Pezlar** (* 10. 6. 1903). Jeho kolega **Vilém Faron** (*1889) podlehl zranění v nemocnici v Brně následujícího dne. Jindřich Přichystal z Velkých Němčic byl zraněn těžce a Jan Rozek z Velkých Němčic a Eduard Hanuška z Vranovic lehce.

Václav Foukal

Narozen: 21. 9. 1904

Pomocný zaměstnanec TSS Břeclav

Zatčen: 1. 5. 1945

Zemřel: 8. 5. 1945

Manželka: Marie

Dcera: Vladimíra

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Leo Stránský

Narozen: 13. 10. 1892 ve Vídni

Návěstní zámečník ČSD ŽSt. Břeclav, po Mnichovu v ŽSt. Kyjov.

Zatčen: leden 1943

Vězněn: koncentrační tábory Gusen, Osvětim

Zemřel: 27. ledna 1945 byl umučen v Osvětimi

Informace o Leo Stránském jsme získali od jeho syna, který potom pracoval na MNV v Břeclavi.

Leo Stránský se narodil 13. října 1892 ve Vídni. Vyrůstal v železničářské rodině. Po vyučení zámečníkem pracoval u ČSD v železniční stanici Břeclav jako návěstní zámečník.

Po obsazení Břeclavi byl přeložen do železniční stanice Kyjov. Za dobrou práci byl několikrát velmi kladně hodnocen. V mládí byl aktivně zapojen v TJ Sokol jako nářadovec a stal se také pomocníkem veslařského oddílu v Břeclavi.

V lednu 1943 byl pro svou židovskou národnost odvezen do koncentračního tábora Gusen a později do Osvětimi, kde byl 27. ledna 1945 umučen.

Výňatek ze Zpravodaje města Břeclavi „Radnice“ č. 5/2021, strana 14:

Jan Šulák a Josef Levák: Další z hrdinů železnice

Našli se další hrdinové železnice. Život jednoho z nich a události, které konec dvou hrdinů doprovázely, nám krátce popsala dcera Jana Šuláka, Jana Gajdová z Lanžhota:

„Můj otec Jan Šulák (na snímku) se narodil 6. 10. 1915 v Lanžhotě, kde žil i se svojí rodinou. Jeho maminka brzo zemřela, a proto ho vychovávala stařenka. Vyučil se řezníkem, ale když se oženil s mojí matkou Marií, začal pracovat na dráze, kde měl dobrý výdělek a mohl uživit rodinu.

Já si ho nemohu pamatovat, protože jsem se narodila 26. 6. 1942 a on zahynul 1. 3. 1945. Už jako dítě jsem mu na hrob nosila kytičky. Zнала jsem otce prakticky jenom z fotografií.

Ten osudný den 1. 3. 1945 zastupoval svého kolegu a jel s ním nákladním vlakem z Břeclavi směr Znojmo. Společně s ním jel i Josef Levák, který je rovněž na seznamu hledaných hrdinů. Syn pana Leváka se přiženil do Lanžhota a vyprávěl mi o neštěstí, které se tehdy událo. Byl starší než já, tak si toho víc pamatoval. Syn pana Leváka už nežije, ale jeho vnuci ano. Pokud si z vyprávění syna pana Leváka pamatuji, tak při jízdě ve směru na Znojmo poblíž obce Březí shazovali bomby Američané. Vlak, který místem projížděl, vezl německé vojáky i zboží pro Němce. Bombardování Američanů nikdo nepřežil. Jméno mého otce je zapsáno na pamětní desce v parčíku před školou v Lanžhotě.

Vždy mi bylo líto, že jsem ho neznala, a kdykoliv jsem se dívala na válečné filmy, tak jsem byla nešťastná z bojových scén, kde bombardovali vlaky. Byl tak mladý, a musel zemřít.“

Jana Gajdová

Pamětní deska v ŽSt. Lanžhot

Cyril Bystřický

Narozen: 20. 7. 1909

Pokladník v železniční stanici Lanžhot

Zemřel: 9. 4. 1945 v Lanžhotě

Manželka: Albertina, *1975

Děti: Miluše, červenec 1932 – 1939

Jiří, *1937

Sourozenci: Josef

Marie

Pavel, *20. 6. 0904

Jan, 25. 1. 1907 – 8. 9. 1944, partyzán v Košariskách

František, 19. 1. 1914 – 7. 1. 1941, Kounicovy koleje

O osobnosti Cyrila Bystřického se dnes dozvídáme nejdříve ze zažloutlých listů jeho zkušebního protokolu ze zkoušek na staniční mistry, které složil 16. 6. 1942. V posudku z jeho záznamu v ŽSt. Čejč čteme:

- 3. Chápavost: celkově dobrá, postřeh při rychle se vyvíjejících situacích poněkud pomalý.
- 5. Důkladnost a rozmyslnost v plnění povinností: je důkladný, málo však obezřetný.
- 6. Poslušnost: naprostá, poslouchá ve všem rád a ochotně, velmi vlídný.
- 9. Ctižádostivost: nikterak nevyniká.
- 12. Zájem o práci: dobrý, sám ji však nevyhledává.
- 14. Lhostejnost: nikdy neprojevil.
- 16. Energičnost: málo energie.

Tento posudek napsal někdy v únoru 1942 železniční úředník v ŽSt. Čejč, kde byl Cyril Bystřický na záznamu. V jakém kontrastu může být takovýto pohled na člověka s jeho skutečným charakterem a povahou!

Cyril Bystřický byl ve spojení s železničním odbojem, s parašutisty i se sovětskou průzkumnou hlídkou.

Když se přibližovala k Lanžhotu fronta, sešel se Cyril Bystřický v noci 5. dubna 1945 se svým synovcem Janem Petrlou a partyzány Josefem Trčkou a Polákem Vladem Turkem, který uprchl z nucených prací v říši (Trčka i Turek v následujícím týdnu 11. dubna 1945 zahynuli několik hodin po osvobození). Společně se vydali na průzkum telefonního vedení, které Němci před pár hodinami položili v Lanžhotě. Zjistili, že jedno vedení kolem Šibenice, Luční ulice a ke kostelu vedlo od zakopaných kanonů ráže 105 mm. Druhé vedení vedlo přes Luční ulici a přes zahrady na četnickou stanici, kde bylo německé velitelství obrany. Při tomto průzkumu byli překvapeni německou hlídkou, ale zachránila je Bystřického rozvaha a také štěstí, že šramot, který způsobila kočka, odlákala pozornost slídícího světla německé hlídky.

Cyril Bystřický byl uznávaným velitelem skupiny. Již několikrát předtím se projevil jako klidný, ale i odvážný železniční odbojář. Se svým bratrem Josefem, který byl nádražním manipulantem pro firmu Čechoslovakia, a synovcem Janem Petrlou šli vyměnit popisné tabulky cisterny stojící v ŽSt. Lanžhot. V této cisterně se skrýval uprchlík z protektorátu, který se chtěl dostat na Slovensko. Tabulky upevnili na jinou, nepravou cisternu, takže cisterna s uprchlíkem byla zachráněna.

Po průzkumu německých telefonních vedení poslal Cyril Bystřický svého synovce přes frontu k Sovětům, aby jim předal zjištěné zprávy o telefonních vedeních, o podminování všech mostů a o německých pozicích. Přes Jana dostal zpět pokyny, jak dál postupovat. Sověti chtěli přerušit spojení velitelství s dělostřeleckými bateriemi.

Cyril Bystřický s dalším členem skupiny, Mirkem Kavanem, šli tyto kabely telefonního vedení přestřihat. Mirek Bystřického hlídal a jistil pistolí. Viděl, jak se Bystřický kryl střechou stodoly před výhledem z věže kostela, kde měli Němci pozorovatelnu. Potom přestříhl všechny kabely. V okamžiku, když se zvedal, zazněl odněkud od Komárova výstřel. Střela se

odrazila od stěny stodoly a Bystřický několika dlouhými skoky přeběhl přes silnici na druhou stranu do výklenku k Mirkovi. Střelec ještě několikrát bezvýsledně vystřelil. Bystřický jej při přebíhání na okamžik zahlédl a vyžádal si od Mirka pistoli, aby mohl střelbu opakovat. Protože však byli nyní oba na stejné straně ulice, nemohli jeden druhého vidět. Bystřický si od Mirka vzal paklíc a pokoušel se otevřít vrata domu, za kterým se kryli. Ten dům patřil Bystřickému bratrovi Janovi, který padl jako partyzán v Košariskách 8. září 1944 a nyní byl jeho dům prázdný. Než se mu však podařilo zámek otevřít, třeskl výstřel již z protější strany. Bystřický se otočil zády k vratům a sklouzl k zemi v bezvědomí.

Mirek odtáhl Bystřického zpět do výklenku, šátkem stáhl paži, jejíž sval mezi loktem a ramenem byl vytržen, a spěchal pro pomoc zahradami uprostřed přestřelky. Sestra Bystřického, Marie, nechala zakrváceného Mirka převléci a poslala ho k sousedům, aby nebyl u ní doma, kdyby ho hledali Němci. Švagr Bystřického s lékárníčkou a Cyrilovým bratrem Pavlem šli ošetřit Cyrila. Našli ho krvácejícího, ale při vědomí. Odnegli ho a uložili v Janově domě. Ošetřili ho a šli pro nějaký vozík, aby ho převezli. Ušli asi 300 kroků a začala kanonáda sovětských katuší. Oba museli vyhledat úkryt. Odpoledne se pokoušela navštívit Cyrila jeho sestra, ale byla nucena se vrátit s nepořízenou. Palba totiž na obou stranách pokračovala a Němci zakázali pohyb na ulici s hrozbou, že každého zastřelí. Přijely další německé tanky. Jet pro Cyrila Bystřického bylo nemožné. Ten zatím svému zranění 9. dubna 1945 podlehl.

Josef Pyskatý

Narozen: 28. 2. 1891

Provozní dozorce ŽSt. Lanžhot

Zatčen: 11. 3. 1941

Vězněn: Osvětim

Zemřel: 2. 3. 1942 v Osvětimi

Břetislav Sova

Narozen: 19. 2. 1899

Přednosta stanice ŽSt. Lanžhot

Zatčen: 26. 8. 1941

Vězněn: Kounicovy koleje, Mauthausen

Zemřel: 12. 12. 1941 v Mauthausenu

Manželka: Marie

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Jaroslav Střemcha

Narozen: 3. 7. 1901

Vrchní oficiál ČSD, ŽSt. Lanžhot

Zatčen: 11. 3. 1941

Vězněn: Osvětim

Zemřel: 20. 9. 1943 v Osvětimi

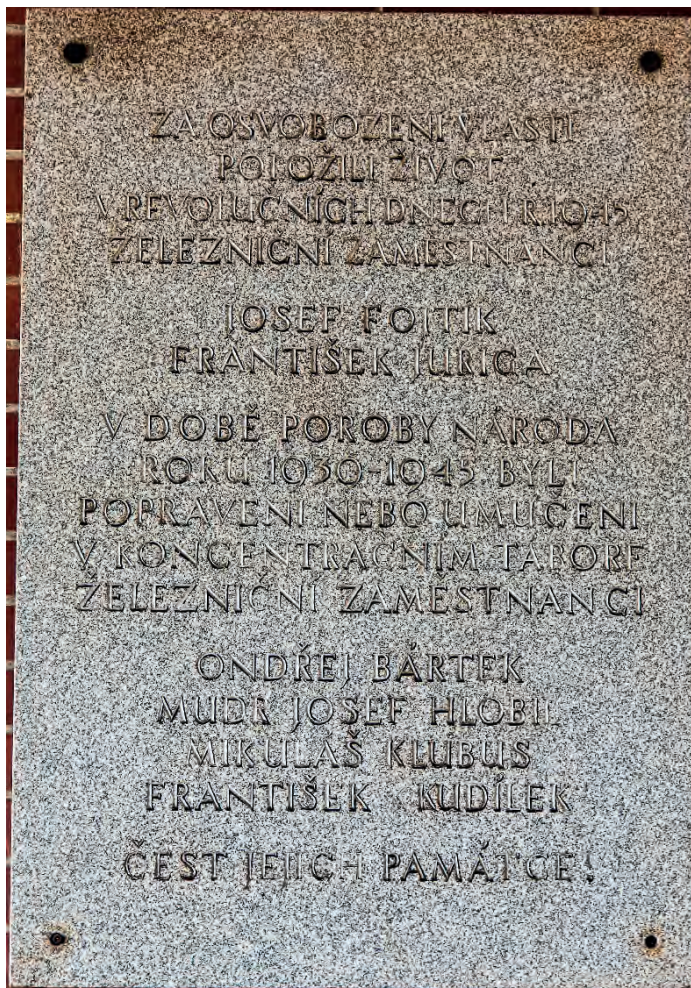
In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Až do okupace byl Lanžhot na trati Brno–Bratislava běžnou nácestnou železniční stanicí bez jakékoliv zvláštní důležitosti. Až teprve po 15. březnu 1939 rázem nabyl zvláštního významu, když se stal přechodovou stanicí mezi protektorátem a Slovenskem.

Duch národního odboje přičkl Lanžhotu úkol důležitého spojovacího článku na útekové lince z protektorátu do Bratislavy a odtud dále za hranice republiky. Někteří z lanžhotských železničářů se odhodlaně zapojili do ilegálního převádění českých lidí přes slovenskou hranici. Byli to hlavně přednosta stanice Břetislav Sova, vrchní oficiál Jaroslav Střemcha a provozní dozorce Josef Pyskatý. Jejich zásluhou prchlo z protektorátu mnoho studentů, důstojníků, vojáků a významných osob z pražského politického ústředí, i prostých občanů a bylo přepraveno mnoho velmi cenné pošty. Tato činnost nezůstala gestapu zcela utajena. Lanžhotští železničáři byli sice opatrní a pracovali obezřetně, ale neznali všechny metody a úskoky gestapa. Jednoho dne byl Josef Pyskatý požádán o pomoc při přechodu přes hranice. Člověk, který se na něho obrátil, budil dojem, že nutně potřebuje pomoci. A to rozhodlo. Pyskatý jeho prosbám a nářkům přes jakousi vnitřní nedůvěru nakonec přeci jenom podlehl a odkázal tohoto zdánlivého nešťastníka na Jaroslava Střemchu. Tím byl osud lanžhotských odbojářů zpečetěn. Z prosebníka se vyklubal agent gestapa – provokatér. Události pak už měly rychlý spád. Dne 11. března 1941 byli náhle zatčeni Pyskatý a Střemcha a o několik měsíců později, dne 26. 8. 1941, také přednosta stanice Sova. Všichni prošli peklem nelidských výslechů a strašných útrap. Pyskatý a Střemcha nakonec byli převezeni do koncentračního tábora v Osvětimi, kde byli v roce 1942 umučeni.

Přednosta stanice Břetislav Sova byl po svém zatčení převezen do Kounicových kolejí v Brně a odtud dále do Mauthausenu. Tam byl dán na otrocké práce do kamenolomu. Dne 12. prosince 1941 nosil s jinými vězni těžké balvany do druhého poschodí správní budovy. Hladem a vysílením klesl. Za tuto „troufalost“ byl ubit. Jeho mrtvé tělo bylo shozeno na nádvoří. V oficiálním úředním oznámení o smrti bylo napsáno, že byl zastřelen při pokusu o útek.

Pamětní deska v ŽSt. Veselí nad Moravou

Josef Fojtík

O Josefu Fojtíkovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

František Juriga

Narozen: 12. 11. 1920 Veselí nad Moravou

Pomocný dělník ČSD

Zatčen: 15. 4. 1945

Zemřel: tentýž den – Bzenec

Ondřej Bártek

Narozen: 1. 12. 1893

Strojní topič – výtopna Veselí nad Moravou

Zatčen: 13. 6. 1942

Zemřel: 12. 12. 1942

Ondřej Bártek byl zatčen protektorátním četnictvem ve službě v ŽSt. Veselí nad Moravou za to, že před svědky mluvil proti říši, když doprovázel syna odjíždějícího na nucené práce do Německa.

MUDr. Josef Hlobil

Narozen: 15. 2. 1899 v Tučapech u Holešova

Železniční okrskový lékař ve Veselí nad Moravou

Zatčen: 24. 7. 1940

Vězněn: Berlín – Plötzensee

Zemřel: 26. 5. 1943 v Charlottenburgu u Berlína

Ženatý

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

MUDr. Josef Hlobil patřil do skupiny „Jihomoravského Čedoku“, která pracovala kolem lokomotivního depa ve Veselí nad Moravou. Byl jedním z jejích hlavních představitelů.

Společně se železničáři Janouškem, Zemkem, Blažkou a Černým se staral o hladký průběh převádění přes hranice. Měl na starost automobilovou přepravu k hranicím. Mimo to také přechovával ve svém domě uprchlíky, kteří čekali na vhodnější chvíli pro převádění. Mnohým také zajišťoval stravu a oblečení na cestu. Hodně mu v tom pomáhala jeho manželka. Mezi přecházejícími uprchlíky, kteří bytem MUDr. Hlobila prošli, byli především politikové, studenti a vojáci odcházející do Sovětského svazu. Například generál Hasal, první ministr železnic v osvobozené vlasti. Toho MUDr. Hlobil vezl v roce 1940 po noci strávené u řídicího učitele Německa ke slovenským hranicím. V Javorníku ho předal stařečkovi Jagošovi, který

jej schovaného pod senem převezl přes hranice. Nestaral se jenom o převádění lidí, ale také o shromažďování potřebného materiálu. Náboje a ruční granáty svázel autem a ukrýval je na smluveném místě v chříbských lesích. Pro případ připravovaného povstání měl doma také schovány dva barely s benzínem. Přestože se po válce objevily informace, že někteří „spolupracovníci“ Čedoku vydělali na zprostředkování přechodu velké peníze, neubírá to nic na faktu, že v období od srpna 1939 do konce února 1940 pomohli prostí železničáři, kteří kromě rizika z této práce nic neměli, k útěku přes moravsko-slovenské hranice více než čtyřem stům uprchlíkům.

Jejich činnost vyslídilo gestapo a většinu členů skupiny zatklo. Pro MUDr. Hlobila si přišli 24. července 1940. O tom, že je skupina sledována, všichni věděli. Dokonce Jan Zemek dostal 17. února 1940 anonymní lístek, v němž byl upozorněn, že bude zatčen, a proto následující den uprchl. Ostatní ale pracovali dál. Nebylo vyhnutí, uprchlíků do zahraničního odboje bylo stále mnoho. MUDr. Hlobil byl vězněn v Berlíně a 18. září 1942 odsouzen k trestu smrti. Rozsudek byl vykonán 26. května 1943 v Charlottenburgu u Berlína.

Mikuláš Klubus

O Mikuláši Klubusovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

František Kudílek

Narozen: 25. 11. 1893

Dílenský – výtopna Veselí nad Moravou

Zatčen: 30. 6. 1943

Zemřel: tentýž den – popraven ve Vídni

Manželka: Anna, popravena 30. 6. 1943

Syn: Ludvík, *1940

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Pamětní deska v ŽSt. Vrbovce

Kudeříková Maruška

Narozena: 24. 3. 1921 ve Vnorovech u Strážnice, dcera železničáře

Zatčena: 5. 12. 1941 v Brně

Vězněna: Brno Cejl, Praha – „Petschkárna“, Breslau

Odsouzena: 16. 11. 1942 k trestu smrti v Breslau

Zemřela: 26. 3. 1943, dva dny po svých dvaadvacátých narozeninách popravena

In memoriam: prohlášena národní hrdinkou

Maruška Kudeříková se narodila ve Vnorovech u Strážnice, kam chodila i do obecné školy. Po otcově přeložení do Vrbovců školu dokončila ve Velké nad Veličkou. Dětství v malebném kraji Slovácka dozrává na gymnáziu ve Strážnici.

Zlom v idyle venkovského života a bezstarostného dospívání ji čekal až v kvartě, kdy se poznala se spolužákem Juliem Kramaričem, který měl rozhodný a osudový vliv na její další vývoj. Pocházel ze slovenských Gbel, hovořil o zásadních sociálních otázkách jinak, než bylo zvykem. Měl zkušenosti z dělnického prostředí naftových dolů a udivoval vědomostmi o agresivní válce v Habeši a odlišným hodnocením politické situace, pohledem na otázky války a míru v Evropě. Maruška jím byla stržena do neustálých diskuzí o ideologických, literárních a filozofických otázkách, v té době aktuálních. Čítávala Rudé Slovácko, Rudé právo a časopis Praha – Moskva.

Úsilí strážnických studentů bylo promyšlené. V uvědomělé IV. A v čele s Juliem a Maruškou založili časopis, který nesl název jejich třídy, tedy IVA. Maruška Kudeříková se již ve své maturitní písemné práci vyznává z lásky k rodné zemi a jeho lidu. Je si vědoma, že všechna síla, všechna odvaha, pryšší z kořenů země, z níž nyní dozrává žeň. Již na gymnáziu se aktivně s Juliem účastní studentských rebelií a recitačních soutěží. To už začíná nacistická okupace a válka.

Na podzim roku 1940 odchází Maruška na přání své matky studovat na jazykovou školu do Veverské Bítýšky. V novém prostředí se rychle orientuje a pokračuje v odboji. Byla ve spojení s domovem a rozšiřovala okruh své působnosti na Brno a další kraje. Zapojila se do brněnského vedení Svazu mladých a spolu s ilegálními pracovníky připravovala sabotážní akce. Jejími spolubojovníky byli Miloš Krásný, Karel Mazour a mnozí jiní. Pracuje také několik měsíců v Ráčkově továrně Rico, kde vytváří ilegální buňky a skupiny Komunistického svazu mladé generace. Sama na tajné tiskárničce tiskne a rozšiřuje protinacistické letáky. Opatřuje i výbušniny a zbraně, pomáhá při plánování a realizaci sabotáží v továrnách i na železnici. Na upozornění se v lednu 1941 uchyluje do pobočného závodu v Brně. Objíždí své „trojky“ po celé Moravě až do Čech, sbírá články pro ilegální Rudé právo. Gestapo zatkl Marušku Kudeříkovou v Brně 5. prosince 1941. Podle zprávy nacistické bezpečnostní služby stála v čele brněnského Komunistického svazu mladé generace a byla pro nacisty velmi nebezpečná. Byla vyslýchána na Cejlu a na právnické fakultě. Nacistický komisař Dorsch se na ní snažil vynutit přiznání nejhrubšími prostředky. Hrdá komsomolka – moravský Fučík – nepromluvila. Proto ji převezli do pražské „Petschkárny“, kde ji na „čtyřstovce“ vyslýchal neblaze proslulý antikomunistický „odborník“, komisař Friedrich. Z Prahy byla Maruška převezena k soudu do Vratislavi, tam 16. listopadu 1942 odsouzena k trestu smrti. Popravena byla 26. března 1943. V cele smrti psala vzkazy rodičům a svým nejbližším. Z těchto „škrabek“ vznikly po osvobození „Zlomky života a myšlení“.

[...] Měla jsem vždycky odvahu žít, neztrácím ji ani tváří v tvář tomu, co se v lidské řeči nazývá smrtí [...]

Pamětní deska v ŽSt. Uherský Ostroh

Ladislav Kalina

Narozen: 8. 7. 1902 v Poštorné, okr. Břeclav

Provozní dozorce státních drah, stanice Uherský Ostroh

Zatčen: 6. 5. 1940

Vězněn: gestapo Uherské Hradiště, Brno, Wohlau, Breslau, Dietz

Zemřel: 8. 4. 1943 popraven v Breslau

Ženatý, bezdětný

Ladislav Kalina patřil k těm železničářům na Horní Vláře, kteří se nesmířili se skutečností potupné okupace. Tito železničáři se scházeli na tajných schůzkách, kde se připravovaly plány na budoucí odbojové akce. Schůzky se konaly střídavě v různých stanicích, zpravidla v kancelářích přednostů. Jedna ze schůzek byla v Pitíně, kde byl přítomen někdo, kdo zradil. Dne 6. května 1940 gestapo udeřilo. Byl zatčen pitínský přednosta Josef Klein, nezdenický přednosta František Novák, přednosta stanice Ostrožská Nová Ves Josef Pazlar a z Uherského Ostrohu Ladislav Kalina, traťmistr Jaroslav Hrabák a traťový pomocník Jan Křivák. Konce války a osvobození se dočkal jen traťmistr Hrabák, kdežto ostatní odbojáři byli popraveni a umučeni.

Německé soudy označily Kalinovu, Kleinovu, Novákovu a Pazlarovu odbojovou činnost jako velezradu a napomáhání nepříteli a odsoudily všechny k trestu smrti. Dne 8. dubna 1943, po třech letech nacistického věznění, padly i jejich hlavy. Hrabák a Křivák byli odsouzeni do káznice.

Z plánů, které měla tato ilegální železničářská skupina, vyplývá, že obstarávala, přepravovala a přechovávala zbraně a v době příslunu německých armád na polskou frontu na mnoha místech poškozovala kolejnice. Zbraně byly dováženy hlavně z Českých Budějovic. Jejich převážení na Slovácko a železničářům na Horní Vlárě organizoval nákladník z Uherského Ostrohu Ladislav Kalina. Přebíral je v Praze, často mu pomáhala i manželka. Z nádraží v Uherském Hradišti putovaly zbraně a střelivo do tajného skladiště v pivovaru.

V poledne 6. května 1940 se Ladislav Kalina doma naobědval a odešel do služby. Netušil, že se domů už nikdy nevrátí. Večer se dlouho nevracel. Jeho manželka myslela, že má nějakou důležitou noční práci – kladení náloží –, a proto trpělivě čekala až do rána. Když se však nevrátil ani ráno, šla se zeptat na nádraží, co se s mužem stalo. Tam ke své hrůze zjistila, že byl minulého odpoledne v 17.00 hodin zatčen gestapem. Vrátila se rychle domů, zalila do sádry a v zahradě zakopala třaskaviny a střelivo, které měl Kalina doma uschovány. Potom odjela do Uherského Hradiště hledat svého manžela. Podařilo se jí zjistit jen to, že je uvězněn v Uherském Hradišti a že asi bude eskortován do Brna. Několik dnů a nocí se ani nehnula od vězeňské budovy v naději, že uvidí svého muže, až bude převážen. Doufala marně, už ho neuviděla. Dost těžce onemocněla a jejího manžela mezitím převezli do Brna. Nechtěl se však k ničemu přiznat; byl odvezen do Wohlau a odtud dále do Vratislavi. Paní Kalinová si vymohla u brněnského gestapa povolení k návštěvě svého muže ve Vratislavi. Za poslední peníze si koupila jízdenku a obstarala si propustku, ale těsně před odjezdem do Vratislavi se dozvěděla, že byl odvezen do Dietzu. Nové žádosti, nové prosby u gestapa, které konečně povolilo návštěvu v Dietzu. Když už měla jízdenku, která stála 1600 K, byla vyrozuměna, že povolení do Dietzu se ruší z důvodů dopravních. Dne 20. října 1942 byl Ladislav Kalina odsouzen k trestu smrti a 8. dubna 1943 byl popraven zároveň s Kleinem, Novákem a Pazlarem.

Manželka Ladislava Kaliny dostala za tříletou trestaneckou práci svého muže 1,30 marek a z této částky musela ještě zaplatit 70 feniků za poštovní výlohy. Paní Kalinová se směla zúčastnit jen smutného aktu uložení urny s popelem svého manžela. Její žádost o vydání urny s popelem s popelem byla zamítnuta.

V dopise na rozloučenou Ladislav Kalina píše:

Zcela v duchu mého přání končím tento život, abych ho položil jako příspěvek lepšího zítřka Vašeho. Přál jsem si vždy zemřít účelně. Umírám rád, neb je to jediné, co pro své drahé učiniti mi bylo dopřáno. Pozdravuj Beneše a Československo.

Na shledanou. Láďa.

Pamětní deska v ŽSt. Ostrožská Nová Ves

Josef Pazlar

Narozen: 19. 3. 1892

Přednosta stanice Ostrožská Nová Ves, vrchní oficiál státních drah

Zatčen: 6. 5. 1940

Vězněn: gestapo Uherské Hradiště, Brno, Breslau, Dietz

Zemřel: popraven 8. 4. 1943 v Breslau

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Jan Křivák

Narozen: 3. 9. 1892

Traťový pomocník v Uherském Hradišti

Zatčen: 6. 5. 1940

Vězněn: gestapo Uherské Hradiště, Brno, Wohlau

Zemřel: 29. 11. 1942 na nelidské zacházení ve Wohlau

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Josef Pazlar a Jan Křivák patřili do skupiny železničářů – odbojářů na Horní Vláře, kteří připravovali plány na odbojovou práci na železnici. O této skupině je podrobnější zmínka u jména Ladislava Kaliny. Skupina se scházela v kancelářích přednostů po celé trati. O jedné z nich, v Pitíně, se gestapo dozvědělo a tvrdě udeřilo. Dne 6. května 1940 bylo zatčeno šest členů skupiny a odvezeno na gestapo v Uherském Hradišti. Z těchto šesti železničářů se osvobození dožil jen traťmistr Hrabák.

Josef Pazlar byl spolu s Ladislavem Kalinou, Josefem Kleinem a Františkem Novákem odsouzen k trestu smrti 20. října 1942. Rozsudek smrti byl nad nimi vykonán 8. dubna 1943 ve Vratislavi.

Jan Křivák byl zatčen gestapem v Chylicích při práci na poli. Gestapo ho přivedlo domů. Tam si Křivák umyl ruce a převlékl se. Jeho manželka se domnívala, že ti dva páni, kteří přišli pro Křiváka, jsou od dráhy, a proto s nimi rozmlouvala zcela nenuceně.

Gestapáci seděli v kuchyni pod oknem a čekali, až se Křivák oblékne. Když ho požádala, aby si nebral starý zimník, když jde s pány, tak krátce odpověděl, že „na tyto pány je to až moc dobré“. Potom s nimi odešel bez oběda a bez rozloučení. Paní Křiváková se šla podívat, kam vlastně manžel „s pány“ odchází a byla zneklidněna, když viděla, že vstupují do auta, ve kterém už seděl traťmistr Hrabák. Auto odjelo k Uherskému Hradišti. Teprve později se dozvěděla, že to bylo auto gestapa.

Jan Křivák byl odvezen do Brna, kde ho manželka několikrát navštívila. Při jedné návštěvě jí manžel řekl, že byl zatčen proto, že věděl o tajné schůzce přednostů a důstojníků v Pitíně a že to nenahlásil německým úřadům. Byl odsouzen na pět let do káznice ve Wohlau, kde však zemřel už 29. listopadu 1942. Na úmrtním listu nebyla zapsána příčina smrti. Traťmistr Hrabák, který s ním byl ve stejné káznici a dostal se k Janu Křivákovi až na ošetřovnu, viděl, že byl před smrtí nápadně oteklý. Zemřel měsíc po soudu se svými na smrt odsouzenými druhy.

Pamětní deska v ŽSt. Nezdenice – František Novák

František Novák

Narozen: 9. 8. 1893

Přednosta ŽSt. Nezdenice, adjunkt státních drah

Zatčen: 6. 5. 1940

Vězněn: gestapo Uherské Hradiště, Brno, Breslau

Zemřel: 8. 4. 1943

Pamětní deska v ŽSt. Slavičín – Josef Klein

Josef Klein

Narozen: 16. 1. 1908

Prov. oficiál stanice Slavičín – Mladotice, přednosta ŽSt. Pitín

Zatčen: 6. 5. 1940

Vězněn: gestapo Uherské Hradiště, Brno, Breslau

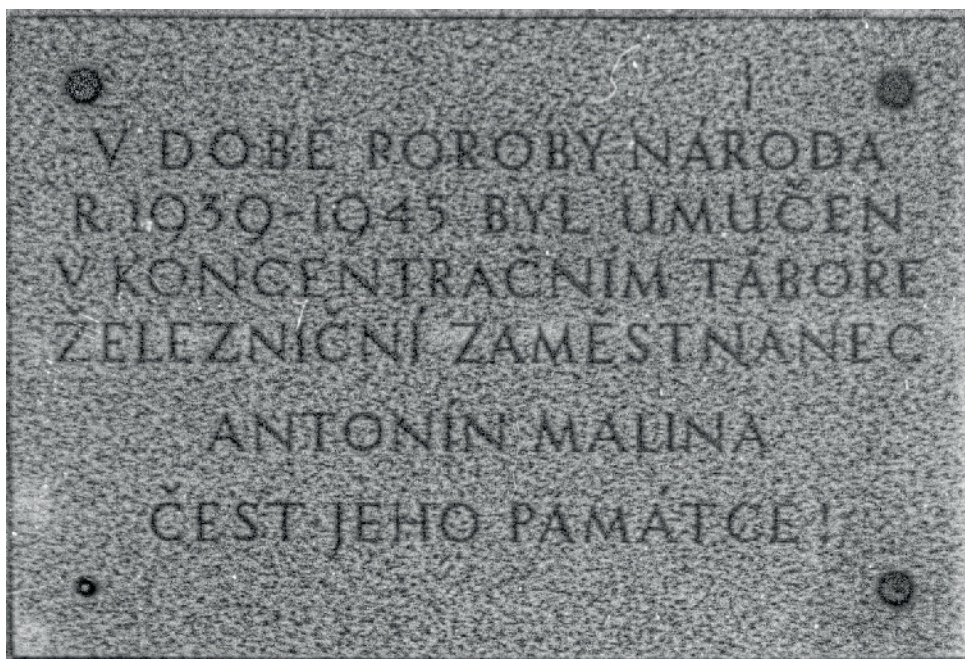
Zemřel: 8. 4. 1943

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

František Novák a Josef Klein byli členy odbojové skupiny železničářů na Horní Vláře, kteří se nesmířili s Mnichovem ani s protektorátem a aktivně připravovali odbojové akce. Skupina obstarávala a přechovávala zbraně, střelivo a traskaviny pro budoucí ozbrojené vystoupení a sabotážní akce. V době přísunu německých armád na polskou frontu byly na mnohých místech poškozeny kolejnice. Skupina se scházela na schůzkách v kancelářích přednostů na trati. Schůzka v Pitíně byla prozrazena a zásah gestapa nedal na sebe dlouho čekat.

Dne 6. května 1940 bylo zatčeno šest členů skupiny a všichni byli odvezeni na gestapo do Uherského Hradiště, později do Brna. František Novák spolu s Josefem Kleinem, Josefem Pazlarem a Ladislavem Kalinou byli 20. října 1942 odsouzeni k trestu smrti a rozsudek byl nad nimi vykonán 8. dubna 1943.

Pamětní deska v ŽSt. Kunovice

Antonín Malina

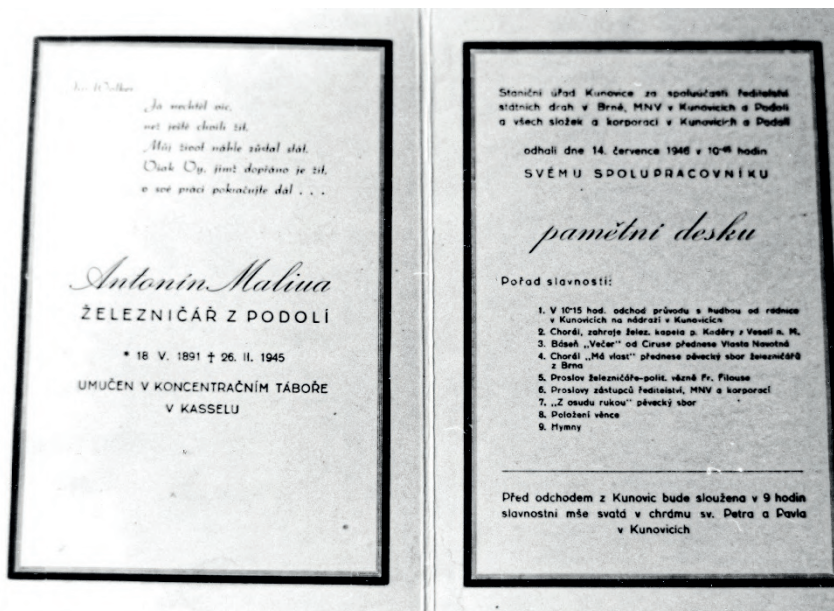
Narozen: 18. 5. 1891

Průvodčí vlaků v. v., železniční stanice Kunovice

Vězněn: v koncentračním táboře v Kasselu

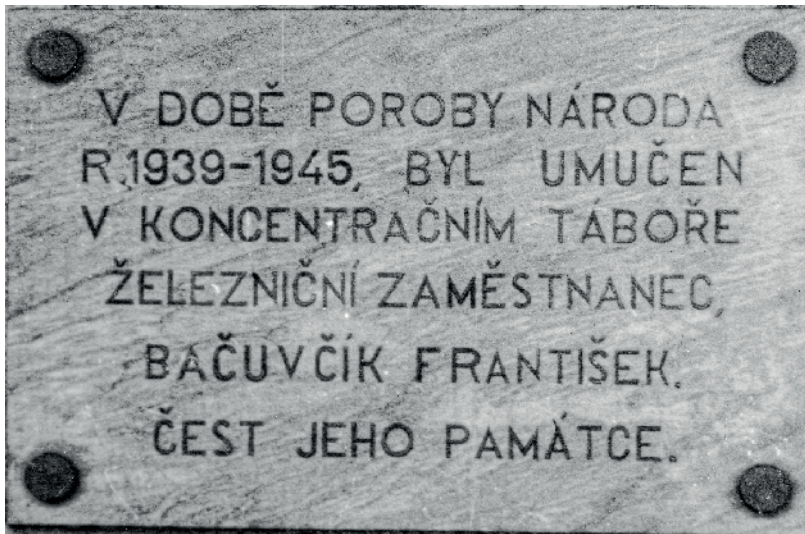
Zemřel: 26. 2. 1944 umučen v Kasselu

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Odhalení pamětní desky Antonínu Malinovi dne 14. července 1946.

Pamětní deska v ŽSt. Napajedla

František Bačuvčík

Narozen: 7. 3. 1895 v Pohořelicích u Napajedel

Výpravčí v ŽSt. Napajedla, vrchní oficiál ČSD

Zatčen: 15. 12. 1939

Vězněn: Zlín, Brno, Vratislav, Gollnow, Celle

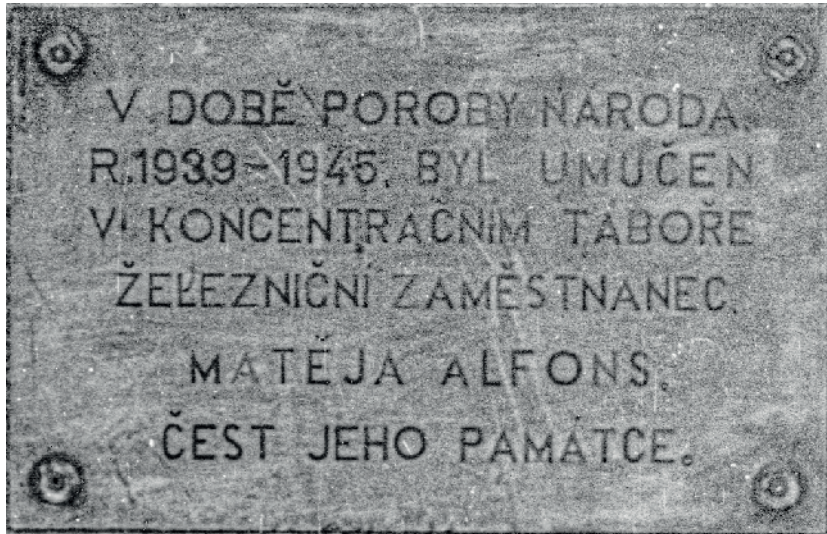
Zemřel: 29. 3. 1945 v Celle u Hannoveru

Koncem dubna 1939 byl v Napajedlích ustaven štáb „Obrany národa“, odbojové organizace bývalých důstojníků československé armády. František Bačuvčík byl pověřen funkcí zbrojře a nákupem zbraní pro Obranu národa. V této organizaci se projevily chyby v konspiraci, a tak již koncem roku 1939, jako v Brně a jiných městech, bylo i v Napajedlích mnoho členů Obrany národa zatčeno.

František Bačuvčík byl zatčen 15. prosince 1939 po prozrazení dříve zatčeného Ondřeje Přikryla, rovněž zaměstnance ČSD. Byl zatčen spolu s dalšími vedoucími Obrany národa v Napajedlích, Jaroslavem Hodným a Josefem Švejčarou.

Vězněn byl postupně ve Zlíně, Brně, Vratislavi a Gollnowě. Soudem ve Vratislavi byl František Bačuvčík odsouzen na šest let káznice, kterou si odpykával v Celle u Hannoveru. Podle některých spoluvězňů Němci na jaře 1945 vyvezli jednu část vězňů lodí na volné moře, kde ji potopili, a druhou část nahnali na práci do lomu, který potom i s vězni odstřelili. Byl-li mezi nimi i František Bačuvčík, nevíme. Zemřel 29. března 1945.

Pamětní deska v ŽSt. Otrokovice

Alfons Matěja

Výpravčí v ŽSt. Babice, od r. 1942 ŽSt. Otrokovice

Zatčen: koncem léta 1944

Alfons Matěja byl ve funkci výpravčího v ŽSt. Otrokovice asi dva roky, když jednou koncem léta roku 1944 kolem třetí hodiny ráno ho gestapo zatklo přímo v dopravní kanceláři. Byl svobodný a jeho příbuzní již dnes nežijí. V zaměstnání působil dojmem spíše uzavřeného člověka – kdo by se však v tehdejší době svěřoval se svou protifašistickou činností, když k zatčení stačilo tak málo. Přesto se však jeho spolupracovníci domnívali, že byl ve spojení s partyzánským oddílem Olga, který zde tehdy působil.

Pamětní deska v ŽSt. Hradčovice

František Janča

Narozen: 26. 1. 1906

Dělník na udržování trati, obvod správy tratí Uherské Hradiště

Zemřel: 14. 2. 1943 v koncentračním táboře Crailsheimu

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

František Veselý

Narozen: 22. 10. 1903

Dělník na udržování trati, obvod správy tratí Uherské Hradiště

Zatčen: 20. 2. 1942 ve stanici Kunovice

Vězněn: gestapo Uherské Hradiště, Kounicovy koleje Brno, Breslau

Odsouzen: 6. 5. 1943 v Breslau k trestu smrti

Zemřel: 7. 10. 1943 v Breslau – popraven

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

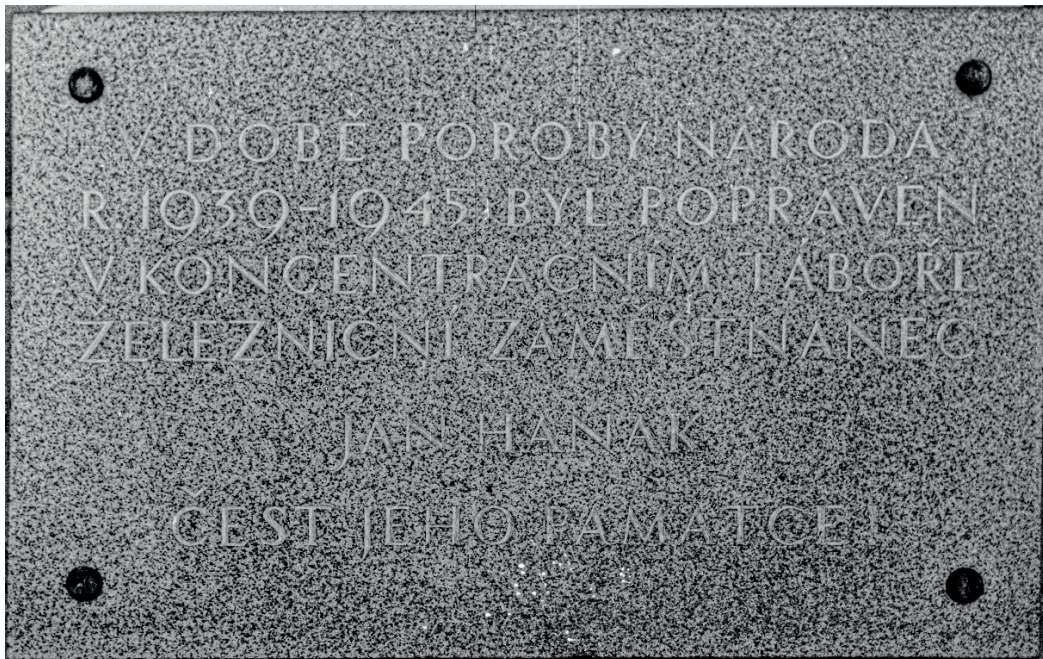

František Janča i František Veselý pracovali společně u traťové a stavební správy v Uherském Hradišti, u traťmistrovského úseku v Uherském Brodě.

František Veselý vychodil obecnou školu v Hradčovicích a pracoval jako dělník na různých místech, než zakotvil u dráhy. Dne 20. února 1942 byl zatčen gestapem ve stanici Kunovice, odvezen a vězněn v Uherském Hradišti a v Kounicových kolejích v Brně, kde byl devět měsíců. Poté byl odvezen do Breslau, kde byl 6. května 1943 odsouzen k trestu smrti a 7. října 1943 popraven. Až do své popravky byl držen v samovazbě.

František Janča zemřel 14. února 1943 v koncentračním táboře Crailsheim v Bavorsku.

Pamětní deska v ŽSt. Újezdec u Luhačovic

Jan Hanák

Narozen: 16. 5. 1908

Dělník na udržování trati, obvod správy tratí Uherské Hradiště

Zatčen: 5. 3. 1942

Vězněn: Breslau, Brno

Zemřel: 17. 8. 1943 popraven v Breslau

Manželka: Helena

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Na okolnosti zatčení Jana Hanáka vzpomíná jeho vrstevník Tomáš Kubík (společně působili ve Slovácké hudbě, kde byl Jan Hanák kapelníkem, a v letech 1928–30 byl u vojenské hudby).

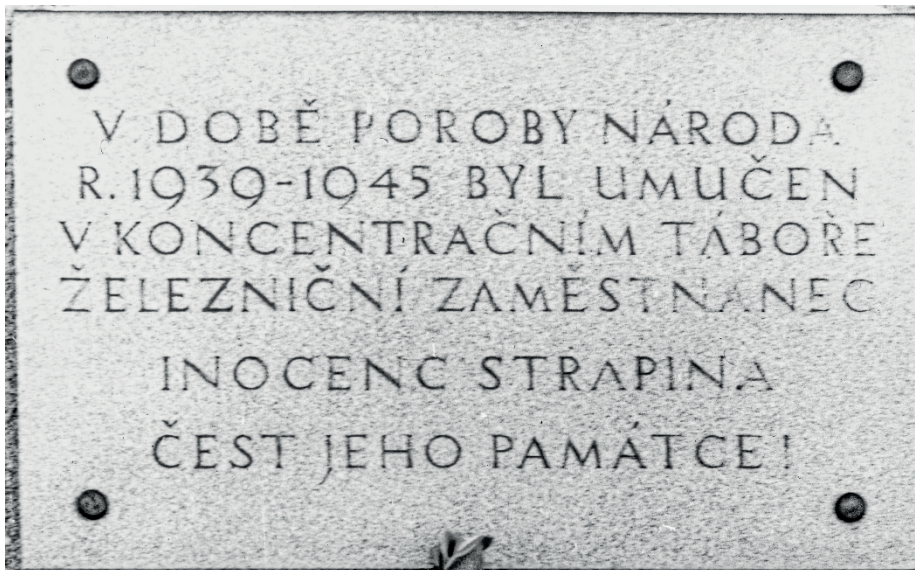
Jan Hanák byl zaměstnán u stavební správy v Uherském Hradišti. Zapojil se do odbojové činnosti ve skupině „Obrana Národa“, kterou na uherskohradištsku vedl učitel Richtařík z Uherského Brodu. Po jeho zatčení byl u něj nalezen zápisník se jmény lidí. Začalo zatýkání. Byli zatčeni všichni členové skupiny železničních zaměstnanců, kteří se scházeli na lokomotivě jezdící na lokálce do Luhačovic. Věznění byli nejdříve v Brně, kde jim Němci dokazovali,

že prováděli sabotáž tím, že do ložisek vagónů sypali písek a u některých byly nalezeny letáky ilegální KSČ. Potom byli odvezeni do různých koncentračních táborů v Německu. Jana Hanáka převezli do Breslau, kde byl 6. května 1943 odsouzen k trestu smrti. Rozsudek byl vykonán 17. srpna 1943 v Breslau (Vratislavi).

Pamětní deska v ŽSt. Bojkovice

Inocenc Strapina

Narozen: 5. 2. 1896 v Pitíně

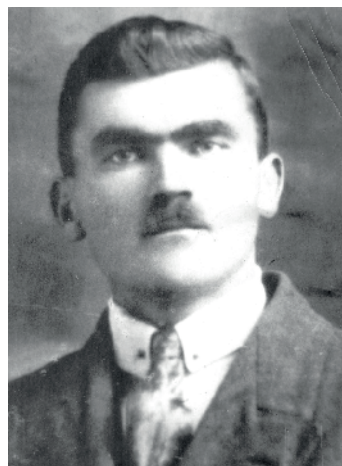
Vrchní strážník trati, obvod správy tratí Uherské Hradiště

Zatčen: 9. 10. 1940

Vězněn: Kounicovy koleje, Pod kaštany, gestapo Brno, Wohlau

Zemřel: 23. 12. 0941 ve Wohlau

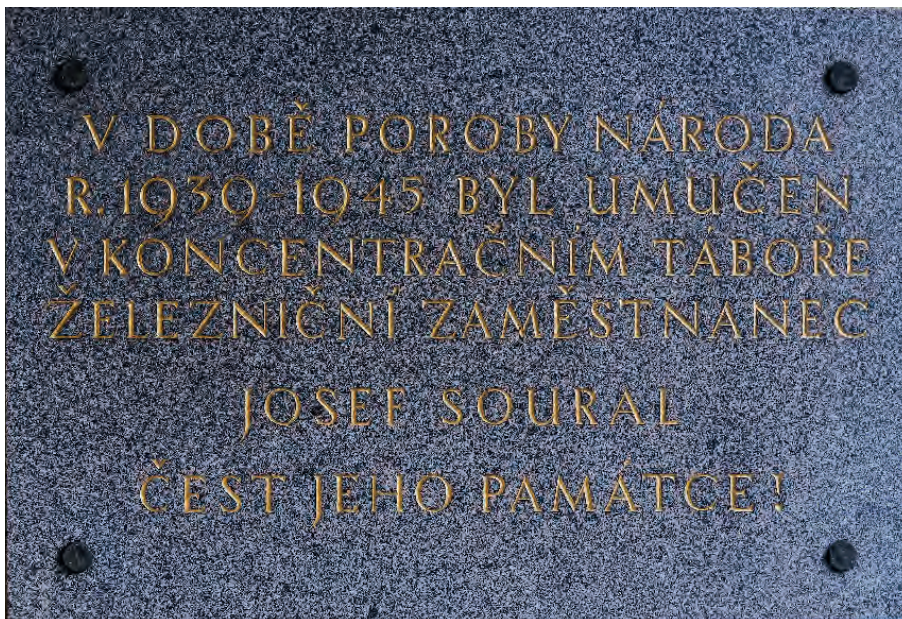
In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Inocenc Strapina pocházel z Pitína. Otec byl tesař, matka zůstala v domácnosti a vychovávala deset dětí. Čeněk Strapina navštěvoval obecnou školu v Pitíně a po jejím skončení odešel do Vídně vyučit se krejčím. Když začala první světová válka, bylo mu 18 let. Jeho mistr musel narukovat, Čeněk se vrátil domů a nastoupil jako dozorce v ústavu choromyslných v Kroměříži. Po půl roce musel i on na krátký výcvik a potom hned na italskou frontu. Nebojoval ani 24 hodin a padl do italského zajetí. Při tvoření československých legií se do nich přihlásil mezi prvními. Po návratu z Itálie, na začátku ledna 1919, nastupuje opět do vojenské služby, tentokrát na slovensko-maďarských hranicích, tehdy ohrožovaných Maďary. Asi po čtvrt roce se vrací do Pitína a začíná pracovat jako traťový pomocník. Dne 9. října 1923 se oženil a s manželkou měl postupně pět dětí.

Po rozdělení Československa na protektorát a Slovenský štát se ukázalo, že je nutné, aby za každou cenu zůstaly otevřené východy z Moravy, jak pro odchod našich uprchlíků do zahraničního odboje, tak také pro znemožňování přepravy německých vojsk a válečného materiálu. Tohoto významu nabyla také trať Brno–Trenčianská Teplá, a tedy i Pitín, jedna z jejích stanic. Ihned v roce 1939 se pitínský železničář Inocenc Strapina zapojil do protifašistického hnutí a převáděl vysokoškoláky a ostatní uprchlíky přes Žitkovou na Slovensko. Všichni zúčastnění se domnívali, že jimi organizované akce jsou dobře utajeny. Nepočítali však se zradou. Jejich činnost byla prozrazena a začalo zatýkání po celé trati. Dne 9. října 1940 byl zatčen i Čeněk Strapina a převezen do Kounicových kolejí v Brně. Vězněn byl na gestapu v Brně, v koncentračním táboře „Pod kaštiny“ a v Kounicových kolejích. Odtud byl 12. prosince 1940 převezen do Wohlau a po nelidském mučení dne 23. února 1941 zemřel.

Pamětní deska v ŽSt. Bylnice

Josef Soural

Narozen: 19. 3. 1901 v Hertvíkovicích, okr. Trutnov

Vrchní oficiál IIIa, stanice Bylnice

Zatčen: 5. 10. 1941

Vězněn: Uherské Hradiště, Mauthausen

Zemřel: 11. 3. 1942 v Mauthausenu

Manželka: Růžena

Děti: Zdeněk, Vítězslav, Miloslava

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

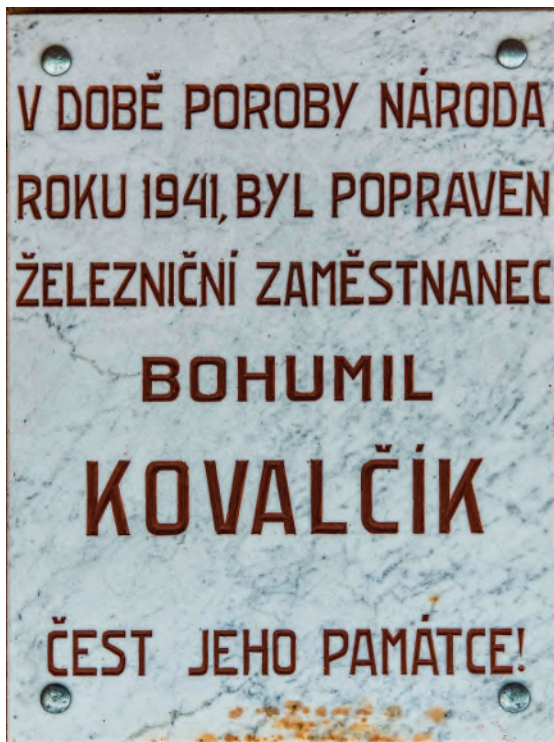
Josef Soural studoval obchodní školu v Třebíči a hned po jejím ukončení v roce 1919 se přestěhoval do Bylnice, kde nastoupil k ČSD.

Po okupaci se stala stanice Bylnice a s ní celý Vlárský průmysk důležitým místem na hranicích protektorátu a Slovenského štátu. Využívali ji ti, kteří prchali na Slovensko a museli se vyhnout kontrole. Bylo mnoho lidí, kteří se obraceli s prosbou o pomoc na bylnické železničáře. Duší odbojové skupiny bylnických železničářů se stal Josef Soural. Když se rušila československá armáda, uschoval u členů Sokola ve Valašských Kloboukách a v Bylnici mnoho beden s masovými konzervami, které dostal od našich vojáků. Později začalo

zatýkání sokolských pracovníků a ostré domovní prohlídky byly na denním pořádku, Josef Sural uschoval se souhlasem přednosta stanice Josefa Koláře několik těchto beden v nádražním skladišti. Konzervy byly nachystány pro uprchlíky, kteří je pak dostávali od Josefa Sourala při ilegálním přechodu hranic jako poslední pozdrav českých železničářů na daleké a nebezpečné cestě. Po vyhlášení stanného práva byl však Josef Sural 5. října 1941 náhle zatčen a po krátkém výslechu v kanceláři přednosta odvezen do Uherského Hradiště. Při prohlídce stanice objevilo gestapo také bedny s konzervami. Tehdy bylo všem bylnickým železničářům úzko. Ale Josef Sural nikoho neprozradil. Na gestapu prohlásil, že ve stanici nikdo o ničem neví a že všechno dělal on sám. Bylo velikým štěstím, že gestapo při prohlídkách stanice neobjevilo jinou skrýš pod staničním hradlovým přístrojem, ve které měl Josef Sural uschovánu korespondenci, střelný prach a třaskaviny.

Z Uherského Hradiště byl Josef Sural převezen do koncentračního tábora v Mauthausenu a zde 11. března 1942 umírá. Bylničtí železničáři se ještě více semkli v odporu proti nacismu a pokračovali v odbojové činnosti.

Pamětní deska v ŽSt. Valašské Klobouky

Bohumil Kovalčík

Narozen: 11. 4. 1903 ve Valašských Kloboukách

Železniční zřízenec

Zatčen: 5. 10. 1941

Vězněn: gestapo Uherské Hradiště, Brno

Zemřel: 29. 10. 1941 v Brně

Manželka: Emilie

Dcera: Věra

Bohumil Kovalčík byl synem soudního zaměstnance z Valašských Klobouk a pocházel ze sedmičlenné rodiny. Vychodil měšťanku a šel do učení k obuvníkovi ve Valašských Kloboukách. Tam zůstal i po vyučení jako příručí. Přišla krize a on byl propuštěn. Nové zaměstnání sehnat nemohl, až se konečně uchytil na stavbě tehdejší Masarykovy dráhy. Pracoval poctivě a svědomitě a po otevření této dráhy se dostal do režijních služeb ČSD jako železniční zří-

zenec. V této době se oženil a v manželství byl šťasten. Byl oblíbený mezi lidmi a žil plným, činorodým životem.

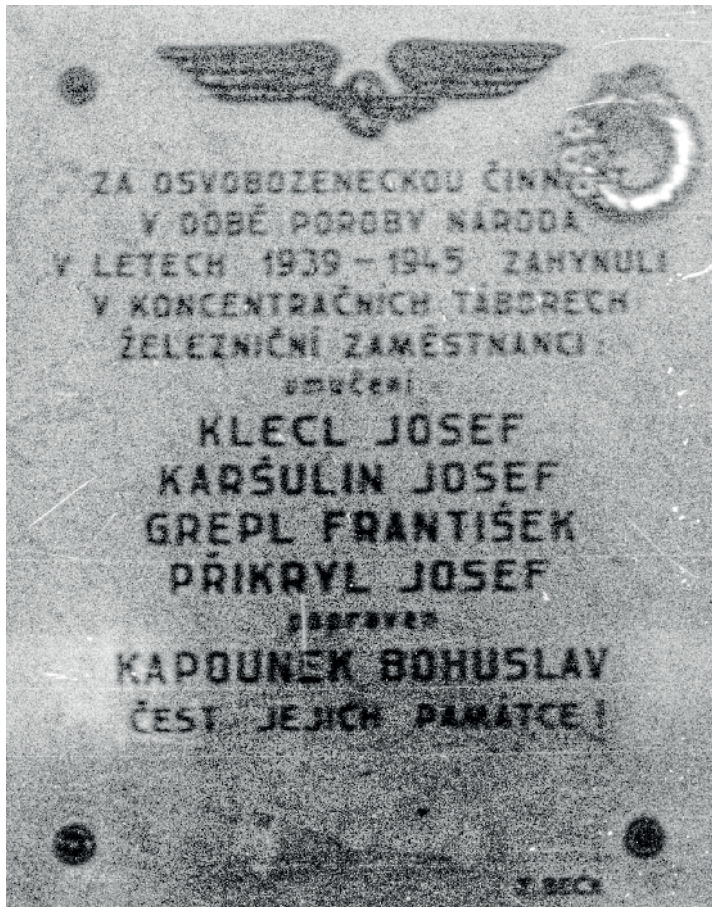
Bohumil Kovalčík se hned v prvních dnech okupace stal členem ilegální skupiny „Obrana národa“, jejímž hlavním úkolem bylo provádění sabotážních akcí a shromažďování zbraní, střeliva a třaskavin pro pozdější ozbrojené povstání. Bohumilu Kovalčíkovi jako železničnímu zaměstnanci byl uložen speciální úkol. Měl opatřit tritolové nálože a použít je k destrukci železničního svršku a viaduktů při přepravě německých vojenských transportů. První část rozkazu byla s pomocí ostatních spolupracovníků, hlavně zaměstnanců Zbrojovky v Bohuslavicích, splněna. Nálože ukryl Bohumil Kovalčík v dřevníku doma a náboje na různých místech v bytě. Ke splnění ostatních úkolů se už nedostal. Znemožnila mu to snad zrada, snad špatné konspirační poměry ve skupině. Gestapo jej dne 5. října 1941 zatkl.

Na zatčení vzpomíná jeho manželka:

„Bylo to v neděli 5. října 1941. Chystali jsme se na zájezd do hor. Uviděla jsem před okny přecházet strážmistra Zábranského. Vyšla jsem ven a pozvala ho dovnitř. Pozorovala jsem, že je jaksi nesvůj. Manžel se ho ptal: ‚Co pořád přecházíte, snad jste si nepřišel pro mě?‘ Strážmistr povídá: ‚Něco takového, Bohušku, musíš jít se mnou. Dostal jsem rozkaz, že tě mám přivést na stanici.‘ Teprve teď jsem pochopila zvláštní chování manžela v poslední době. Dala jsem se do pláče a Věruška se také rozplakala. Manžel se převlékl a na radu Zábranského si vzal s sebou teplou obuv, prádlo a beranici. Odešli. Šla jsem za nimi přes celé město až ke stanici a tam jsme se rozloučili. Domů jsem však nešla. V 11.00 přišel za mnou četník a řekl mi, abych donesla manželovi něco k jídlu. Šla jsem rychle domů a za chvíli se vrátila. Četník jídlo převzal a řekl mi, abych si vyzvedla manželův snubní prsten. Pak jsem čekala dál. V 17.00 nastupoval do auta společně s celou skupinou Klobučanů, kteří s ním byli zatčení. Manžel se ještě rozhlédl, naše pohledy se setkaly a víc jsem ho nespatriila. Z Valašských Klobouk je převezli do Uherského Hradiště a 7. října 1941 do Brna.“

Žádný z nich se již nevrátil. Bohumil Kovalčík a dalších osm vedoucích činitelů skupiny bylo dne 29. října 1941 popraveno v Brně v Kounicových kolejích.

Pamětní deska v ŽSt. Prostějov místní nádraží

Josef Klecl (Klecal)

Narozen: 26. 7. 1897

Inspektor státních drah, přednosta ŽSt. Prostějov místní nádraží

Zatčen: 13. 3. 1940

Vězněn: Brno

Zemřel: 22. 3. 1940

Manželka: Anna, 27. 7. 1904 – 28. 8. 1982

Dcera: MUDr. Jarmila, 3. 4. 1928 – 4. 7. 1953

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Josef Klecl se narodil 26. července 1897. K ČSD nastoupil v roce 1919 v Olomouci. Dne 31. května 1927 přešel do Prostějova, kde byl přednostou železniční stanice Prostějov místní

nádraží. Byl velmi pečlivým a zodpovědným pracovníkem. Proto ve stanici „klapalo“ všechno podle předpisů.

Josef Klecl byl zapojen do ilegálního hnutí Tereza s krycím jménem „Astrachan“. Spolu s jinými odbojáři zřídili na místním nádraží hektografovnu. Rozmnožovali letáky a rozšiřovali je.

Po zatčení Karla Pacoly, se kterým byl Klecl v ilegálním spojení, si vzal Josef Klecl dovolenou, aby se vyhnul podezření. Při novém zatýkání dne 13. března 1940 byl zatčen „pro přípravu k velezradě“ i Josef Klecl. Manželka Anna s dcerou Jarmilou se musely vystěhovat ze služebního bytu. Josef Klecl byl tvrdě vyslýchán, Němci chtěli vědět jména dalších ilegálních pracovníků. Podle očitých svědků však nikoho neprozradil. Dne 22. března 1940 byl v Brně ubit.

Josef Karšulín

Narozen: 8. 7. 1904

Průvodčí vlaků, ŽSt. Prostějov místní nádraží

Zatčen: 28. 5. 1940

Vězněn: Brno, Mírov, Osvětim

Zemřel: 6. 10. 1942 v Osvětimi

Manželka: Božena

Syn: Ivoš

In memoriam: vyznamenán 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Josef Karšulín, narozený 8. července 1904, byl průvodčím vlaků v Olomouci, Hanušovicích, Lípové a v Prostějově na místním nádraží. Zde byla za války velmi činná ilegální skupina, která měla hektografovnu k tištění letáků. Takže Josef Karšulín se zúčastňoval podle možností rozvážení tiskovin a dalších materiálů.

Po svém zatčení 28. května 1940 byl vězněn v Brně, později na Mírově. V této době se jeho manželce Boženě podařilo navštívit ho, někdy i se synem Ivošem. Některé její žádosti o návštěvu nebo i dopisy přišly zpět.

Po dvouletém věznění byl Josef Karšulín umučen v Osvětimi.

František Grepl

Narozen: 29. 1. 1902

Železniční zřízenec v Prostějově místním nádraží

Zatčen: 1939

Vězněn: Krajský soud v Olomouci, Breslau, Kounicovy koleje Brno, Flossenbürg, Hersbruck

Zemřel: 5. 11. 1944 při transportu

Manželka Pavla

Synové: Miroslav a Jiří

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

František Grepl žil se svojí rodinou v Kostelci na Hané a pracoval na místním nádraží v Prostějově. Ve svém volném čase se zajímal o sport, především o fotbal, který také aktivně hrál.

Bezprostředně po okupaci se zapojil do ilegálního odbojového hnutí moravských železničářů a přijal úkol roznášet letáky a ilegální časopisy. Ještě v roce 1939 byl na udání neznámého udavače zatčen přímo při roznášení letáků, když je roznášel v kufříkovém psacím stroji na hlavním nádraží v Prostějově. Byl uvězněn na Krajském soudě v Olomouci, tzv. „garňáku“, odkud byl převezen do Breslau. Po odpykání trestu byl odtud propuštěn a odvezen domů. Mezi svými blízkými se však nezdržel dlouho. Po 14 dnech byl znovu zatčen a převezen do Brna, kde byl vězněn v Kounicových kolejích. Ani během těchto svých přesunů se nepřestal zajímat o svého největšího koníčka – fotbal a nechal si starším synem posílat výsledky fotbalové ligy. Z Kounicových kolejí byl po krátkém věznění převezen do koncentračního tábora Flossenbürg a později Hersbruck. Zde přečkal téměř celou válku. Chyběly již jen dny, aby přes tuto oblast přešla fronta a František Grepl byl spolu s ostatními vězni osvobozen Rudou armádou. Zesláblý organizmus však již nevydržel další útrapy. Dne 5. 11. 1944 František Grepl při transportu zemřel.

Josef Přikryl

Narozen: 11. 6. 1911

Údržbář – topič v ŽSt. Prostějov místní nádraží

Zatčen: 7. 4. 1942 v Halle an der Saale

Vězněn: Buchenwald

Zemřel: 20. 2. 1944 Buchenwald

Otec: Alois, 10. 8. 1882 – 17. 1. 1970

Matka: Anežka, 1878 – 18. 2. 1958

Bratři: Alois, *1912

Antonín, *1919

Sestry: Anna, *1913

Anežka, 1921–1980

Josef Přikryl se narodil 11. června 1911 a pracoval v železniční stanici Prostějov místní nádraží jako údržbář – topič.

V březnu 1940 byl Přikryl zatčen při zatýkání celé ilegální skupiny, byl však propuštěn pro nedostatek důkazů o rozšiřování letáků a sabotážích.

V dubnu 1942 byl nasazen do Německa (Ober Blingen Halle an der Saale) a pracoval opět ve výtopně jako topič a strojvedoucí posunu. V červenci 1943 byl přistižen, že něco prováděl u odstavené lokomotivy. V té době se množily sabotáže zadřených ložisek. Byl odvezen do Halle k výslechu a obviněn, že sype do ložisek písek. Josef Přikryl svou přítomnost za lokomotivou zdůvodňoval náhlou potřebou jít na WC. Protože mu sabotáž nebyla dokázána, byl propuštěn s podmínkou, že jestliže se ještě objeví písek v ložiscích, bude zatčen. To se také v následujících dnech stalo. Byl vězněn ve Spergau ve mlýně. Spolupracovník Mazánek, který ho navštívil a donesl mu jídlo, se zhrozil, v jak velmi špatných podmínkách žije. Vyčerpaného Josefa Přikryla přeložili v srpnu 1943 do Buchenwaldu.

Z Buchenwaldu mohl jednou měsíčně psát domů, ale jenom německy. Psal si hlavně o jídlo. Doma dostávali dopisy o tom, že jídlo dostal, v nějakém divném nářečí a ani slohem neodpovídající Josefově povaze. Za měsíc potom opět rodiče dostali dopis s prosbou o chleba, že dosud nic nedostal. Až jednou obdrželi zprávu, že 20. února 1944 zemřel. Ale záhadné dopisy chodily dál. Rodiče byli na pochybách o úmrtí i o pisateli. Dopisy později ustaly, ale to už přišla pozvánka na olomoucké gestapo, aby se tam dostavil Josefův otec. Tam mu předložili oděvní součástky, které opravdu byly Josefovy. Otec váhal, má-li přiznat, zda to jsou, anebo nejsou synovy svršky. A pak má-li je hodit do řeky, nebo donést domů. Dovedl si představit, jak budou působit na zdravotní stav manželky, která ještě věřila, že Josef žije. Doufal však, že v nich možná najdou nějaký moták, nebo zprávu. Marně.

Bohumil Kapounek

Narozen: 1. 12. 1915

Staniční dělník v ŽSt. Kostelec na Hané

Zatčen: 24. 11. 1942 ve službě po předchozím zatčení manželky a po přestřelce v jejich domě

Věznění: gestapo Uherské Hradiště, Zlín, Breslau, Františka Kapounková dále Berlín

Zemřel: popraven gilotinou 5. 11. 1943 v Breslau

Manželka: Františka Kapounková, *1924

Děti: syn (*1942), dcera Marie (*21. 3. 1943)

Bydleli: v domku ve Dzbeli, č. p. 16

Bohumil Kapounek byl původně vyučený krejčí, za války však pracoval jako staniční dělník v ŽSt. Kostelec na Hané. Byl dobromyslný a veselý povahy. Jeho manželka Františka v době zatčení vychovávala desetiměsíčního chlapečka a čekala další dítě.

V průběhu druhé světové války vznikala v hlubokých lesích moravských Beskyd řada tajných protifašistických skupin a oddílů, z nichž oddíl Zelený kádr byla podle některých údajů první partyzánská skupina na našem okupovaném území vůbec. Tato partyzánská skupina byla Němci přepadena dne 14. října 1942, a její zbylí členové se proto skrývali na různých místech. U Bohumila Kapounka se v jeho domě ve Dzbeli na Konicku skrývali František Vychodil, Josef Masný a Rostislav Strnadel. V úterý 24. listopadu 1942 silná kolona gestapa s cílem tyto partyzány zatknout obklíčila Dzbel. Do domku Kapounkových, kde se v tu chvíli ukrývali Masný a Strnadel, vtrhl nejprve velitel oddílu gestapa Schlezinger. Po nezdařeném

pokusu o útěk se Masný zastřelil a Strnadel padl do rukou Němců. Po krátkém výslechu byla paní Kapounková rovněž zatčena a gestapo se rozjelo do ŽSt. Kostelec na Hané, kde Bohuslava Kapounka zatklo přímo při výkonu služby.

Oba manželé Kapounkovi byli nejprve vězněni ve Zlíně, když dítě bylo svěřeno příbuzným. Později byli oba převezeni do Breslau. Paní Kapounkové se ve vězeňské cele v Berlíně narodila dcera Marie, která byla záhy odsunuta na vychování do Německa. Dne 17. září 1943 byl Kapounek spolu s dalšími šestnácti vlastenci odsouzen k trestu smrti, Františka Kapounková za „přípravu velezrady“ na čtyři roky káznice.

Do doby vykonání trestu byl Bohuslav Kapounek stále optimistický. Veškerou vinu vztáhl na sebe, aby své manželce zachoval život. Popraven byl gilotinou ve věznici v Breslau 5. listopadu 1943 v 18.37 hodin.

Paní Kapounková po osvobození svoji dceru vypátrala.

Pamětní deska v ŽSt. Prostějov hlavní nádraží

Karel Pacola

Narozen: 1. 11. 1898 v Ivanovicích na Hané
Vrchní provozní dozorce, stanice Prostějov hlavní nádraží
Zatčen: březen 1940
Vězněn: gestapo, Mírov, Breslau, Brieg
Zemřel: 11. 3. 1944 v Briegu
Manželka: Pavla
Synové: Miroslav a Jiří
In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Karel Pacola pocházel z rolnické rodiny a vyrůstal v Ivanovicích na Hané. Po ukončení základní školy a studia na střední škole nastoupil do zaměstnání jako úředník státních drah. Prošel několika stanicemi a ve 30. letech začal pracovat jako provozní dozorce na hlavním nádraží

v Prostějově. Byl to člověk klidné, přemýšlivé povahy, v jednání byl vždy zásadový a čestný, plný nadšení a víry ve vítězství a dokázal i svému okolí dodávat jistotu a tolik potřebný optimismus. Jako státní zaměstnanec se nemohl stát členem KSČ, ale o to intenzivněji pracoval ve Svazu přátel SSSR. Teprve po služebním pobytu v Sovětském svazu v roce 1936 vstoupil do KSČ. Po přechodu strany do ilegality pokračoval Karel Pacola ve své práci v ilegálním okresním výboru strany, který se vytvořil ihned po rozpuštění strany v roce 1938.

Po okupaci zde tedy existovala již zapracovaná a k boji připravená okresní stranická organizace, která vydávala celou řadu letáků, tiskla ilegální Rudé právo a s pomocí železničářů zásobovala celou oblast. Karel Pacola spolu s Karlem Laštovičkou přijímali zprávy o pohybu vojenských transportů na trati Prostějov–Olomouc a Prostějov–Brno, organizovali sabotážní akce na tratích, pomáhali při útěku všem, které pronásledovalo gestapo, a pomáhali při zajišťování zbraní a nábojů. Akce byly dobře naplánované i utajené, ale přesto neunikly pozornosti gestapa. V listopadu 1939 bylo zatčeno prvních 12 odbojářů a krátce na to, v březnu 1940, byl zatčen spolu s dalšími komunisty i Karel Pacola. Po tvrdém výslechu na gestapu byl v srpnu převezen do věznice na Mírově a v září do Breslau, kde byl odsouzen k deseti rokům káznice v Briegu. Životní podmínky ve vězení, těžká práce a špatná strava spolu s bezohledným zacházením měly vliv na zdravotní stav vězňů, který se den ze dne zhoršoval. To způsobilo, že ani Karel Pacola se nedočkal vítězství, ve které tolik věřil a za které bojoval. Vyčerpán dlouhým vězněním zemřel v Briegu dne 11. března 1944.

Karel Laštovička

Narozen: 5. 8. 1906

Pomocný zaměstnanec stanice Prostějov hlavní nádraží

Zatčen: 5. 6. 1939

Zemřel: 3. 5. 1945 na lodi při evakuaci Hamburku

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Pamětní deska v ŽSt. Konice

Ferdinand Kružík

Narozen: 22. 5. 1887 ve Starči

Přednosta železniční stanice Konice

Zatčen: 8. 10. 1941

Vězněn: Olomouc, Brno, Osvětim

Zemřel: 7. 2. 1942 Osvětim

Manželka: Marie, 24. 12. 1883 – 18. 2. 1954

Syn: Ing. Lubomír, *4. 5. 1926

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939, pamětní medailí II. odboje

Jeho poslední hodnost „vrchní oficiál statutu IIIa“ mu byla in memoriam doplněna jmenováním na „administrativního správce IIIa“.

V době, když se Ferdinand Kružík narodil, stavěla se přes Konici železnice (1886 až 1888 – trať Prostějov–Třebovice). Když měl Ferdinand Kružík dva roky, jel po této trati první vlak (1. 9.

1889). Prvním přednostou stanice Konice byl železničář Zatloukal a pracovali zde i zřízení Řezníček a Březina.

Ferdinand Kružík musel přerušit studium na třebíčském gymnáziu, protože jeho matka, vdova živící dvanáct dětí, jej nemohla vydržovat na studiích po celou dobu. Proto v roce 1909 nastupuje ke dráze jako písař v ŽSt. Šumperk a do ŽSt. Konice přichází roku 1915. Už v roce 1923 byl jmenován přednostou stanice.

V roce 1939, po 40 letech provozu konické stanice, byl jmenován jejím přednostou. V těchto pohnutých dnech si pozval ozbrojenou stráž československé armády, protože němečtí horlivci chtěli v rámci zabírání Sudet zabrat pro „říši“ i konické nádraží. Němci ze Skřipova a Brodku vyhrožovali Ferdinandu Kružíkovi i ostatním pracovníkům železniční stanice „zúčtováním“. Jeho výrazné vlastenecké smýšlení a jednání vyvolalo nenávist Němců.

Ferdinand Kružík se intenzivně věnoval veřejné činnosti. V Konici byl starostou Sokola. Organizoval odbojové hnutí, kdy se podílel i na rozšiřování ilegálních tiskovin. Časopis „V boj“ posílal i po synovi do Prostějova. Měl mnohá spojení po linkách železničních i sokolských, mnoha lidem pomohl odejít do emigrace.

Z výpovědi strojvedoucího Čamka se dozvídáme o pohotovosti na lokomotivě v Chornicích u vlaku, kde ve vagónech byly naloženy české rodiny evakuované ze zabíraných území a ještě doufajících, že Chornicko nebude zabráno. Pod kotlem udržovali po tři dny oheň, protože nikdo nevěděl, má-li s Čechy odjet, nebo zda bude Chornicko doopravdy zabráno. Strojvedoucí Čamek se tedy odebral k veliteli komanda zabírajícímu toto území, do Trnávky. Tehdy mu tam nižší důstojník Paulus, pozdější generál, který prohrál bitvu u Stalingradu, ukázal mapu z roku 1936, tištěnou v Londýně, s vyznačeným územím připojovaným k „říši“. Takže skřipovským Němcům se nepodařilo připojit Konicko k „říši“, ale podařilo se jim, že byl Ferdinand Kružík 8. října 1941 zatčen. Byl vyslýchán v Olomouci a v Brně. Vězněn byl v Osvětimi, kde byl 7. února 1942 umčen.

O zatčení Ferdinanda Kružíka se Marcela Koubová-Bláhová dozvěděla již v roce 1941 od svého dědečka a svých rodičů, kteří Ferdinanda Kružíka znali jako poctivého a svědomitého pracovníka a velkého vlastence. Tehdy byl zatčen i jeho přítel Vojtěch Hřivna – ředitel školy, dále člen Sokola a přednosta okresního soudu Vladimír Dosoudil, JUDr. František Zelený (viz Ing. Matoušek Bohumil), Metoděj Fojtík a další. Tehdy na celém Konicku vzbudili u Čechů nenávist udavači. Lidé prožívali obavy, jestli zatčení občané přežijí mučení v koncentračních táborech, protože o výsleších prováděných Němci již mnoho slyšeli. Zprávě o smrti Ferdinanda Kružíka se tehdy nechtělo věřit, lidé doufali, že se všichni vrátí, že přežijí.

Rovněž závěr druhé světové války v Konici byl dramatický. S blížící se frontou byla Konice bombardována 29. dubna 1945 a jedna z bomb dopadla do zahrady sokolovny, kde býval Ferdinand Kružík starostou. Po válce byla sokolovna opravena a ve vestibulu byla umístěna pamětní deska s jeho jménem.

Podle výpovědi Jaroslava Ešnera poražená německá armáda ustupovala přes Konici ve značném množství, kdy jí projelo na 1 200 Němců. Osmého května 1945 jely poslední železniční transporty od Prostějova, kdy i tyto transporty 9. května 1945 ustaly. Trať jimi byla zatarasena. Poslední muniční vlak s 300 tunami třaskavin a munice různého druhu zůstal stát na konickém nádraží. Železniční zřízenec Rudolf Vykydal, mající noční službu, se dozvěděl od německých důstojníků, že vlak bude ráno vyhozen. Vyrozuměl obyvatele v blízkosti nádraží, aby utekli do polí.

V 7 hodin přišel k nádraží německý důstojník s osmi vojáky, dvěma skříňkami a velkým svítkem zápalné šňůry. Všichni důstojníka úpěnlivě prosili, aby k výbuchu nedošlo. Po dlouhé době i on přiznal, že už má války dost a že se chce vidět se svou rodinou. Upustil od vyhození muničního vlaku, které by zničilo nejen nádraží, ale i celé městečko. Tím byla zachována také výpravní budova, kde býval přednostou Ferdinand Kružík a kde mu byla po válce odhalena pamětní deska.

Pamětní deska v ŽSt. Rájec-Jestřebí

František Nečas

Narozen: 15. 3. 1907

Vrchní adjunkt st. drah, železniční stanice Rájec-Jestřebí

Zemřel: 13. 7. 1944 umučen v Breslau

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

František Nečas pracoval jako výpravčí ve stanici Rájec-Jestřebí. Byl ženatý a měl šest dětí. To jsou jediná fakta, která víme o jeho životě. Ostatní se můžeme jenom domnívat. Své rodině i svým spolupracovníkům se s ničím nesvěřoval, a tak víme s určitostí jen to, že byl zatčen na základě udání četníka za ilegální držení pistole. Lze usuzovat, že spolupracoval s některou odbojovou skupinou, která se připravovala na budoucí ozbrojené povstání. O jeho dalším osudu žádné zprávy nemáme. Za své zásluhy o osvobození Československé republiky byl dne 28. října 1947 vyznamenán čs. válečným křížem 1939 in memoriam.

Zemřel 13. července 1944 ve Vratislavi (Breslau).

Pamětní deska v ŽSt. Tišnov

Bedřich Galář

Narozen: 17. 1. 1897 ve Veselí nad Moravou

Vrchní oficiál IIIa ŽSt. Tišnov

Zatčen: 23. 2. 1942 v zaměstnání

Vězněn: Brno – Pod kaštany, Kounicovy koleje

Zemřel: 15. 6. 1942 popraven v Brně

Manželka: Heřma Bischofová, *1900

Synové: Bořivoj, *1931

Radko, *1933

In memoriam: byl vyznamenán dne 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Bedřich Galář prožil své dětství na moravském Slovácku. Ačkoliv nebylo doma ničeho nazbyt, přece byl dán na studia na gymnázium ve Strážnici. První světová válka však vytrhla Bedřicha ze studií. Musel na vojnu. Po návratu nebylo pomyšlení na dokončení studií. Jeho otec zahynul a Bedřich si musel sám hledat obživu. Vstoupil do služeb čs. státních drah a v tomto povolání prošel řadou míst na Moravě, Slovensku i na bývalé Podkarpatské Rusi. Sloužil ve Veselí, v Ostrohu, v Bylnici. Tam se v roce 1928 oženil. Potom vystřídal ještě tři místa – Gelnici, Spišskou Novou Ves a Užhorod. Zde ho zastihl i nešťastný rok 1939. Musel jako ostatní Češi opustit zemi a prostředí, s nímž srostl. Vrátil se na Moravu a zakotvil v Tišnově. Všude, kam ho služba přivedla, se věnoval sokolské práci.

Také v Tišnově cvičil a vedl cvičení, budoval sokolovny, zpíval ve sboru, hrál divadlo. Jeho energie byla nevyčerpatelná.

Při jeho statečnosti a smyslu pro povinnost nebylo ani jiné možnosti než se ihned po okupaci zapojit do odboje. Spolu s odbojáři v Brně, Bílovicích, Novém Městě, Bystřici a v dalších moravských městech se podílel na organizaci sabotážních akcí proti fašistickým okupantům. Dne 23. února 1942 odešel do práce. Dále vzpomíná jeho syn:

„V dopoledních hodinách náhle před naším domem zastavilo osobní auto a z něho vystoupili tři muži v kožených kabátech a před sebou strkali našeho otce. Matka je pustila dovnitř a ptala se, co se stalo. Hrubě ji odbyli, nechali otce stát se spoutanýma rukama v kuchyni a začali prohledávat celý dům. Skříně, zásuvky, knihy. Co se jim líbilo, to si vzali. Celý domek zpřeházeli, sebrali otce, vystrčili ho ze dveří, nastoupili do auta a odjeli. Nikdo, ani v zaměstnání, nám neřekl, kam a proč otce odvezli.“

Teprve za nějakou dobu se rodina dozvěděla, že Bedřich Galář je vězněn v Brně Pod kaštanu. Ve vězení byl skoro pět měsíců. Během této doby napsal domů několik lístků, ve kterých žádal o teplé prádlo, papuče, věci na holení a nějaké jídlo. Psal také, že mají povoleno dostat jednou za měsíc balíček do váhy 2 kg a že ho může rodina předat i osobně. Syn vzpomíná dál:

„V červnu jsme se tedy vypravili s matkou do Brna. Když jsme přicházeli k věznici, vracely se proti nám plačící ženy a říkaly, že už tam nechtějí nikoho pouštět, že všechny odhánějí. Matka se nenechala odradit, dala balíček Radkovi, kterému bylo tehdy devět let, a poslala ho k dozorcí na bráně. Ten ho odháněl pryč a německy se ptal, co tam chce. V tom odněkud přišel jiný dozorce, který se česky zeptal Radka, co tam hledá. Pak prohodil pár slov se strážným na bráně, ten vzal od Radka balíček, položil ho na stůl a bratra poslal pryč. Česky mluvící dozorce jej však zastavil a ukazoval mu, že na něj někdo mává z okénka. Byl to otec. Od toho dne jsme ho už nikdy neviděli.“

Krátce na to byl Bedřich Galář odsouzen a v Kounicových kolejích popraven dne 15. června 1942 v 18.30 hod.

Pamětní deska v ŽSt. Bystřice nad Pernštejnem

Stanislav Fiala

Narozen: 8. 2. 1903

Tražový dělník, výhybkář

Zemřel: 7. 5. 1945

Manželka: Hedvika

Šest dětí

Stanislav Fiala byl rodákem z Vysočiny. Za první republiky nastoupil do zaměstnání jako závozník u ČSAD. Později přešel do stanice Bystřice nad Pernštejnem, kde pracoval až do své smrti jako výhybkář. Nikdy nebyl členem žádné politické strany, byl však poctivým pracujícím člověkem a dobrým vlastencem. Doufal v osvobození své vlasti, nechtěl však nečinně sedět, a proto jej události jara 1945 přivedly do řad aktivního odboje. Německé jednotky prchaly před postupující Rudou armádou přes Vysočinu. Jeden z německých transportů byl příslušníky odboje zastaven na silnici směrem na Písečné. Jeho odzbrojování se účastnil i Stanislav Fiala. Ještě tentýž večer se u Fialů objevilo gestapo. Přišlo najisto, protože

věděli, kdo se odzbrojování účastnil. Rodina Stanislava Fialy byla pohromadě. Manželka, paní Hedvika Fialová, a táta uprostřed svých šesti malých dětí s nejmladším dítětem v náručí. Vše se pak seběhlo neskutečně rychle. Stručný povel: „Položit dítě a vyjít před dům.“ Tam u plotu, bez rozsudků a vysvětlování, dávka ze samopalů mu provrtala břicho. Ještě v noci 7. května 1945 Stanislav Fiala tomuto zranění podlehl. Bezmocná, vzteká msta hitlerovců ukončila jeho život ve věku 42 let, na prahu svobody, po které tak toužil.

Pamětní deska v ŽSt. Žďár nad Sázavou

Antonín Bláha

Narozen: 13. 5. 1910 v Chlumu, okres Semily

Topič ve výtopně Žďár nad Sázavou

Zemřel: 9. 5. 1945

Manželka: Bedřiška, *26. 7. 1920, provdaná Melichárková

Bydliště: Veselá ulice, č. 330

Antonín Bláha pocházel z Chlumu v okrese Semily a do Žďaru nad Sázavou se přihlásil k trvalému bydlišti až 1. února 1945. Bydlel ve Veselé ulici č. 330 se svojí manželkou Bedřiškou, rozenou Getzovou z Nejdku, byl bezdětný.

Dne 9. 5. 1945 se jako ozbrojená dělnická hlídka zúčastnil v odpoledních hodinách přestřelky v prostoru mezi silničním přejezdem na bývalém starém nádraží a starou cihelnou.

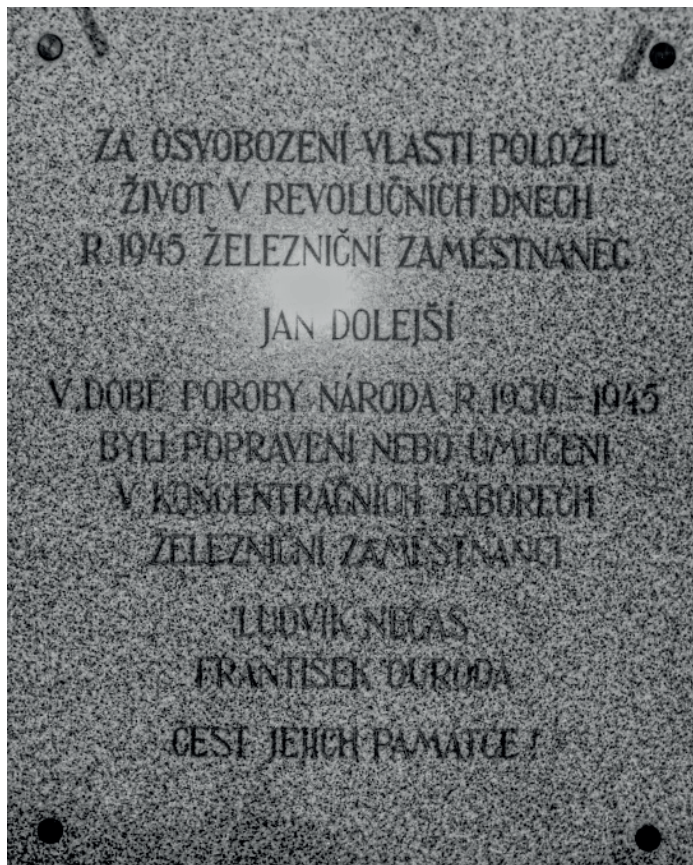
Ve svahu proti bývalému nádraží Žďár nad Sázavou stáli po zuby ozbrojení Němci v přesile proti sovětské průzkumné jízdní skupině. Sověští vojáci byli předem upozorněni na německé ozbrojené pozice. Přesto jeli odvážně proti ní. Němci v panice utíkali. Blížila se fronta. Antonín Bláha byl členem ozbrojené dělnické hlídky. Devátého května 1945 se ráno nasnídal a chystal se odejít. Manželka ho prosila, ať už nikam nechodí, že se venku střílí. Odpověděl jí, že musí, že má za úkol hlídkovat s J. Sedlákem. Odešli spolu, aby splnili svůj úkol. V prostoru mezi silničním přejezdem na bývalém nádraží a starou cihelnou se dostali do zorného pole Němců a ti po nich začali střílet. Sedlák seběhl do příkopu a vlezl do mostku. Bláha už se k němu nevešel a přebíhal k druhé straně. Než však přeběhl, Němci ho střelili do břicha. Přiběhli k němu, a protože ještě žil, dobili ho pažbou ranami do hlavy.

Pohřeb měl Antonín Bláha železničářský – rakev na ramenou nesli jeho spolupracovníci v uniformách.

Ilustrační fotografie, která byla pořízena po sabotážní akci na Vysočině.

Pamětní deska v ŽSt. Jihlava

Jan Dolejší

Narozen: 18. 4. 1899 v Rantířově

Manželka: Františka, *1982, rozená Balatková Syn: František, *1922

Dcera: Marie, *1921

Jediným faktem, který dnes známe o životě Jana Dolejšího, je jeho členství v partyzánské skupině Lenka-Jih, která působila v okolí Dolní Smrčné. Nešťastná náhoda však způsobila, že se při čištění zbraně zranil a na následky zemřel.

Ludvík Nečas

Narozen: 9. 3. 1887 ve Střížově

Tražový pomocník

Zatčen: 1. 8. 1939

Zemřel: 24. 8. 1939 v Jihlavě

Manželka: Marie

František Ouroda

Narozen: 25. 1. 1905 v Bedřichově

Strojvůdce, výtopna Jihlava

Zemřel: 10. 7. 1942 v Mauthausenu

Manželka: Anna, -1905, rozená Söllnerová

Dcera: Hana, *1931

Jak žil a čím se v odboji zabýval František Ouroda, se dnes již nedozvíme. Na jeho poslední chvíli v koncentračním táboře v Mauthausenu vzpomíná jeho spoluvězeň František Kubát:

„Represivní opatření po smrti R. Heydricha krutě postihly i vězně v koncentračních tábořech. Němci se zuřivě mstili na každém Čechovi, a tak krátce po atentátu nechali nastoupit všechny české vězně a každého desátého bezohledně zastřelili. František Ouroda byl jedním z nich. Byl zastřelen dne 10. července 1942 v Mauthausenu.“

Pamětní deska v ŽSt. Dobronín

Štěpán Vampola

Narozen: 6. 12. 1910

Zemřel: padl při přestřelce s ustupujícím německým vojskem

Pamětní deska v ŽSt. Jihlava-město

František Kuhn

Narozen: 1. 5. 1896

Strojvedoucí, správa výtopny Jihlava

Zatčen: 9. 3. 1943

Zemřel: 30. 5. 1944 Brandenburg

Syn: Jiří, *1929

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Pamětní deska v ŽSt. Luka nad Jihlavou

Václav Frontál

Narozen: 16. 9. 1895

Vrchní strážmistr v. v. Cejle – Kostelec, odbor pro udržování trati
Jihlava

Zatčen: gestapem 18. 12. 1942 při výkonu služby

Zemřel: 23. 3. 1943

Manželka: Anežka

Synové: Ladislav, *1922

Bohumil, *1924

Václav, *1926

Miloslav, *1931

Antonín Podhorský

O Antonínu Podhorském se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Pamětní deska v ŽSt. Velké Meziříčí

Ladislav Eliáš

Narozen: 11. 6. 1914 v Horních Borech

Stolařský dělník ve Velkém Meziříčí, za okupace pracovník ČSD

Zatčen: 6. 5. 1945 kolem 22.30 na radnici ve Velkém Meziříčí

Vězněn: mučen a vyslýchán na radnici ve Velkém Meziříčí

Zemřel: popraven druhý den 7. 5. 1945 po 18. hodině na břehu řeky Balinky

Manželka: Marie, *20. 3. 1915, rozená Koukalová

Datum svatby: 28. 12. 1939, manželství bezdětné

Josef Hlaváč

Narozen: 12. 2. 1914 ve Velkém Meziříčí.

Jirchář, v době války posunovač v ŽSt. Velké Meziříčí

Zemřel: zastřelen 6. 5. 1945 ve Velkém Meziříčí

Ženatý, bytem ulice Strmá, č. p. 2

Vzpomíná bratr padlého železničáře Antonín Hlaváč bytem Strmá 1242 ve Velkém Meziříčí:

„Události, které předcházely tragické smrti mého bratra, se odehrály takto:

Dne 6. května 1945 převzal lid politickou moc ve Velkém Meziříčí do svých rukou. Každý chtěl přispět svým dílem ke konci války. Také já. Proto jsem šel na radnici, kde bylo soustředěno politické vedení, abych dostal nějaký úkol. Jenže takových jako já tam bylo více, takže jsem se na radnici ani nedostal. Obcházel jsem proto jednotlivé velitele skupin, ale všude měli dostatek lidí. Nakonec jsem byl přidělen do skupiny, která měla za úkol hlídat vjezd do města od Jihlavy.

Naše stanoviště bylo u kapličky na křižovatce cest Jihlava – Velké Meziříčí a Velké Meziříčí – Uhřetínov. Silnice od Jihlavy zde prudce klesá do Velkého Meziříčí. Těsně pod úpatím kopce bylo naše stanoviště. Protože jsme neměli zbraně, zajišťovali nás partyzáni ukrytí pod svahem silnice na Jihlavu. Zastavovali jsme auta a kontrolovali jejich pasažéry. Nákladní auta jsme posílali na náměstí k radnici. V odpoledních hodinách se na kopci objevilo nákladní auto. Dostal jsem za úkol auto zastavit. Když jsem ale zpozoroval, že v autě jsou ozbrojení Němci, nechal jsem ho projet. Ostatní se mě ptali, proč jsem to udělal. Na to jsem jim řekl, že beze zbraně ozbrojené Němce zastavovat nebudu. Protože mi žádnou zbraň nedali, sebral jsem se a šel jsem pryč. Ušel jsem sotva několik desítek metrů, když se na kopci objevilo osobní auto. Na křižovatce bylo zastaveno a z něho vystoupil německý důstojník s rukama nad hlavou. V autě bylo ještě několik dalších osob a nějaká žena. V tom se ozvala rána a německý důstojník padl mrtev k zemi. Ostatní osoby partyzáni odvedli pryč. Pravděpodobně vystřelil některý z partyzánů ukrytých ve svahu.

Já jsem šel domů. Bydleli jsme asi sto metrů od křižovatky, kde jsme zastavovali auta. Když jsem dorazil domů, přišel ze služby i můj bratr Josef. Spolu jsme se najedli a bratr mi řekl, že jde ven. Chtěl jsem, ať na mě počká, ale on spěchal. Venku před domem na něho čekal kamarád. Než jsem si stačil obléct kabát a vyjít ven, byl již bratr mrtev. Vystřelili na něho Němci, kteří si zřídili stanoviště na naší křižovatce, kde jsme předtím zastavovali auta. Chvilí jsem s otcem počkal a potom jsem se připlížil k bratrovi. Byl zastřelen asi padesát metrů od našeho domu. Dotáhl jsem ho k domu, kde mi s ním otec pomohl. Měl trojitý průstřel hlavy od automatické zbraně. Spolu s ním přišel o život i jeho kamarád. Jejich smrt byla pravděpodobně odvetou za zabitého německého důstojníka.“

Raimund Škoda

Narozen: 30. 8. 1903 v Oslavanech u Brna

Strojvedoucí v ŽSt. Břeclav, později ve Velkém Meziříčí

Zatčen: 6. 5. 1945 kolem 22.30 na radnici ve Velkém Meziříčí

Vězněn: mučen a vyslýchán na radnici ve Velkém Meziříčí

Zemřel: 3 minuty před 6. hodinou zastřelen na břehu Oslavy u Nesměře

Manželka: Marie

Oddán: 24. 7. 1930 v Oslavanech, dvě děti

Bydlel: břeh řeky Oslavy, U mlýna, č. p. 261, Velké Meziříčí

In memoriam: vyznamenán dne 28. 10. 1947 čs. válečným křížem 1939

Druhá světová válka se chýlila ke konci. Pátého května 1945 povstává Praha, československý rozhlas vyzývá všechny vlastence k boji proti nenáviděným okupantům. Dne 6. května 1945 ustavuje politický vedoucí Jindra Nováček, ilegální pracovník KSČ, který po celou dobu okupace unikal šťastně gestapu, revoluční výbor ve Velkém Meziříčí.

Členy tohoto revolučního národního výboru byli i dva železničáři, Ladislav Eliáš a Raimund Škoda, kterému jeho přátelé přezdívali „komunista“. Ač nikdy ve straně nebyl, svou přezdívku si vysloužil pro svou neohroženost a politické přesvědčení. V období války, po ustavení odbojové skupiny „Blesk“, začal Raimund Škoda aktivně spolupracovat s partyzány. Organizoval sabotážní akce na železnici v úseku Velké Meziříčí–Studenec, společně s kamarády ukrýval shozené zbraně, obstarával falešné dokumenty. Svým přátelům uvězněným v koncentračních táborech posílal potravinové balíčky, i když to byl někdy i „jen“ pecen chleba. Pro podezření z této činnosti byl vyslýchán na okresním hejtmanství, ale nebylo mu nic dokázáno. Byl velmi odvážný a nebojácný, a tak mu „prošla“ i facka, kterou uštědřil německému důstojníku, který svým zásahem do železničních předpisů mohl způsobit dopravní nehodu.

V dubnu 1945 byli zatčeni dva jeho přátelé z odbojové skupiny „Blesk“, která působila v údolí potoka Chvojnice. Byli uvězněni ve Velkém Meziříčí. Po navázání kontaktu s vězeňským dozorcem a jeho ženou jim přilepšoval ze své domácnosti k slabé vězeňské stravě. A právě tyto dva kamarády odešel 5. května 1945 osvobodit a ke své rodině se víc nevrátil.

Dne 6. května 1945 ustanovuje revoluční výbor pět parlamentářů k vyjednávání s místní německou posádkou. Mezi parlamentáři je i Rajmund Škoda. Parlamentáře vedl starosta, továrník Antonín Jelínek, který toho rána v místním rozhlase vyhlásil vyvěšení československých vlajek, a dal tak signál k povstání. Jednání s vojenskou posádkou se protáhlo až do pozdních večerních hodin. Po 20. hodině bylo dohodnuto zásobování Němců potravinami, že jim bude vrácen jejich rozhlasový vůz a udají početní stav svojí jednotky. Po skončení jednání se parlamentáři vracejí do radnice a nepočítají se Istí Němců.

Kolem půl jedenácté večer přijíždí přímo k radnici několik německých vojenských vozidel s asi 35 muži. Všechny okolnosti nasvědčují, že k přepadu došlo zradou, protože vojenský velitel o něm nic nevěděl. Ústupový východ z radnice byl k velkému překvapení všech uzamčen, a tak se podařilo slabým německým silám zajmout na osmdesát českých lidí. Starosta Jelínek byl z radnice odveden na Ortskomando. Všichni zatčení na radnici byli zavřeni v příručním skladě na radnici. Byla to temná místnost bez oken, a aby zatčení mohli vůbec vydržet živí, museli jim Němci každou hodinu větrat dveřmi. Až do patnácti hodin 7. května 1945 trvají výslechy, při kterých jsou někteří zatčení brutálně mučeni. Mezi zatčenými byli všichni parlamentáři, i Ladislav Eliáš a velitel odbojové skupiny TAU Miroslav Vetiška. Oddíl četaře Janků, vyslaný ze Světlé, tj. ze stanoviště čs. odbojových jednotek narychlo na pomoc radnici, vyčistil během několika minut náměstí od Němců, kteří uprchli. Nyní je na radnici jen hrstka ozbrojených Němců se zajatými a radnice je v té chvíli obklíčena dvěma družstvy partyzánů. Četař Janků je rozhodnut zahájit na radnici útok, když vtom z ní vychází několik Němců se zajatým kapitánem Vetiškou. Z české strany je na rozkaz četaře Janků zahájena střelba, která je slabě opětována protistřelbou Němců. Tito se stahují zpět do radnice, ale kapitán Vetiška zázrakem zůstává venku. Ten pak také dává rozkaz ke stažení všech čs. jednotek do lesů. Toto vše se odehrává ještě večer 6. května 1945. Osud všech zatčených je zpečetěn. Němci se i v poslední chvíli krutě mstí na českém národě.

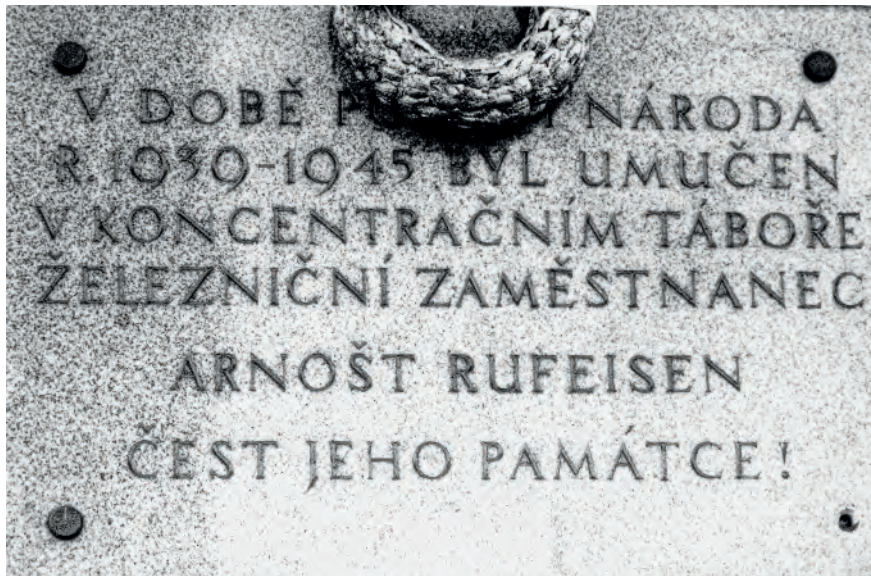
Za slunného májového odpoledne 7. května 1945, tři minuty před 16.00 hod je slyšet první výstřely na břehu Oslavy u Nesměře, kde je ve třech etapách hromadně povražděno 42 českých revolucionářů, mezi nimi i čtyři z pěti parlamentářů, a tedy Raimund Škoda.

Po osmnácté hodině byl u řeky Balinky popraven poslední transport čtrnácti velkomeziříčských odbojářů, mezi nimi i Ladislav Eliáš. V té době fašisté propouštějí továrníka Jelínka a připravují popravu komunisty Jindry Nováčka.

Ještě 8. května 1945 dopoledne, před odjezdem z města, zastřelili Němci ve chlévě hospodyňské školy tři Čechy, které zajali několik hodin předtím v Oslavičce u Velkého Meziříčí. Počet obětí se tak zvýšil na šedesát. Tragédie byla skončena.

Ve středu 9. května 1945 v časných ranních hodinách je město bombardováno. Zmatené a rozvrácené zbytky wehrmachtu v chaosu prchají. Kolem deváté hodiny ráno vjíždí do města Rudá armáda. Celková bilance obětí českých vlastenců ve Velkém Meziříčí je 114, mezi nimi tři železničáři: Ladislav Eliáš, Raimund Škoda a Josef Hlaváč.

Pamětní deska v ŽSt. Studenec

Arnošt Rufeisen

Narozen: 14. 10. 1904 ve Velkém Meziříčí
Výpravčí v ŽSt. Studenec, adjunkt státních drah

Zemřel: 18. 3. 1943 v Osvětimi

Ženatý

Syn: Milan, *25. 4. 1935

Bytem Kralice, č. p. 116

Arnošt Rufeisen nastoupil službu u ČSD 10. října 1929. Postupem doby se vypracoval na funkci výpravčího s hodností adjunkta státních drah. Tuto funkci vykonával ve stanici Studenec do 31. března 1939, kdy byl penzionován na základě rozhodnutí československé vlády „druhé republiky“ ze dne 27. ledna 1939, podle kterého státní úředníci židovského původu byli penzionováni, anebo alespoň vyloučeni ze styku s veřejností.

Zatčen byl údajně jako rukojmí za Stalingrad a zařazen do pracovního tábora v Jihlavě jako dělník. Dne 23. ledna 1943 sděluje jeho manželce Karel Orustein z Jihlavy, kolega Arnošta Rufeisena, že jejího manžela s celou skupinou odsunuli neznámo kam. Dne 2. ledna 1943 posílá Karel Orustein spolu s výplatou další dopis, v němž sděluje, že skupina je zařazena do pracovního útvaru, nikoliv trestního, na dálnici poblíž Krakova. Podrobnější zprávu

posílá 21. února 1943, kdy sděluje, že do 5. února byla celá skupina v Brně a potom jeli přes Bohumín do říše na práci.

O smrti Arnošta Rufeisena se dozvídáme až z jeho úmrtního oznámení. Zemřel v koncentračním táboře Osvětim 18. března 1943 v 10 hodin 25 minut.

B.749.587

ARBEITSBUCH
PRACOVNI KNIZKA
(Reg.-Vsg. vom 30. Juni 1941 Nr. 241 S. 1)
(Vied. nat. ze dne 18. února 1941, č. 281 S. 1)

Familienname (bei Frauen auch Geburtsname) Příjmení (a také př. rodné jméno)	Rufeisen
Vorname (Taufname) Jméno (křestní)	Arnošt
Tag, Monat und Jahr des Gebens Den, měsíc a rok narození	14. srpna 1916
Geburtsort politische Bezirk Město narození politický okres	Pol. Město - Pl. Město
Staatsangehörigkeit Státní občanství	Polst. Čechy a Morava
Funktionenstand (dod. verh. zechen - vera.) Název povol. - poz. - zá- kladní úřadu	Senátor
Geburtsort der minder- jährigen Kinder Místo narození men- ších dětí	1935

Pamětní deska v ŽSt. Náměšť nad Oslavou

Eduard Hron

Narozen: 17. 3. 1880

Vrchní oficiál ČSD v. v., přednosta stanice Náměšť nad Oslavou

Zatčen: 21. 3. 1942

Vězněn: Kounicovy koleje v Brně

Zemřel: popraven po třech měsících 17. 6. 1942

Eduard Hron byl významný představitel města Náměšť nad Oslavou, funkcionář, neohrožený bojovník proti fašismu. Pracoval jako přednosta železniční stanice Náměšť nad Oslavou. Byl členem městské rady, předsedou stavebního odboru, předsedou finanční komise a starostou Sokola.

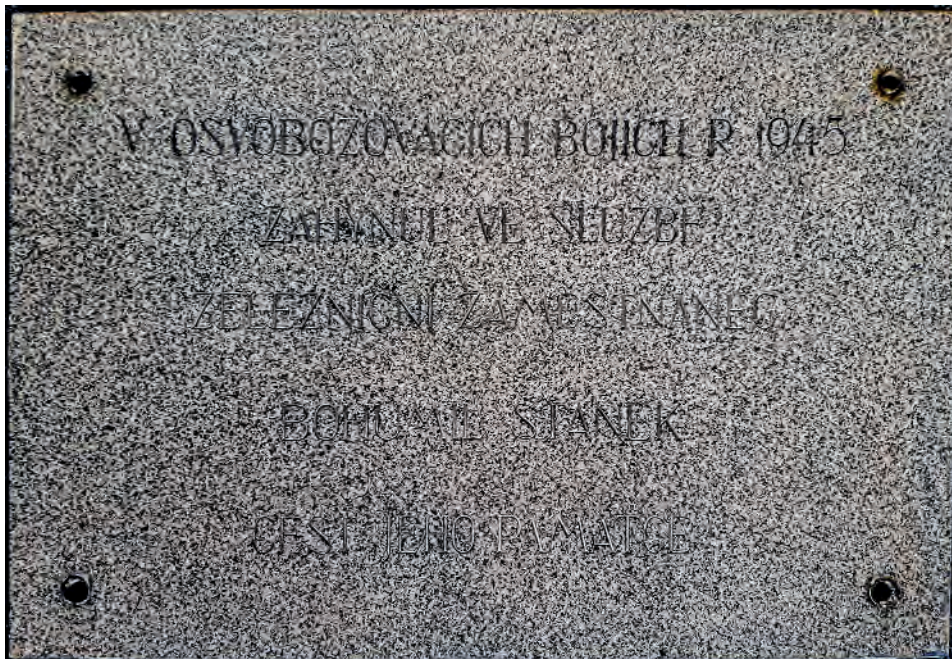

Po okupaci Československa odešel do důchodu, přesto ale pracoval dále ve svých funkcích. V Sokole byla jeho hlavní činnost na poli kulturním a osvětovém. Zapojil se do akcí organizovaných ilegální odbojovou skupinou „Obrana národa“, jejíž hlavní náplní byla diverzní činnost. Podle výpovědi Šmídka a Němcové se Eduard Hron podílel na přípravě diverzní

akce – zničení německého vlaku. V tomto zvláštním vlaku měli projíždět důstojníci německé armády na východní frontu. Akce byla naplánována na 28. října 1941 ve 23.00 hodin. Byla však zmařena, protože se v diverzní skupině našel zrádce, který informoval gestapo. Hlavní organizátoři akce byli zatčeni a posláni do koncentračních táborů, kde většinou zahynuli. Ostatním se podařilo zmizet a přejít do ilegality.

Na jaře 1942, zřejmě prostřednictvím konfidenta, se podařilo gestapu vypátrat další účastníky této akce, mezi nimiž byl i Eduard Hron. Byl zatčen 23. března 1942 a odvezen do Brna a nacistické mučírny v Kounicových kolejích, kde po třech měsících vyslýchání a mučení byl v období heydrichiády popraven. Důvodem popravu byla jeho sokolská činnost a „přečin“ proti říši.

Pamětní deska v ŽSt. Střelice

Bohumil Staněk

Narozen: 7. 6. 1901 ve Vracově

Hradlař na hradle Troubsko, patřící k ŽSt. Střelice

Zemřel: 19. 4. 1945 i se synem vedle hradla

Manželka: Marie Staňková, *17. 5. 1927, rozená Kašparová

Syn: Vladimír, 7. 9. 1927 – 19. 4. 1945

Bydlel: s rodinou ve strážním domku v Troubsku

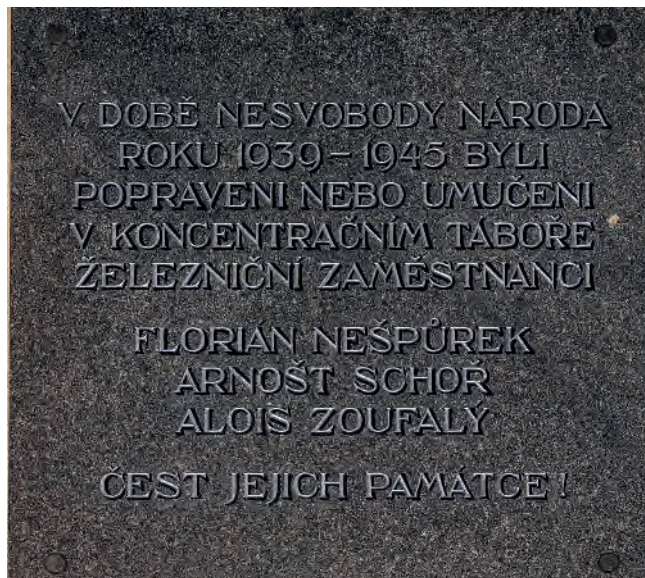

O padlém železničáři Bohumilu Staňkovi nám mohli podat sporé informace už jen tři lidé. Bývalý hradlař Josef Soukup, místní kronikář Bohuslav Kocman a Karel Kilián se synem, kteří opatrovali hrob padlého až do doby, než byl zrušen.

Víme, že rodina se přistěhovala do Troubska někdy v roce 1941. Bydleli ve strážním domku, kde Bohumil Staněk vykonával službu hradlaře. Přišel duben 1945, blížilo se osvobození města Brna a v jeho okolí probíhaly prudké boje. Jak došlo k tomu, že byli oba, otec i syn železničáři, zastřeleni, se neví.

Oba byli pohřbeni na místním hřbitově, manželka a matka se odstěhovaly do Brna-Komárova.

Pamětní deska v ŽSt. Moravské Bránice

Ondřej Hron

O Ondřeji Hronovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Florian Nešpůrek

Narozen: 29. 4. 1893

Vrchní oficiál, výpravčí stanice Moravské Bránice-Dolní Kounice

Zatčen: 13. 4. 1944

Vězněn: Brno, Breslau

Zemřel: 24. 1. 1945 v Breslau

Manželka: Marie, 20. 6. 1896 – 2. 10. 1972

Děti: Květoslav, 21. 11. 1919 – 22. 8. 1975

Čestmír, *25. 3. 1922

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Florian Nešpůrek přišel k ČSD 17. září 1918. Sloužil ve Střelcích, později ve Velkých Opatovicích a naposledy v Moravských Bránicích jako výpravčí. Byl živý a temperamentní povahy, ke každé dobré práci se stavěl pohotově.

Když nastoupil službu v Moravských Bránicích, postaral se zde o založení sociálně demokratické organizace, v níž se stal také prvním důvěrníkem. Za okupace, po přechodu sociální

demokracie do ilegality, se stal jedním z význačných místních pracovníků odboje, když se zapojil do činnosti ilegální skupiny „Věrní zůstaneme“. V jeho skupině byl zapojen i Arnošt Schoř, strojvedoucí Bohumil Světlík a jistý Otto, který později skupinu zradil.

Nešpůrkův syn Květoslav se měl ženit, a tak jel dne 13. dubna 1944 Florián Nešpůrek shánět máslo k Moravskému Krumlovu. Gestapáci na něho v Moravských Bránicích čekali celý den, než se vrátí. Potom otce i syna odvezli. Po dlouhém a strastiplném vyšetřování odsoudil lidový soud ve Vratislavi Floriána Nešpůrka na smrt a 24. ledna 1945 byl tamtéž popraven.

Arnošt Schoř

Narozen: 10. 1. 1885

Úřednický pomocník v. v., Ředitelství drah Brno, odd. I

Popraven: 28. 6. 1942 v Brně

Alois Zoufalý

Narozen: 22. 3. 1894

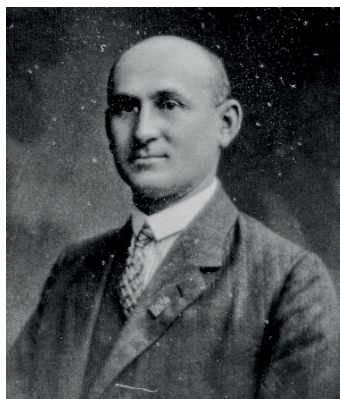
Dílenský dozorce, správa výtopny Brno

Zatčen: 3. 7. 1942 na radnici ve Velkém Meziříčí

Vězněn: Kounicovy koleje, Osvětim, Zwickau

Zemřel: 26. 1. 1945 v koncentračním táboře ve Zwickau

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Alois Zoufalý bojoval v první světové válce v rakousko-uherské armádě na ruské frontě, kde přeběhl do československých legií.

Po válce pracoval jako dílenský dozorce do 1. dubna 1941, kdy odešel do výslužby. Byl členem ilegální skupiny „Lípa 2“, o jejíž činnosti se nezmiňoval ani před svou rodinou. Jeho dcera Vlasta Zoufalá byla tehdy ještě malá. Vzpomíná, že otec často v noci někam odcházel, že u nich přespávali nějakí lidé a na otázky rodiny vždy odpovídal: „Na vás by hukli a všechno byste mohli vyklopit.“

V létě 1942 gestapo odhalilo činnost této skupiny a nastalo hromadné zatýkání. Dne 3. července 1942 byl zatčen i Alois Zoufalý. Po zatčení byl převezen do Kounicových kolejí v Brně, kde byl vyslýchán. Odtud byl převezen do koncentračního tábora Osvětim, později Zwickau. Tak jako velká většina zatčených odbojářů, prodělal i Alois Zoufalý nelidské zacházení při zatčení, gestapácké výslechy a věznění v koncentračním táboře. Dne 26. ledna 1945 ve Zwickau zemřel údajně na následky vředové choroby.

Pamětní deska v ŽSt. Šatov

Rudolf Trach

Narozen: 17. 8. 1904 v Lovosicích

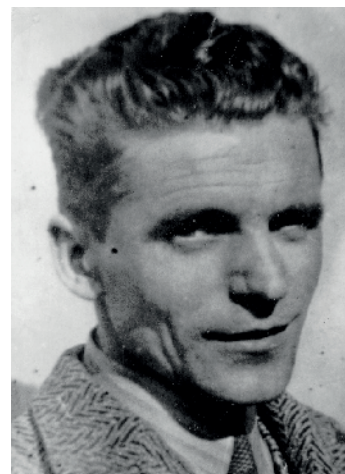
Vrchní adjunkt státních drah a přednosta stanice Rajhrad, před okupací přednosta ŽSt. Šatov

Zatčen: 28. 8. 1940 ve službě

Vězněn: Kounicovy koleje v Brně, Dachau

Zemřel: 5. 7. 1942 umučen v Dachau

In memoriam: jmenován inspektorem státních drah a vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Rudolf Trach byl dne 12. října 1937 jmenován Ředitelstvím státních drah v Brně přednostou stanice Šatov u Znojma.

V roce 1938, kdy začala být v pohraničí napjatá situace, odstěhoval manželku a dceru do Prštic a sám dál vykonával svou službu. V této době se svými spolupracovníky organizoval sabotážní akce na železnici. Při hlášení německého transportu s municí vyhodil 12 metrů kolejí a tím zabránil další jízdě vlaku.

Když za čas přestala v pohraničí fungovat i osobní doprava, odešel Rudolf Trach za svou rodinou. Začal pracovat v ŽSt. Rajhrad jako přednosta. Službu zde však vykonával pouze jeden rok. Gestapo se o něm dozvědělo a přímo ve službě ho dne 28. srpna 1940 zatklo. Byl odvezen do Brna a vyslýchán v Kounicových kolejích. Dne 6. října 1940 byl převezen do koncentračního tábora Dachau. Zde byl umístěn na trestní blok, odkud mohl psát rodině pouze jedenkrát za tři měsíce. Prodělal všechny útrapy vězení a koncentračního tábora a dne 5. července 1942 byl v Dachau umučen.

Pamětní deska v ŽSt. Znojmo

František Cihlář

Narozen: 2. 12. 1885

Vlakvedoucí na trati Praha – Trenčianská Teplá

Zatčen: 15. 12. 1941

Vězněn: Kounicovy koleje v Brně, Mauthausen

Zemřel: umučen 12. 3. 1942 v koncentračním táboře Mauthausen

Manželka: Františka, rozená Pevná

Syn: František Cihlář, *23. 5. 1914

In memoriam: vyznamenán 15. 12. 1945 čs. válečným křížem 1939 a 25. 6. 1948 pamětním odznakem SOPVP

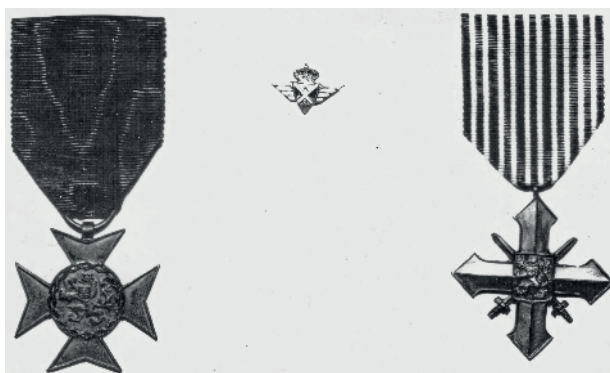
Jediným žijícím příbuzným Františka Cihláře byl v 80. letech minulého století už jen jeho syn František, který v době zatčení svého otce měl 27 let. O jeho odbojové činnosti se dozvěděl až po válce od jednoho redaktora, který byl s jeho otcem vězněn v koncentračním táboře Mauthausen.

Jako vlakvedoucí na trati Praha – Trenčianská Teplá byl František Cihlář spolehlivou spojkou brněnské odbojové skupiny s pražským vedením. Začátkem prosince 1941 provedlo gestapo razii na brněnském nádraží a zatklo mnoho lidí. To bylo v době, kdy už byla zatčena většina původní Železniční tajné odbojové organizace. Ve vězení byli Ryšánek, Smutný, Bezděk

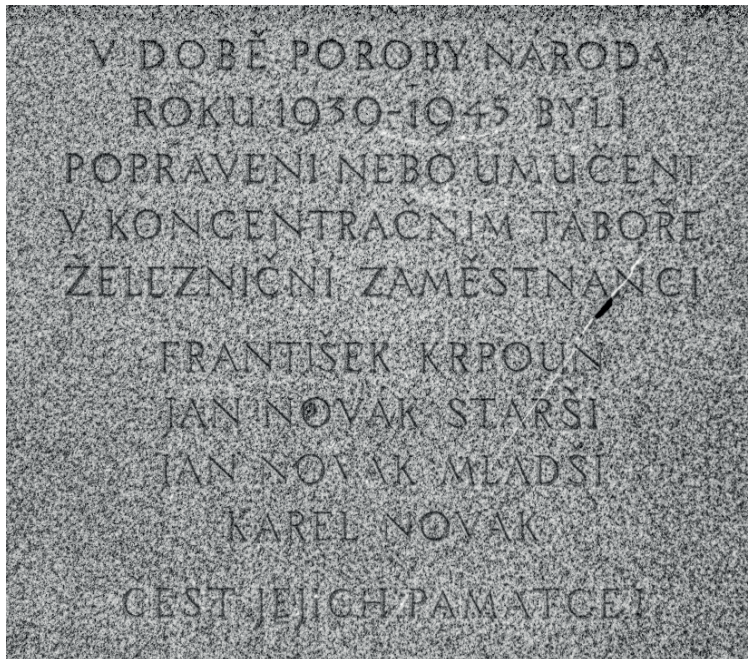
a Oldřich Wilka. František Cihlář už měl zkušenosti s udavači, a proto těsně po razii gestapa požádal o penzionování. Na personálním oddělení Ředitelství drah byli také odbojáři a ti mu penzi velmi brzy vyřídili. Cihlář se odstěhoval do Znojma, kde však pobyl pouze 14 dní. Jeho obavy se vyplnily. Někdo ze zatčených promluvil.

Gestapo zatklo Františka Cihláře 15. prosince 1941. Byl odvezen do Kounicových kolejí v Brně, tvrdě vyslýchán a potom převezen do koncentračního tábora v Mauthausenu. Podle svědectví spoluvězně byl dozorcí ukopán k smrti 12. března 1942. Necelé tři měsíce německého žalářování vydržel statečný železničář, neohrožený bojovník proti fašismu.

Pamětní deska v ŽSt. Grešlové Mýto

František Krpoun

Narozen: 2. 10. 1905

Dělník ČSD na výpomoc

Zatčen: 3. 11. 1941

Zemřel: 18. 3. 1942 Osvětim

Manželka: Františka

Dcera: Drahomíra, *1934

Karel Novák

O Karlu Novákovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Jan Novák st.

Narozen: 26. 12. 1873.

Traťový pomocník v. v., výtopna Grešlové Mýto, zaměstnanec TSS
Jihlava

Zemřel: 24. 6. 1942 popraven po rozsudku stanného soudu v době
heydrichiády v Brně v Kounicových kolejích

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Jan Novák ml.

Narozen: 4. 2. 1909

Traťový pomocník v. v., výtopna Grešlové Mýto

Zemřel: 24. 6. 1942 popraven i s manželkou po rozsudku stanného
soudu v době heydrichiády v Brně v Kounicových kolejích

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Pamětní deska v ŽSt. Moravské Budějovice

MUDr. Jindřich Wágner

Narozen: 3. 8. 1897

Lékař ČSD

Zatčen: 27. 4. 1942

Zemřel: 26. 6. 1942 v Brně

Pamětní deska v ŽSt. Staré Město u Uherského Hradiště

František Chalánek

O Františku Chalánkovi se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Ladislav Rechtig

Narozen: 21. 6. 1919

Dělník ČSD od 19. 11. 1939

Zatčen: 25. 11. 1944

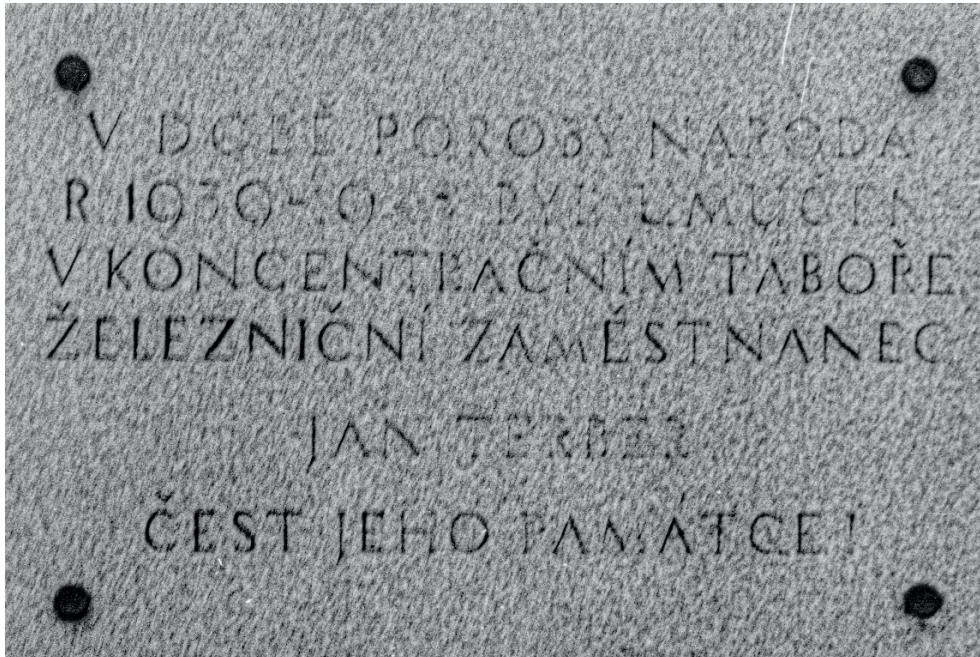
Zemřel: 24. 4. 1945 v Dachau

Manželka: Marie, †1950

Dcera: Vladimíra, *1943

Bydliště: Nová čtvrť 1250, Staré Město u Uherského Hradiště

Pamětní deska v ŽSt. Holubice

Jan Terber

Narozen: 9. 7. 1894

Tražový pomocník TSS Brno

Zatčen: 3. 2. 1942

Zemřel: 18. 2. 1942 v Ravensbrücku

Manželka: Cecílie

Dcery: Libuše, *1924

Drahomíra, *1914

In memoriam: vyznamenán čs. válečným křížem 1939

Pamětní deska v ŽSt. Telč

O těchto železničárech se nám nepodařilo zjistit žádné informace.

Vážení čtenáři

Kniha, kterou jste přečetli, není historickou studií. Je jen souhrnem vzpomínek pamětníků po více než čtyřiceti letech (pozn. red. – psáno začátkem osmdesátých let) od událostí popisovaných na jejích stránkách.

Knihu zpracoval štáb akce Pamětní desky jihomoravských železničářů 1939–1945 pod vedením Ing. Josefa Ference. Její obsah lektorovali PhDr. Karel Janiš, ředitel Muzea dělnického hnutí v Brně, PhDr. Libor Poláček, vedoucí redaktor Jihomoravského železničáře, a PhDr. Zuzana Joukalová, redaktorka Československého rozhlasu Brno.

Poděkování patří zejména všem členům pátracích skupin složených z mladých železničářů z celého Jihomoravského kraje.

Jejich vedoucími byli: Marcela Bláhová-Koubová, Ing. Jiří Pohanka, Ing. Stanislav Ferdus, Marie Bazíková, Ing. Milada Bartlová, Ing. Kamil Novák, Miroslav Šerý, Ing. Václav Roubalík, Ing. Petr Gogolín, Ing. Pavel Sychra, Jaroslav Janko, Dr. Tomáš Pilný, Miroslav Priessnitz, Ing. Josef Vinkler, Ing. Aleš Pohanka, Vladimír Bombicz, Zdeněk Doležal, Ing. Pavel Zádník, Eliška Trávníčková, Vladka Petranová, Ing. Karel Pecina, Ing. Svatopluk Randa, Ing. Ladislav Kutěj, Karel Kryl, Zdeněk Kotas, Milan Novák, Jiří Dluhoš, Josef Pavlica, Pavel Svoboda, Ing. Libor Semerád, Roman Šafář, Jaroslav Dvořák, Jiří Friese, Štěpán Hrobař, Jana Manová, Ing. Tomáš Duda, Jiřina Vodičková, Karel Kostelka, František Doležel, Jiří Dolinek, Marie Vaverková, Vladimír Vaverka, Jiří Junek, Ing. Ivan Štach, Ing. Jiří Witiska, Jiří Mach, Vladimíra Veselá, Ladislav Damborský, Drahomír Čermák a Jaroslava Klumpárová.

Rozhodující podíl na shromáždění v této knize publikovaných údajů a fotografií měli v době pátrání dosud žijící příbuzní, spolupracovníci a pamětníci, kteří se členy pátrací skupiny ochotně spolupracovali.

Citace a fotografie z knih:

KRAJÍČEK, Stanislav a Jaroslav PECL. Železničáři v odboji: svědectví o účasti železničářů z oblasti ředitelství státních drah Brno v boji národa proti nacismu a fašismu v letech 1938–1945. Brno: Ředitelství státních drah, 1947.

VOJTÁŠEK, Filip. Pod palbou hloubkařů: útoky amerických a britských stíhacích letounů na pozemní cíle v českých zemích v letech 1944 a 1945. Praha: Academia, 2020.

MÜLLER, Zdeněk et al. Bomby nad Brnem: zpráva o leteckém bombardování města Brna v letech 1944 a 1945. Brno: EXPO DATA, 2005.

Fotografie z rozbombardovaných nádražních budov jsou v této knize uveřejněny díky Muzeu Města Brna a Archivu města Brna.

Fotografie parních lokomotiv zničených hloubkovými letci poskytlo Muzeum Chodska v Domažlicích.

Fotografie rozbombardované železniční stanice v Chebu poskytlo Muzeum Cheb, příspěvková organizace Karlovarského kraje.

Obsah

Úvodem	7
ŽELEZNIČÁŘI V ODBOJI	11
Pamětní deska na hlavním schodišti Provozního oddílu	
ČSD Brno, dnes Správy železnic, Kounicova 26.....	16
Bohumil Baštář	17
Jan Bezděk	18
František Čech	20
Alfonz Hanzelka	21
Stanislav Jelínek	22
Jaroslav Koudela	23
Adam Kříž	24
Josef Pazdera	25
Miloslav Petrů	26
František Ryšánek	26
Antonín Smutný	29
Oldřich Wilka	31
Pamětní deska u správní budovy bývalé výtopny	
v Horních Heršpicích	32
Josef Oujezdský	32
Jan Rychecký	33
Václav Vacek	33
František Koucký	35
Jaroslav Servis	35
František Weiss	38
Gustav Janda	38
František Krejčířík.....	38
Antonín Schoř	39
František Vojta	39
Stanislav Máša	39
Strojvedoucí Jaroslav Budín	40

Strojvedoucí Jaroslav Kettler, topič Miroslav Zrůna,	
brzdař František Tomek	40
Strojvedoucí Baťa	41
Jan Tomášek	47
Adolf Čermák	49
Ing. Bohumil Matoušek	51
Josef Rámeš	53
Bohuslav Drahoš	53
Pamětní deska na hlavním nádraží v Brně – padlí ve službě ..	55
Josef Andresík	56
Ladislav Bábíček	57
Leopold Bečka	58
Josef Burian	59
František Burian	60
Emanuel Černý	61
Ondřej Červík	61
Ing. Václav Čížek	62
Jindřich Dousek	63
František Franta	63
Petr Horáček	63
Viktor Hráček	64
Jaroslav Hrubý	65
Miroslav Josefus	65
Václav Jetelina	66
Bedřich Koblížek	66
Jan Kolařík	67
Josef Konícar	67
Čeněk Kölbl	67
František Krejčířík	68
Josef Krtička	68
Jan Létal	68
František Lovecký	68
Jan Machata	68
Rudolf Mrázek	68
Josef Ondrášek	70
Josef Oujezdský	70
Alois Pecháček	70

Josef Petříček	71
Ladislav Polák	71
Jaroslav Hladký – není na pamětní desce	72
Vítězslav Procházka	73
Theodor Růžička	82
Vilém Rybář	83
Josef Rychecký	83
Antonín Sedlák	84
Jaroslav Servis	86
Josef Schiller	86
Antonín Schoř	86
Klement Skácel	87
Miroslav Šťastný	87
Žofie Švecová	87
Dagmar Uhrová	88
Václav Vacek	88
Josef Vlach	88
Jaroslav Vodička	88
František Weiss	88
Josef Zabil	89
Josef Kocian	89
Pamětní deska na hlavním nádraží v Brně – padlí v odboji ...	90
Josef Beneš	91
Karel Blažek	92
Alfréd Blecha	92
František Brázda	93
Bohuslav Doležal	94
Bohuslav Drahoš	95
František Duda	95
Karel Geiger	95
Josef Job	95
Ing. Artur Klain	96
Konstantin Kubeš	96
Ing. Václav Mařík	97
Ing. Bohumil Matoušek	99
Antonín Novotný	99
Rudolf Palán	100

Antonín Pelán	101
Josef Pintera	102
Bartoloměj Poděšť	102
Josef Rameš	103
Leopold Roháček	103
Valentin Řehák	104
Stanislav Slavík	104
Miroslav Snopek	104
Julius Strasser	104
Miroslav Svoboda	105
František Svoboda	105
Josef Šmíd	107
Rudolf Vlk	107
Pamětní deska v ŽSt. Crhrlíce	108
Ondřej Hruška	108
Pamětní deska v ŽSt. Slavkov	110
Antonín Vorálek	111
Pamětní deska v ŽSt. Sokolnice	112
Karel Čech	113
Alois Hradský	115
Pamětní deska ve stanici Morkovice.	116
Alois Zavadil	116
Pamětní deska umístěná na nástupišti v ŽSt. Kroměříž.	118
Karel Dohnal	119
Jan Gregor	119
Theodor Bohdan Sahánek	119
Ladislav Zlatuška	120
Pamětní deska na budově ŽSt. Hulín	121
Josef Kuneš	122
Josef Mlčák	122
Pamětní deska v ŽSt. Bystřice pod Hostýnem.	123
Jan Marek	123
Pamětní deska v ŽSt. Holešov.	125
Josef Večerka	125
Pamětní deska v ŽSt. Moravský Písek.	126
Matouš Ševčík	126
Josef Svárovský	127

František Kožela	128
Pamětní deska v ŽSt. Bzenec.....	129
Jan Kubík	129
Apolena Kubíková	130
Pamětní deska v ŽSt. Rohatec.....	132
Ludvík Mazuch	132
Oldřich Anschlag	133
Vilém Faron	135
František Pezlar	135
Pamětní deska v ŽSt. Břeclav.....	137
Václav Foukal	137
Leo Stránský	138
Pamětní deska v ŽSt. Lanžhot.....	140
Cyril Bystřický	140
Josef Pyskatý	142
Břetislav Sova	142
Jaroslav Střemcha	143
Pamětní deska v ŽSt. Veselí nad Moravou	144
Josef Fojtík	144
František Juriga	145
Ondřej Bártek	145
MUDr. Josef Hlobil	145
Mikuláš Klubus	147
František Kudílek	147
Pamětní deska v ŽSt. Vrbovce.....	148
Kudeříková Maruška	148
Pamětní deska v ŽSt. Uherský Ostroh	150
Ladislav Kalina	150
Pamětní deska v ŽSt. Ostrožská Nová Ves.....	152
Josef Pazlar	152
Jan Křivák	153
Pamětní deska v ŽSt. Nezdenice – František Novák	154
František Novák	154
Pamětní deska v ŽSt. Slavičín – Josef Klein.....	155
Josef Klein	155
Pamětní deska v ŽSt. Kunovice.....	156
Antonín Malina	156

Pamětní deska v ŽSt. Napajedla.....	158
František Bačuvčík	158
Pamětní deska v ŽSt. Otrokovice.....	159
Alfons Matěja	159
Pamětní deska v ŽSt. Hradčovice.....	160
František Janča	161
František Veselý.....	161
Pamětní deska v ŽSt. Újezdec u Luhačovic.....	162
Jan Hanák	162
Pamětní deska v ŽSt. Bojkovice	164
Inocenc Strapina	164
Pamětní deska v ŽSt. Bylnice.....	166
Josef Soural	166
Pamětní deska v ŽSt. Valašské Klobouky.....	168
Bohumil Kovalčík	168
Pamětní deska v ŽSt. Prostějov místní nádraží	170
Josef Klecl (Klecal)	170
Josef Karšulín	171
František Grepl	172
Josef Přikryl	173
Bohumil Kapounek	174
Pamětní deska v ŽSt. Prostějov hlavní nádraží	176
Karel Pacola	176
Karel Laštovička	177
Pamětní deska v ŽSt. Konice	178
Ferdinand Kružík	178
Pamětní deska v ŽSt. Rájec-Jestřebí	181
František Nečas	181
Pamětní deska v ŽSt. Tišnov	182
Bedřich Galář	182
Pamětní deska v ŽSt. Bystřice nad Pernštejnem.....	184
Stanislav Fiala	184
Pamětní deska v ŽSt. Žďár nad Sázavou	186
Antonín Bláha	187
Pamětní deska v ŽSt. Jihlava	188
Jan Dolejší	188
Ludvík Nečas	189

František Ouroda	189
Pamětní deska v ŽSt. Dobronín	190
Štěpán Vampola	190
Pamětní deska v ŽSt. Jihlava-město	191
František Kuhn	191
Pamětní deska v ŽSt. Luka nad Jihlavou	192
Václav Frontál	192
Antonín Podhorský	192
Pamětní deska v ŽSt. Velké Meziříčí	193
Ladislav Eliáš	193
Josef Hlaváč	194
Raimund Škoda	195
Pamětní deska v ŽSt. Studenec	197
Arnošt Rufeisen	197
Pamětní deska v ŽSt. Náměšť nad Oslavou	199
Eduard Hron	199
Pamětní deska v ŽSt. Střelice	201
Bohumil Staněk	201
Pamětní deska v ŽSt. Moravské Bránice	202
Ondřej Hron	202
Florian Nešpůrek	202
Arnošt Schoř	203
Alois Zoufalý	203
Pamětní deska v ŽSt. Šatov	204
Rudolf Trach	204
Pamětní deska v ŽSt. Znojmo	205
František Cihlář	205
Pamětní deska v ŽSt. Grešlové Mýto	207
František Krpoun	207
Karel Novák	207
Jan Novák st.	208
Jan Novák ml.	208
Pamětní deska v ŽSt. Moravské Budějovice	208
MUDr. Jindřich Wágner	208
Pamětní deska v ŽSt. Staré Město u Uherského Hradiště	209
František Chalánek	209
Ladislav Rechtig	209

Pamětní deska v ŽSt. Holubice	210
Jan Terber	210
Pamětní deska v ŽSt. Telč	211
Vážení čtenáři	212

Jmenný rejstřík:

Příjmení a jméno	Příběh	Fotografie	Pamětní deska
Andresík Josef	Ano	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Anschlag Oldřich	Ano	Ano	Vranovice
Bábíček Ladislav	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Bačuvčík František	Ano	Ne	Napajedla
Bártek Ondřej	Ano	Ne	Veselí nad Moravou
Baštář Bohumil	Ano	Ne	Kounicova 26
Baťa strojvedoucí	Ano	Ne	Horní Heršpice
Bečka Leopold	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Beneš Josef	Ano	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Bezděk Jan	Ano	Ano	Kounicova 26
Bláha Antonín	Ano	Ano	Žďár nad Sázavou
Blažek Karel	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Blecha Alfréd	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Bulín Jaroslav	Ne	Ne	Horní Heršpice
Brázda František	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Burian František	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Burian Josef	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě

Bystřický Cyril	Ano	Ano	Lanžhot
Cihlář František	Ano	Ano	Znojmo
Čech František	Ano	Ano	Kounicova 26
Čech Karel	Ano	Ano	Sokolnice
Čermák Adolf	Ano	Ano	Židenice
Černý Emanuel	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Červík Ondřej	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Čížek Václav Ing.	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Dohnal Karel	Ano	Ne	Kroměříž
Dolejší Jan	Ano	Ne	Jihlava
Doležal Bohuslav	Ano	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Dousek Jindřich	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Drahoš Bohuslav	Ano	Ano	Dolní nádraží
Duda František	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Eliáš Ladislav	Ne	Ano	Velké Meziříčí
Faron Vilém	Ano	Ano	Vranovice
Fiala Stanislav	Ano	Ano	Bystřice nad Pernštejnem
Fojtík Josef	Ne	Ne	Veselí nad Moravou
Foukal Václav	Ne	Ne	Břeclav
Franta František	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě

Frontál Václav	Ne	Ne	Luka nad Jihlavou
Galář Bedřich	Ano	Ano	Tišnov
Geiger Karel	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Gregor Jan	Ano	Ne	Kroměříž
Grepl František	Ano	Ano	Prostějov místní nádraží
Hanák Jan	Ano	Ano	Újezdec u Luhačovic
Hanzelka Alfons	Ano	Ano	Kounicova 26
Hladký Jaroslav	Ano	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Hlaváč Josef	Ano	Ano	Velké Meziříčí
Hlobil Josef MUDr.	Ano	Ano	Veselí nad Moravou
Horáček Petr	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Hráček Viktor	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Hradský Alois	Ne	Ne	Sokolnice
Hron Eduard	Ano	Ano	Náměšť nad Oslavou
Hron Ondřej	Ne	Ne	Moravské Bránice
Hrubý Jaroslav	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Hruška Ondřej	Ano	Ne	Chrlice
Chalánek František	Ne	Ne	Staré Město u Uherského Hradiště
Janča František	Ne	Ne	Hradčovice
Janda Gustav	Ne	Ne	Horní Heršpice

Jelínek Stanislav	Ano	Ano	Kounicova 26
Jetelina Václav	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Job Josef	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Josefus Miroslav	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Juriga František	Ne	Ne	Veselí nad Moravou
Kalina Ladislav	Ano	Ne	Uherský Ostroh
Kapouněk Bohuslav	Ano	Ano	Prostějov místní nádraží
Karšulin Josef	Ano	Ano	Prostějov místní nádraží
Kettler Jaroslav	Ne	Ne	Horní Heršpice
Klain Artur Ing.	Ano	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Klecl Josef	Ano	Ne	Prostějov místní nádraží
Klein Josef	Ano	Ne	Slavičín
Klubus Mikuláš	Ne	Ne	Veselí nad Moravou
Koblížek Bedřich	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Kocian Josef	Ano	Ne	Řečkovice
Kolařík Jan	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Kölbl Čeněk	Ano	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Konicar Josef	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Koucký František	Ne	Ne	Horní Heršpice
Koudela Jaroslav	Ne	Ne	Kounicova 26

Kovalčík Bohumil	Ano	Ano	Valašské Klobouky
Kožela František	Ne	Ne	Moravský Písek
Krejčířík František	Ano	Ano	Horní Heršpice
Krpoun František	Ne	Ne	Grešlové Mýto
Krtička Josef	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Kružík Ferdinand	Ano	Ano	Konice
Křivák Jan	Ano	Ne	Ostrožská Nová Ves
Kříž Adam	Ano	Ne	Kounicova 26
Kubeš Konstantin	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Kubík Jan	Ano	Ano	Bzenec
Kubíková Apolena	Ano	Ano	Bzenec
Kudeříková Maruška	Ano	Ano	Vrbovce
Kudílek František	Ne	Ne	Veselí nad Moravou
Kuhn František	Ne	Ne	Jihlava-město
Kuchař Josef	Ne	Ne	Hulín
Kuneč Josef	Ne	Ne	Hulín
Laštuvíčka Karel	Ne	Ne	Prostějov hlavní nádraží
Létal Jan	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Lovecký František	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Machata Jan	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě

Malina Antonín	Ne	Ano	Kunovice
Marek Jan	Ano	Ano	Bystřice pod Hostýnem
Mařík Václav Ing.	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Máša Stanislav	Ano	Ne	Horní Heršpice
Matěja Alfons	Ano	Ne	Otrokovice
Matoušek Bohumil Ing.	Ano	Ano	Dolní nádraží
Mazuch Ludvík	Ano	Ano	Rohatec
MIčák Josef	Ne	Ne	Hulín
Mrázek Rudolf	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Nečas František	Ano	Ne	Rájec-Jestřebí
Nečas Ludvík	Ne	Ne	Jihlava
Nešpůrek Florian	Ano	Ne	Moravské Bránice
Novák František	Ne	Ne	Nezdenice
Novák Jan mladší	Ne	Ne	Grešlové Mýto
Novák Jan starší	Ne	Ne	Grešlové Mýto
Novák Karel	Ne	Ne	Grešlové Mýto
Novotný Antonín	Ano	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Oujezdský Josef	Ne	Ne	Horní Heršpice
Ouroda František	Ano	Ne	Jihlava
Pacola Karel	Ano	Ano	Prostějov hlavní nádraží

Palán Rudolf	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Pazdera Josef	Ne	Ne	Kounicova 26
Pazlar Josef	Ano	Ne	Ostrožská Nová Ves
Pecháček Alois	Ano	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Pelán Antonín	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Petrů Miloslav	Ano	Ne	Kounicova 26
Petříček Josef	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Pezlar František	Ano	Ano	Vranovice
Pintera Josef	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Poděšť Bartoloměj	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Podhorský Antonín	Ne	Ne	Luka nad Jihlavou
Polák Ladislav	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Procházka Vítězslav	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Přikryl Josef	Ano	Ano	Prostějov místní nádraží
Pyskatý Josef	Ne	Ne	Lanžhot
Rámeš Josef	Ano	Ano	Dolní nádraží
Roháček Leopold	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Rufeisen Arnošt	Ano	Ano	Studenec
Růžička Theodor	Ano	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Rybář Vilém	Ano	Ne	Hl. n. padlí ve službě

Rychecký Jan	Ne	Ne	Horní Heršpice
Rychecký Josef	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Ryšánek František	Ano	Ano	Kounicova 26
Řehák Valentin	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Sahánek Theodor Bohdan	Ano	Ne	Kroměříž
Sedlák Antonín	Ano	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Servis Jaroslav	Ano	Ano	Horní Heršpice
Schiller Josef	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Schoř Antonín	Ne	Ne	Horní Heršpice
Schoř Arnošt	Ne	Ne	Moravské Bránice
Skácel Klement	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Slavík Stanislav	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Smutný Antonín	Ano	Ano	Kounicova 26
Snopek Miroslav	Ano	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Soural Josef	Ano	Ano	Bylnice
Sova Břetislav	Ne	Ne	Lanžhot
Staněk Bohumil	Ano	Ano	Střelice
Stránský Leo	Ano	Ano	Břeclav
Strapina Inocenc	Ano	Ano	Bojkovice
Strasser Julius	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji

Střemcha Jaroslav	Ano	Ne	Lanžhot
Svárovský Josef	Ne	Ne	Moravský Písek
Svoboda František	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji
Svoboda Miroslav	Ano	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Ševčík Matouš	Ne	Ne	Moravský Písek
Škoda Rajmund	Ano	Ano	Velké Meziříčí
Šmíd Josef	Ne	Ne	Hl. n. padlí v odboji
Šťastný Miroslav	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Švecová Žofie	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Terber Jan	Ne	Ne	Holubice
Tomášek Jan	Ano	Ano	Židenice
Tomek František	Ne	Ne	Horní Heršpice
Trach Rudolf	Ano	Ano	Šatov
Uhrová Dagmar	Ano	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Vacek Václav	Ano	Ano	Horní Heršpice
Vampola Štěpán	Ne	Ne	Dobronín
Večerka Josef	Ne	Ne	Holešov
Veselý František	Ano	Ano	Hradčovice
Vlach Josef	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Vlk Rudolf	Ano	Ano	Hl. n. padlí v odboji

Vodička Jaroslav	Ne	Ne	Hl. n. padlí ve službě
Vojta František	Ne	Ne	Horní Heršpice
Vorálek Antonín	Ano	Ano	Slavkov
Wágner Jindřich MUDr.	Ne	Ne	Moravské Budějovice
Weiss František	Ne	Ne	Horní Heršpice
Wilka Oldřich	Ano	Ne	Kounicova 26
Zabil Josef	Ano	Ano	Hl. n. padlí ve službě
Zavadil Alois	Ano	Ano	Morkovice
Zlatuška Ladislav	Ano	Ne	Kroměříž
Zoufalý Alois	Ano	Ano	Moravské Bránice
Zrůna Miroslav	Ne	Ne	Horní Heršpice

**Pamětní desky jihomoravských
železničářů 1939–1945**
Josef Ferenc

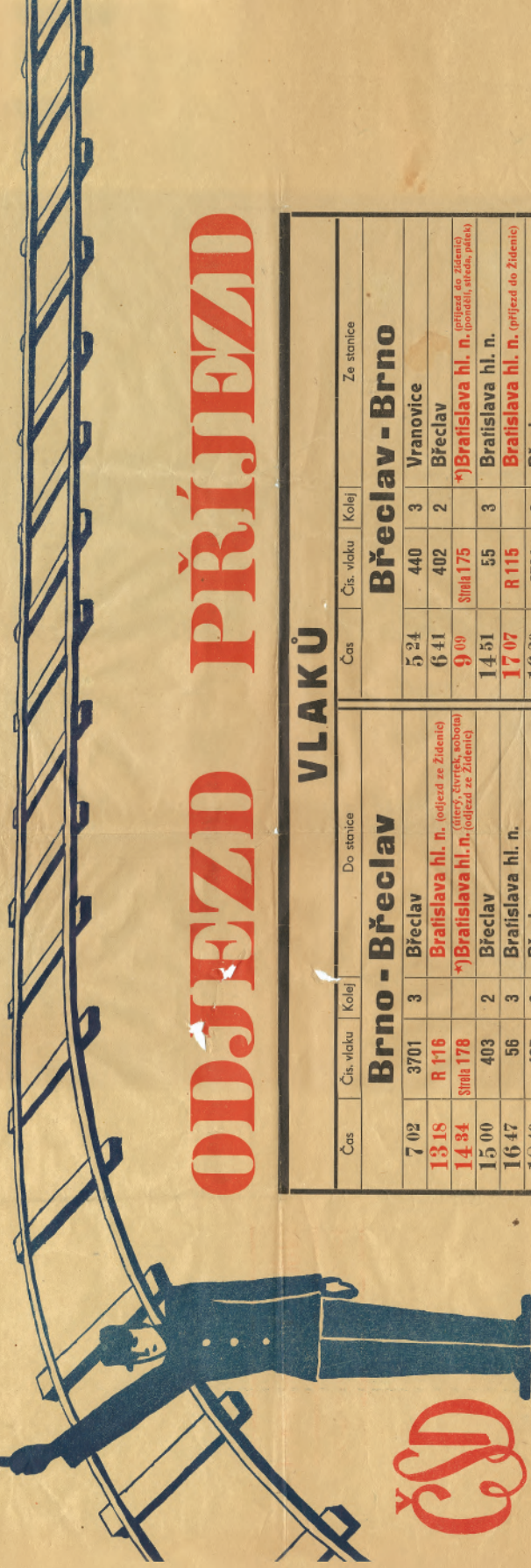
Korektura a redakční práce: Alena Klementová
Grafická úprava a sazba: Adéla Švédová

Vydal: SUDOP BRNO, spol. s r.o.
ISBN: 978-80-263-1653-4
První vydání. 232 stran.

Vytiskl: Tribun EU, s. r. o.
Cejl 892/32, 602 00 Brno

ŽELEZNICE SLOUŽÍ VEŘEJNOSTI

BRNO

ODJEZD PŘÍJEZD

VLAKŮ

Čas	Čís. vlaku	Kolej	Do stanice	Čas	Čís. vlaku	Kolej	Ze stanice
Brno - Břeclav				Břeclav - Brno			
7 02	3701	3	Břeclav	5 24	440	3	Vranovice
13 18	R 116		Bratislava hl. n. (odjezd ze Židenic)	6 41	402	2	Břeclav
14 34	Střela 178		*Bratislava hl. n. (odjezd ze Židenic)	9 09	Střela 175		*Bratislava hl. n. (příjezd do Židenic)
15 00	403	2	Břeclav	14 51	55	3	Bratislava hl. n.
16 47	56	3	Bratislava hl. n.	17 07	R 115		Bratislava hl. n. (příjezd do Židenic)
18 40	407	3	Břeclav	16 20	3704	3	Břeclav
23 15	449	3	Vranovice	20 35	410	3	Břeclav
Židenice - Č. Třebová				Č. Třebová - Židenice			
4 30	418		Březová-Brněnec - Č. Třebová	5 45	413		Březová-Brněnec
5 40	R 10		Praha Wils. n.	7 27	419		Praha Mas. n.
7 52	474		Česká Třebová	12 40	473		Česká Třebová
9 12	Střela 175		*Praha Wils. n. (pondělí, středa, pátek)	13 17	R 116		Praha Wils. n.
11 03	404		Praha Mas. n.	14 31	Střela 178		*Praha Wils. n. (úterý, čtvrtek, sobota)
14 25	428		Česká Třebová	15 25	405		Praha Mas. n.
17 08	R 115		Praha Wils. n.	18 03	407		Česká Třebová
18 58	476		Březová-Brněnec	12 15	R 11		Praha Wils. n.
23 23	412		Praha Mas. n.	22 30	409		Česká Třebová
Brno - Oslavany				Oslavany - Brno dol. n.			
8 00	7304		Oslavany (odl. z H. Hráštic)	5 18	1031		Oslavany (v pracovní dny)
14 50	1006	4	D. Kounice - Oslavany odl. z Brna hor. nádr. (v pracovní dny)	6 46	1033		Dolní Kounice - Oslavany
18 44	1008		D. Kounice - Oslavany (odl. z H. Hráštic)	17 25	1043		Dolní Kounice - Oslavany
Brno - Jihlava				Jihlava - Brno			
8 25	1504	5	Okříšky	6 24	1531	5	Studeneč
14 20	1524	4	Zastávka u Brna (v pracovní dny)	6 55	1543	5	Zastávka u Brna (v pracovní dny)
14 30	1508	5	Jihlava hl. n.	9 55	1503	5	Jihlava hl. n.
16 42	S 38	5	Praha Wils. n.	12 35	S 37	5	Praha Wils. n.
19 00	1534	5	Studeneč	18 00	1507	5	Okříšky
Brno - Tišnov - Havl. Brod				Havl. Brod - Tišnov - Brno			
5 40	964	6	Tišnov (v pracovní dny)	5 08	911	6	Tišnov (v pracovní dny)
7 40	918	6	Havičkův Brod	6 53	913	6	Rožná n/P.
14 30	930		Tišnov (odl. z Klatovské - v pracovní dny)	10 50	901	6	Havičkův Brod
14 31	908	6	Havičkův Brod	13 26	917		Tišnov (příjezd do Klat. Pole)
17 34	910	6	Rožná n/P.	17 30	971	6	Tišnov
23 30	912	6	Tišnov	21 30	905	6	Havičkův Brod
Černovice př.-Veselí n/M.				Veselí n/M. - Černovice př.			
7 30	517		Veselí n/M.	5 03	522		Nemočice (v pracovní dny)
14 50	509		Veselí n/M.	6 53	516		Veselí n/M.
17 04	521		Nemočice (v pracovní dny)	8 03	502		Veselí n/M.
19 30	513		Veselí n/M.	18 23	508		Veselí n/M.
Černovice př.-Přerov				Přerov - Černovice př.			
7 30	517		Komořany	6 18	534		Komořany
14 25	531		Komořany	12 58	526		Komořany
18 00	537		Komořany	16 51	538		Komořany
				17 40	91420		Komořany

*Jen na povolenky, které pro vládní orgány vydává Ředitelství státních drah v Brně odd. V/5, Nádražní náměstí.

UPOZORNĚNÍ!

Železniční doprava se roziřuje. Počet vlaků se stále rozmnožuje. Sledujte zprávy v denním tisku, který přináší všechny změny. Informace udílí informační kancelář ČSD Brno hor. nádraží (u východu), telefon č. 12790, 12797-9.

Ředitelství ČSD v Brně

Platí od 20. 7. 1945